

Anna Veijola

TULEVAISUUDEN TOIVOJEN TÄHDEN

**Jyväskylän nuorisotyölautakunnan työn muotoutuminen
vuosina 1946-1971**

**Suomen historian
laudaturtutkielma
Jyväskylän Yliopistossa
Kevät 2002**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos HISTORIA
Tekijä VEIJOLA, ANNA	
Työn nimi TULEVAISUUDEN TOIVOJEN TÄHDEN. Jyväskylän nuorisotyölautakunnan työn muotoutuminen vuosina 1946-1971.	
Oppiaine SUOMEN HISTORIA	Työn laji Laudaturtutkielma
Aika KEVÄT 2002	Sivumäärä 78
Tiivistelmä - Abstract <p>Valtiollinen nuorisotyö syntyi Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Paikallisen nuorisotyön ja nuorisojärjestöjen yhteistoiminnan tehostaminen oli yksi sodan jälkeisten vuosien tärkeitä tehtäviä. Opetusministeriö lähetti kesällä 1945 kiertokirjeen, jossa se kehotti kuntia ja seurakuntia perustamaan kunnallisia nuorisotyölautakuntia. Jyväskylässä nuorisotyölautakunta aloitti toimintansa opetusministeriön antaman kehotuksen jälkeen vuonna 1946.</p> <p>Tässä työssä tarkastelen Jyväskylän nuorisotyölautakunnan toimintaa nuorisotyön valtiollistumisen ensimmäisessä vaiheessa, eli vuosina 1946-1971. Selvitän työssäni sitä, miksi Jyväskylään perustettiin vuonna 1946 kunnallinen nuorisotyölautakunta, millaiseksi sen toiminta muotoutui ja ennen kaikkea, miksi kunnallinen nuorisotyö koettiin Jyväskylässä tärkeäksi. Tutkimukseni kuvaa erityisesti Jyväskylän nuorisotyölautakunnan harjoittamaa kunnallista nuorisotyötä ja sen pohjalta syntynyttä näkemystä siitä, millaista toimintaa nuorison tuli vapaa-aikanaan harrastaa. Keskeisinä käsitteinä työssäni nousevat esiin nuorisotyön kasvatus- ja sosiaalistamisfunktiot.</p> <p>Jyväskylän nuorisotyölautakunnan näkemys nuorisosta ja nuorisotyön luonteesta muuttui tarkastelemieni 25 vuoden aikana. Nuorisotyölautakunnan perustamisaikoina nuorisotyön roolin katsottiin olevan ennen kaikkea kasvattaa nuorista kelpoisia yhteiskunnan jäseniä. Nuorisokulttuurien syntymisen ja nuorison liikehdinnän myötä 1950- ja 1960-luvuilla myös nuorisotyö koki muutoksia. Nuorisotyön tehtäväksi muotoutuikin nuorison kasvattaminen ja aktivoiminen yhteiskunnallisiksi osallistujiksi ja vaikuttajiksi. Tarkasteleman ajankäytön aikana nuorisotyölautakunnan rooli muuttui nuorison holhoajasta vapaa-ajan toiminnan edellytysten luojaksi.</p>	
Asiasanat Nuorisotyö – historia, nuorisotyölautakunnat, Jyväskylä – historia	
Säilytyspaikka JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON HISTORIAN LAITOS	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimuskysymys ja lähteet	1
1.2. Suomalaisesta nuorisotyöstä ja sen valtiollistumisesta	9
2. JYVÄSKYLÄN NUORISOTYÖLAUTAKUNNAN ALKUTAIVAL	14
2.1. Kun koti ja koulu eivät enää riitä	14
2.2. Askartelua, ohjaajakoulutusta ja leireilyä	26
3. VAKIINTUMISEN 1950-LUKU	35
3.1. ”Olisi toivottavaa, että nuoret hakeutuisivat hyvien harrastusten pariin”	35
3.2. Nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä aikansa nuorisosta	43
4. NUORISOTYÖN MUUTOS	51
4.1. Ruthin baari-illoista avoimien ovien toimintaan	51
4.2. Nuorison esiinmarssi	57
5. LOPUKSI	66
LÄHTEET	72

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuskysymys ja lähteet

Valtiollinen nuorisotyö syntyi Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Paikallisen nuorisotyön ja nuorisojärjestöjen yhteistoiminnan tehostaminen oli yksi sodan jälkeisten vuosien tärkeitä tehtäviä. Jo sotavuosina oli joihinkin kuntiin valittu nuorisotyötoimikuntia valmistelemaan nuorisotyölautakuntien perustamista. Opetusministeriö lähetti kesällä 1945 kiertokirjeen, jossa se kehotti kuntia ja seurakuntia perustamaan kunnallisia nuorisotyölautakuntia. Jyväskylässä kunnallinen nuorisolautakunta aloitti toimintansa opetusministeriön antaman kehotuksen jälkeen vuonna 1946.¹

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää millaista oli kunnallinen nuorisotyö Jyväskylässä nuorisotyön valtiollistumisen ensimmäisessä vaiheessa,² eli vuosina 1946-1971. Jyväskylään perustettiin nuorisotyölautakunta vuonna 1946 opetusministeriön kehotuksesta. Nuorisotyölautakunnat tulivat pakollisiksi ja valtion tukea saaviksi kuitenkin vasta vuonna 1972, jolloin säädettiin laki kunnallisesta nuorisotyölautakunnasta.³ Tähän asti nuorisotyölautakunnat toimivat ilman valtion tukea ja niiden perustaminen kuntiin oli vapaaehtoista. Selvitän tässä työssä sitä, miksi Jyväskylään perustettiin vuonna 1946 kunnallinen nuorisotyölautakunta, millaiseksi sen toiminta muotoutui ja ennen kaikkea sitä,

---

¹ JKA (Jyväskylän kaupunginarkisto). Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1946, 483-484.

² Usein katsotaan että, vuonna 1945 OPM:n antama kehoitus aloitti nuorisotyön ensimmäisen vaiheen Suomessa. Nuorisotyön toinen vaihe katsotaan alkaneeksi vuodesta 1972, jolloin annettiin laki kunnallisista nuorisotyölautakunnista.

³ Holopainen 1977, 22.

miksi kunnallinen nuorisotyö koettiin Jyväskylässä tärkeäksi ja millä sitä perusteltiin.

Näitä asioita tutkiessani keskeisiksi käsitteiksi nousivat nuorisotyön kaksi funktiota: kasvatusfunktio ja sosiaalistamisfunktio. Se, millaiseksi nuorisotyöntekijät kokivat nuorison, vaikutti merkittävästi siihen, millaista nuorisotyötä tehtiin. Tämän vuoksi on tutkimuksen kannalta olennaista selvittää, minkälainen kuva Jyväskylän nuorisotyön toimijoilla oli nuorisosta yleensä sekä erityisesti millaiseksi he kokivat Jyväskylän nuorison. Työssäni en tule käsittelemään yksittäisten yhdistysten tai kerhojen toimintaa, vaan nimenomaan Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan valvomaan ja ohjaamaa nuorisotyötä. Käsittelen siis sitä, mitä nuorisotyölautakunnassa toimijat ja nuorisosihteeri pitivät tärkeänä nuorisotyössä. Käyttäessäni tässä työssä käsitettä nuorisotyö, tarkoitan sillä nuorten vapaan kansalaistoiminnan, eli nuorisotoiminnan tukemista.⁴

Tutkimuksessani en kiinnitä huomiota kaikkien jyväskyläläisten nuorten harrastuksiin, vaan ainoastaan kunnallisen nuorisotyön kautta tapahtuneeseen nuorisotyöhön. Näin ollen tutkimukseni ulkopuolelle rajautuu muun muassa sellainen nuorten vapaa-ajan toiminta, jota ei tuettu tai muuten huomioitu nuorisotyölautakunnan toimesta. En myöskään kuvaa tässä työssä nuorison kokemuksia oman aikansa nuorisotyöstä tai omasta asemastaan kunnan jäsenenä, elleivät nämä näkemykset ole nousseet Jyväskylän nuorisotyölautakunnan työskentelyssä esiin. Tutkimukseni kuvaa siis nimenomaan nuorisotyölautakunnan harjoittamaa kunnallista nuorisotyötä ja sen pohjalta syntyneitä näkemystä siitä, millaista toimintaa nuorison tuli vapaa-aikanaan harrastaa.

---

⁴ Nuorisotoiminnalla tarkoitetaan yleisesti nuorten kasvua ja kansalaisvalmiuksia edistävää vapaata kansalaistoimintaa. Telemäki 1984, 122. Tätä samaa määritelmää nuorisotyöstä käyttää mm. Markku Kainulainen 1973, 19. Yleensä nuorisotyö jaetaan viralliseen ja vapaaseen nuorisotyöhön. Tällöin virallisena nuorisotyönä pidetään valtion ja kunnan harjoittamaa nuorisotyötä, kun taas muiden laitosten ja järjestelmien, kuten mm. kirkon ja eri yhdistysten, nuorisotyötä on pidetty vapaana nuorisotyönä. Ks. esim. Aalto 1971, 227.

Yhteiskunnan jäsenten sosiaalistuminen on varmistettu Ritva Aallon mukaan siten, että hyvin monet eri instituutiot toimivat tämän sosiaalistamisen suuntaan. Tällaisina sosiaalistajina voidaan pitää muun muassa kasvuperhettä, koulua, uskonnollisia laitoksia, joukkotiedotusta, samanikäisryhmiä sekä nuorisotyön järjestelmiä. Näiden kaikkien sosiaalistajien vaikutukset ja pyrkimykset näyttävät varsin samansuuntaisilta, sillä näiden kaikkien tavoitteena on sosiaalistaa yksilö yhteiskunnan tuottavaksi jäseneksi.⁵ Valtiollisessa nuorisotyössä on siis nähty varsin vahva sosiaalistamisfunktio. Samoin kuin valtiollisella, myös kunnallisella nuorisotyöllä on ollut oma tärkeä funktionsa nuorten sosiaalistamisessa. Tässä työssä tarkastelenkin kuinka tämä sosiaalistamisfunktio näkyi Jyväskylän nuorisotyölautakunnan nuorisotyössä.

Nuorisotyön kasvatus- ja sosiaalistamisfunktioita on vaikea erottaa selkeästi toisistaan. Sen lisäksi, että nuorisotyön on nähty sosiaalistavan nuoret yhteiskunnan jäseniksi, on sen toimenkuvaan katsottu myös kasvatuksellinen toiminta, jonka tarkoituksena on auttaa nuoria sopeutumaan yhteiskunnalliseen toimintaan. Nuorisotyö oli osaltaan kansalaiskasvatusta, jonka tarkoituksena oli opettaa omakohtainen vastuuntunto ja yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen. Yksilöllä katsottiin olevan oikeus ja mahdollisuus osallistua päätöksentekoon, mutta samalla hänellä oli myös vastuu yhteiskunnan kehityksestä ja menestyksestä.⁶ Nuorisotyön tavoitteina ei sodanjälkeisessä Suomessa ollut pelkästään nuorison viihdyttäminen, vaan sille asetettiin vaativammiksi tavoitteiksi nuorten kasvattaminen ja sosiaalistaminen tulevaisuuden vaikuttajiksi.

Jyväskylän nuorisotyölautakunta käsitteli nuorisojärjestöjen asioita, tuki taloudellisesti niiden toimintaa sekä järjesti muun muassa erilaisia kursseja ja näyttelyitä. Tällöin sen piiriin ei periaatteessa kuulunut urheilu- tai raittiusseurojen nuorisotyö. Rajan vetäminen nuoriso-, urheilu- ja raittiusseuroihin ei aina kuitenkaan ollut selkeää. Näin ollen nuorisotyölautakunta tuki rahallisesti

---

⁵ Aalto 1975, 56.

⁶ Oittinen 1971, 287-288.

myös joidenkin urheiluseurojen nuorisosaastoja.⁷ Nuorisotyölautakunta teki lisäksi yhteistyötä muiden lautakuntien kanssa. Etenkin raittiuslautakunnan kanssa järjestettiin yhteisiä teemaviikkoja, ja monet raittius- tai urheiluseuroista saivat leiriavustuksia nuorisoleireilleen nuorisotyölautakunnalta. Tässä työssä käsittelen kuitenkin pääasiassa vain nuorisotyölautakunnan tekemää nuorisotyötä, jolloin pois rajautuu raittius- ja urheiluseuroissa tehtävä nuorisotyö, sikäli kun se ei ollut sidoksissa nuorisotyölautakunnan työskentelyyn.

Monet suomalaiset nuorisotutkijat, kuten Matti Telemäki ja Ritva Aalto ovat jakaneet suomalaisen nuorisotyön kolmeen vaiheeseen. Näistä vaiheista ensimmäistä vuodesta 1946 vuoteen 1960 kestänyttä ajanjaksoa voidaan Aallon ja Telemäen mukaan kuvata yksilökeskeisen, sopeuttavan ja passivoivan nuorisotyön vaiheeksi. Tämän ajanjakson nuorisotyölle oli heidän mukaansa ominaista se, että nuorisotyön tarpeellisuutta perusteltiin yksinomaan välttämättömyydellä poistaa sellaisia häiriötekijöitä, kuten nuorisorikollisuutta, siveellistä ryhdittömyyttä ja alkoholin käyttöä, jotka aiheutuivat kodin ja koulun kasvatusotteiden riittämättömyydestä.⁸ Suomalaisen nuorisotyön toista, vuodesta 1960 vuoteen 1975 kestänyttä vaihetta, voidaan taas kuvata termeillä yhteiskuntakeskeinen, aktivoiva ja intentionaalinen.⁹ Tämän ajanjakson aikana nuorisotyön tehtäväksi ajateltiin nuorten kansalaistoiminnan tukeminen, ei siis enää pelkästään nuorten sosiaalistaminen.¹⁰

Vaikka monien tutkijoiden mukaan nuorisotyön murroskohta näyttääkin olevan vuoden 1960 kohdalla, olen itse työssäni valinnut tästä näkemyksestä osittain poikkeavan aikajaon. Jyväskylän nuorisotyölautakunnan nuorisotyön tutkimista tukee parhaiten sen kehityksen jakaminen kolmeen ajanjaksoon. Näistä ensimmäinen käsittää suunnilleen vuodet 1946-1953, toinen 1954-1963 ja kolmas vuodet 1964-1971. Ensimmäinen näistä ajanjaksoista kuvaa nuorisotyön

⁷ Esim. Vuonna 1950 nuorisotyölautakunta tuki rahallisesti mm. Jyväskylän Naisvoimistelijoiden Tyttökerhoa, Jyväskylän Purjelentokerhoa ja Cygnaeuksen kansakoulun liikuntakerhoa. JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950/II, 106.

⁸ Aalto 1975, 57; Telemäki 1984, 124.

⁹ Telemäki 1984, 124.

¹⁰ Aalto 1975, 57.

muotoutumista Jyväskylässä, toinen nuorisotyön vakiintumista ja kolmas nuorisotyön heräämistä vastaamaan nuorten tarpeisiin. Koska nuorisotyö on ollut koko ajan elävää ja dynaamista, ei sinällään selkeitäkään muutoksia voi kuvata tiukkoja vuosilukurajoja ehdottomasti noudattaen. Käyttämäni aikajaot perustuvatkin enemmän lautakunnan itsensä asettamiin toimintaperiaatteisiin. Kyseisten vuosien aikana on nuorisotyölautakunnan toiminnassa nähtävissä muutosta niin käytännön toiminnan kuin nuorisokuvankin osalta. Olen jakanut työni kolme käsittelykappaletta alalukuihin siten, että niissä kuvataan erikseen käytännön nuorisotyön muotoja ja erikseen nuorisotyön tekijöiden näkemyksiä nuorisosta sekä nuorisotyöstä. Tällä tavoin olen pyrkinyt tuomaan esille sen, miten nuorisotyön ideologia ja nuorisotyön tekijöiden käsitykset nuorisosta ovat olleet yhteydessä käytännön nuorisotyöhön.

Nuoruutta pidetään yleensä elämänvaiheena, jonka aikana tapahtuu yksilön kiinnittyminen yhteiskuntaan sen täysivaltaiseksi jäseneksi. Nuoruusiän aikana hankitaan niitä fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia voimavaroja ja valmiuksia, joita aikuisiällä tarvitaan. Yleensä myös katsotaan, että nuorena omaksutaan keskeiset elämänarvot, hankitaan koulutus, hakeudutaan työelämään ja aletaan osallistua sekä vaikuttaa yhteiskunnan poliittisten instituutioiden toimintaan.¹¹ Nuoruuden ja nuorison määrittely ei ole kuitenkaan selkeää tai yksiselitteistä. Tämän osoittaa jo UNESCO:n määritelmä nuorisosta, jonka mukaan nuoria ovat ne, joille yhteiskunta tuon aseman osoittaa. Suomalaisissa nuorisotutkimuksissa nuorisoksi on katsottu yleensä noin 10-25 -vuotiaat mutta myös 15-24 -vuotiaat ihmiset, joissain tapauksissa nuorisokäsite on ulotettu koskemaan jopa 29 -vuotiaitakin.¹² Suomalainen nuorisopolitiikka ulotti 1960- ja 1970-luvuilla kohderyhmänsä 7-30 -vuotiaisiin.¹³

Käsite nuori ei ole ollut eikä edelleenkaan ole yksiselitteinen. Siitä huolimatta se ei Jyväskylässä aiheuttanut käytännön nuorisotyössä ongelmia. Vuoden 1950 vuosikertomuksesta löytyy maininta siitä, että Jyväskylässä nuorisotyö kohdistui

---

¹¹ Liljeström, 2.

¹² Voudinmäki 1971, 11. Holvas, Raivio & Seppänen 1997, 3.

¹³ Holvas, Raivio & Seppänen 1997, 3.

valtaosalta 8-20 –vuotiaisiin nuoriin.¹⁴ Jonkinlaista kuvaa siitä, ketkä kuuluivat nuorisoon antaa myös vuosikertomuksissa olevat tiedot nuorisojärjestöistä. Vuonna 1960 Jyväskylän nuorisotyölautakunta tilastoi järjestöjen alle 24-vuotiaat jäsenet.¹⁵ Vuoteen 1970 tultaessa ikäraja oli muuttunut ja nuorisojärjestöjen jäseniksi katsottiin kaikki järjestön alle 30-vuotiaat jäsenet.¹⁶ Käytännön nuorisotyössä ei ikärajoista kuitenkaan keskusteltu. Nuorisoksi käsitettiin yleisesti kaikki koulua käyvät lapset ja nuoret, sekä nuoret työttömät. Nuorison käsite, sekä iällisesti että sosiaalisesti tulkittuna, oli Jyväskylän nuorisotyössä varsin väljä, eikä se näytä muuttuneen 1940-luvun loppupuolelta 1970-luvun alkuun tultaessakaan. Sen sijaan näkemykset nuorisosta ja nuorisoon kohdistuneet odotukset muuttuivat näiden 25 vuoden aikana.

Päälähteenäni olen tässä työssä käyttänyt Jyväskylän nuorisotyölautakunnan pöytäkirjoja vuosilta 1946-1971. Lähteenäni ovat olleet myös Jyväskylän kaupungin kunnalliskertomukset sekä nuorisotyölautakunnan kirjeenvaihto opetusministeriön, paikallisten yhdistysten ja kunnan viranomaisten kanssa vuosilta 1945-1971. Kävin myös läpi vuoden 1946, eli nuorisotyölautakunnan perustamisvuoden Jyväskylän kaupunginvaltuuston pöytäkirjat. Tämän lisäksi tutustuin Jyväskylän nuorisotyölautakunnan kansainvälisen yhteistoiminnan papereihin, joita oli saatavilla vuosien 1958-1971 aikana tehdystä yhteistoiminnasta.

Nuorisotyölautakunnan toimintakertomus julkaistiin vuosittain Jyväskylän kaupungin kunnalliskertomuksessa. Näihin vuosikertomuksiin on koottu tiedot nuorisotyölautakunnan järjestämistä tapahtumista sekä siitä, mitkä järjestöt ovat vuoden aikana saaneet tukea lautakunnalta, kuinka paljon jäseniä näihin lautakuntiin on kuulunut ja millä volyyymilla järjestöt ja kerhot ovat järjestäneet kokouksia ja juhlia. Yleensä vuosikertomusten alkuun tai loppuun on myös laadittu kappale, jossa joko perusteltiin nuorisotyön merkitystä tai luotiin yleiskuvaa Jyväskylän nuorisosta ja nuorisotyöstä. Vuosikertomukset eivät

¹⁴ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950/II, 107.

¹⁵ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1960/II, 147.

¹⁶ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1970/II, 13.

sellaisinaan kerro paljoakaan nuorisotyölautakunnan tekemästä käytännön työstä. Kertomukset kuitenkin listaavat vuoden aikana olleita tapahtumia sekä antavat viitteitä siitä, millaista kuvaa nuorisotyölautakunta halusi itsestään välittää ulospäin.

Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta kokoontui keskimäärin kerran kuukaudessa. Näistä kokouksista laadittiin pöytäkirjat, joihin on kirjattu kokouksissa tehdyt päätökset sekä joissain tapauksissa myös käytyä keskustelua. Yleensä niihin on merkitty myös sihteerin esitykset, jolloin näkemykset asioista valottuvat paremmin. Käytyä keskustelua on kirjattu ylös erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa lautakunta ei ole ollut päätöksissään yksimielinen tai sihteerin esitys on poikennut lautakunnan päätöksestä. Pöytäkirjat tarjoavat näin ollen informaatiota sekä järjestetystä toiminnasta, että siitä hengestä, jossa kunnallista nuorisotyötä on Jyväskylässä harjoitettu.

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan paikallisille yhdistyksille lähettämät kirjeet antavat kuvan siitä, miten nuorisotyölautakunta suhtautui järjestöihin, sekä siitä, millaista työtä lautakunta katsoi järjestöissä tarpeelliseksi tehdä. Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet olivat pääasiassa kaupunginhallitukselle ja valtuustolle lähetettyjä lausuntoja tai toivomuksia. Näissä kirjeissä oli mukana myös muille lautakunnille lähetetyt kirjeet. Opetusministeriöltä saapuneet kirjeet taas ovat käytännössä valtion nuorisotyölautakunnan lähettämiä ja täten auttavat hahmottamaan sitä, millaista nuorisotyötä katsottiin valtiollisesti tarpeelliseksi harjoittaa. Jyväskylän nuorisotyölautakunnan harjoittamasta kansainvälisestä yhteistoiminnasta on jäänyt lähinnä ystävyyskunnille lähetettyjä ja niiltä vastaanotettuja sähkösanomia. Tämän lisäksi kansainvälisen yhteistoiminnan paperit sisälsivät kansainvälisten tutustumismatkojen ja nuorisoasioita käsittelevien kongressien ohjelmia.

Kirjeenvaihdon mukana sekä pöytäkirjojen liitteenä on myös nuorten itsensä lautakunnalle lähettämiä kirjeitä ja toivomuksia. Muiden saapuneiden kirjeiden joukosta löytyy myös etenkin 1960-luvun loppua lähestyttäessä nuorison

kirjoittamia lentolehtisiä. Nämä kirjeet ja lentolehtiset kertovat omalta osaltaan siitä, millaiseksi nuoriso itse koki tilanteensa Jyväskylässä. Varsin hedelmällistä kuvaa antaa myös nuorisotyölautakunnan kokouksissa näiden kirjeiden ja lentolehtisten tiimoilta käyty ja pöytäkirjoihin kirjoitettu keskustelu.

Tutkimustehtävääni sivuavaa kirjallisuutta löytyy melko runsaasti. Nuorisotyön valtiollistumisen ensimmäisestä vaiheesta¹⁷ löytyy eri teoksista kuvauksia. Länsimainen nuoriso on sekä käsitteenä että tutkimuskohteena nuori. Kulttuurintutkijat ovat todenneet, että nuoriso syntyi vasta toisen maailmansodan jälkeen. Tällä on käytännössä tarkoitettu kaupallisen nuorisokulttuurin syntymistä. Toki jo tätä ennen oli puhuttu ja kirjoitettu nuorisosta ja nuoruudesta. Varsinaisesti nuorisotutkimus on maassamme käynnistynyt 1950-luvulla.¹⁸ Tällöin tutkittiin muun muassa nuorten sakkikäyttäytymistä ja nuorten harrastuksia.¹⁹ 1960-luvulla alkoi puolestaan valtion taholta entistä tehokkaampi nuorison ajankäytön tutkiminen. Tällöin selvitettiin muun muassa nuorten harrastuksia ja elinolosuhteita.²⁰ 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alussa siirryttiin maassamme nuorisotyöstä kohti laajempaa nuorisopolitiikkaa. Yhteiskuntatieteilijöiden 1960-luvulla tekemä tutkimus- ja suunnittelutyö oli tämän siirtymän apuna ja perustana.²¹ Nuorisosta ja nuorisotyöstä kirjoitettu tutkimus on siis kuvannut ja tukenut varsin pitkälti aikansa virallista nuorisotyötä.

Tutkimustehtävääni, Jyväskylän kaupungin kunnallista nuorisotyötä, ei kuitenkaan aiemmin ole tutkittu. Ilkka Nummelan toimittamasta Jyväskylän kirjasta löytyy Susanna Niirasen ja Marianna Nurmen kirjoittama pieni kuvaus nuorisotyön kehittymisestä Jyväskylässä, mutta se jääkin kirjallisuuden ainoaksi

¹⁷ Ks. alaviite 2. Nuorisotyön toinen vaihe katsotaan alkaneeksi vuodesta 1972, jolloin annettiin laki kunnallisista nuorisotyölautakunnista.

¹⁸ Holvas, Raivio & Seppänen 1997, 2.

¹⁹ Tällaisia tutkimuksia olivat mm. Helangon vuonna 1953 julkaistu väitöskirja Turun poikasakeista ja Allardtin, Jartin, Jyrkilän ja Littusen tutkimus vuonna 1958 valmistunut tutkimus Nuorison harrastukset ja yhteisön rakenne.

²⁰ Aalto et al. 1971, 8. 1960-luvun lopulla tietoa nuorisosta julkaisi mm. Sirkka Minkkinen tutkimuksessaan Valtakunnallinen nuorisotutkimus – 10-24-vuotiaiden nuorten harrastukset ja elinolosuhteiden kartoitus. Helsinki 1969.

²¹ Heiskanen & Mitchell 1985, 77.

lähteeksi Jyväskylän kunnallisesta nuorisotyöstä.²² Tämän vuoksi pohjaan tutkimukseni varsin pitkälti alkuperäisaineistoon. Olen käyttänyt tutkimuskirjallisuutena sekä nuorisotyön historiaa kuvaavia teoksia, että Jyväskylän kaupungin historioita. Kuten edeltä on käynyt jo ilmi, nuorisotyöstä ovat useimmiten kirjoittaneet sosiologian, sosiaalipolitiikan tai nuorisotutkimuksen tutkijat. Näin ollen myös tässä työssä käyttämästäni kirjallisuudesta suuri osa on muiden tieteenalojen kuin historian piirissä tehtyjä.

1.2. Suomalaisesta nuorisotyöstä ja sen valtiollistumisesta

Teollisen vallankumouksen ja teollisuusyhteiskuntien rakenteellisen kehityksen on katsottu olevan tärkeä vaihe kehityksessä, jossa nykyaikainen nuorisokäsité ja nuoruus ovat syntyneet. Nuoruudesta tuli teollistumisen myötä oma itsenäinen vaihe ihmisen elämässä.²³ Samalla käynnistyi myös kilpailu siitä, kenellä on oikeus määritellä nuoruuden käsite ja ihanne. Kun nuoruudesta tuli oma itsenäinen periodinsa, ei enää ollut yhdentekevää, miten nuori aikaansa kulutti. Nuorison sosiaalistaminen yhteiskunnan jäseneksi vaati myös erityisen nuorisopoliittisen järjestelmänsä. Yksi käyttökelpoinen työmuoto oli nuorisotyö.²⁴

Nuorisotyön käsite on vaihdellut eri aikoina. Yleisesti nuorisotyöllä tarkoitetaan sitä työtä, jolla luodaan edellytyksiä nuorisotoiminnalle ja jolla tuetaan nuorisotoimintaa.²⁵ Nuorisotyöhön kohdistuvat yhteiskunnalliset odotukset ovat ainakin vivahteissaan muuttuneet sodan jälkeisinä vuosikymmeninä. Aluksi nuorisotyön tarpeellisuutta perusteltiin yksinomaan välttämättömyydellä poistaa niitä häiriötekijöitä²⁶, joiden todettiin seuraavan kodin ja koulun kasvatustoimintojen riittämättömyydestä. 1960-luvun kuluessa eri

²² Ks. Niiranen & Nurmi 1997, 66-68.

²³ Vaikka nuoruuden ja nykyaikaisen nuorisokäsityksen voidaan monien tutkijoiden mukaan katsoa syntyneen teollistumisen myötä, (ks. esim. Jokinen 1990, 1) ovat monet tutkijat olleet myös sitä mieltä, että nykyaikainen nuoruuskäsitys ja erityisesti nuorisokulttuurit ovat syntyneet vasta toisen maailmansodan jälkeen. Ks. esim. Holvas, Raivio & Seppänen 1997, 2.

²⁴ Jokinen 1990, 1.

²⁵ Liljeström 1981, 5.

²⁶ Tällaisina häiriötekijöinä pidettiin mm. nuorisorikollisuutta, siveellistä ryhdittömyyttä ja nuorten alkoholinkäyttöä.

komiteanmietintöihin ilmestyi vähitellen ajatus siitä, että nuorisotyön tehtävänä oli tukea ”nuorten kansalaistoimintaa”. Tämä ajatus saavuttikin valta-aseman 1970-luvulla nuorisotyön tukemiseksi säädetyissä laeissa.²⁷ Nuorisotyöhön kohdistuvat odotukset muuttuivat 1940-luvulta 1970-luvun alkuun tultaessa. Siinä missä 1940-luvun nuorisotyön tavoitteena oli sosiaalista ja sopeuttaa nuoret yhteiskuntaan, oli 1970-luvulla tavoitteena tuottaa kansalaisia, jotka olivat kykeneväisiä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Nuorisotyön tavoite muuttui siis passiivisten jäsenten kasvattamisesta aktiivisten toimijoiden luomiseen.

Ennen toista maailmansotaa, jonka jälkeen nuorisotyö varsinaisesti valtiollistui, nuorisotyöstä huolehtivat lukuisat yhdistykset sekä kirkko. Kirkko onkin Suomessa ollut vuosisatojen ajan tärkein ideologinen koneisto nuorten kasvattamisessa ja moraalisen kontrollin hoitamisessa.²⁸ Matti Telemäki on tutkinut Suomalaisen nuorisotyön historiaa ja hänen mukaansa järjestötoiminnan kysyntä alkoi kasvaa sitä mukaa, kun valtiollinen vapautuminen, taloudellinen liberalismi, metsätalouden läpimurto, rahatalouden yleistyminen ja vilkastunut muuttoliike heikensivät kyläyhteisöjen mahdollisuuksia valvoa nuorten vapaa-ajanviettoa ja vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen.²⁹ Suomalaisen nuorisotyön synty liittyikin vahvasti maan teollistumiseen. Kyläyhteisöjen taloudellisen hajoamisen ja kirkon harjoittaman moraalisen kontrollin rapautumisen myötä oli kehitettävä uusia instituutioita huolehtimaan nuorison moraal-, tapa- ja siveyskasvatuksesta.³⁰

Voidaan katsoa, että valtio tunnusti Suomessa nuorisotoiminnan ensimmäisen kerran vuonna 1906, jolloin Suomen valtiosäädyt myönsi nuorisoseurojen tukemiseksi määrärahan.³¹ Varhaisimmat nuorisoseurat Suomessa olivat kristillisiä. 1800-luvun lopulla syntyi valtiovallan ja kirkon suorasta ohjauksesta

²⁷ Aalto 1975, 57.

²⁸ Jokinen 1990, 3.

²⁹ Telemäki 1984, 61-62.

³⁰ Jokinen 1990, 7-8.

³¹ Nieminen 1995, 98. Tämän määrärahan suuruus oli 30 000 mk ja se jaettiin kaikkien nuorisotyötä tekevien seurojen kesken, samoin kuin vuonna 1907. Kun vuonna 1908 esitettiin vastaavanlaista määrärahaa se kyllä myönnettiin, mutta eduskunta hyväksyi ehdotuksen siten, että suomenkielisille nuorisoseuroille myönnettiin 25 000 mk ja ruotsinkielisille 500 mk. Sosialidemokraattinen nuorisoliike jäi kokonaan ilman valtionapua. Nieminen 1995, 98-99.

irrallisia kansallishenkisiä nuorisoliikkeitä, joiden keskeisiä työmenetelmiä olivat erilaiset valistustilaisuudet, liikunta, juhlat ja opintotoiminta. 1900-luvun alussa kristillinen ja kansallisidealinen nuorisotoiminta sai rinnalleen poliittista toimintaa korostavan nuorisotyön. 1900-luvun alun nuorisotyö muotoutui kristillisen, kansallisen, talonpoikaisen, porvarillisen ja työväenliikkeen kulttuurin piirissä.³² Nuorisotyö niveltiyikin alusta alkaen suomalaisen yhteiskunnan osakulttuureihin eikä se muodostanut mitään yhtenäistä kokonaisuutta.

Sisällissodan jälkeen voittajien valtakulttuuriin kytkeytynyt nuorisotyö sai kansakunnan yhtenäisyyttä ja säilymistä korostavia tehtäviä. Erityisesti sosiaalipolitiikassa kiinnitettiin lapsiin ja nuoriin huomiota erillisenä ryhmänä ja nuorisotyö sai ehkäisevänä lastensuojelu- ja nuorisonhuoltotyönä myös valtion taloudellista tukea. Sisällissodan jälkeen 1920- ja 1930-luvuilla työläisten liikehdintään suhtauduttiin kielteisesti, kommunistinen toiminta kiellettiin ja sosiaalidemokraattinenkin nuorisotoiminta hiipui. Samaan aikaan porvarillisten nuorisoseurojen tavoitteita, kuten esimerkiksi suomalaiskansallisuutta ja isänmaallisia arvoja, ajettiin Akateemisessa Karjala-Seurassa, Lapuan liikkeessä, Isänmaallisessa Kansanliikkeessä ja suojelukuntaliikkeessä. 1920- ja 1930-lukujen aikana oma tärkeä sijansa oli myös muun muassa kristillisillä yhdistyksillä, Mannerheimin Lastensuojeluliitolla, Marttaliitolla ja 4H-liitolla.³³ Talvi- ja jatkosodan aikana nuorisotoiminta asetettiin kansakunnan palvelukseen, ja Nuorten Talkoiden kautta suomalaisnuoret osallistuivat konkreettisesti yhteiseen voimanponnistukseen.³⁴

Toteuttaessaan tehtäviään suomalainen nuorisotyö on 1900-luvun kuluessa eriytynyt omaksi yhteiskunnalliseksi instituutioksi, vaikkakin rajat koulun, nuorisonhuollon ja liikuntajärjestelmien kanssa ovat olleet liukuvia. Juha Nieminen on suomalaisen nuorisotyön historiassaan kirjoittanut, että nuorisotyön muotoutuminen on ollut osa sitä suomalaisen yhteiskunnan teollistumis- ja modernisoitumiskehitystä, jossa toisistaan eriytyneillä järjestelmillä on pyritty

---

³² Nieminen 1995, 407.

³³ Jokinen 1990, 6-8.

³⁴ Nieminen 1995, 408.

tyydyttämään mahdollisimman tehokkaasti ihmisten tarpeita. Vaikka nuorisotyö on kaikkiaan ollut moniaineksinen ja osittain ristiriitainenkin ilmiö ovat sen yhteiskunnalliset tehtävät kytkeytyneet ennen kaikkea suomalaisen kansakunnan vaiheisiin. Nuorisotyö on omalta osaltaan ollut mukana rakentamassa kansakuntaa, pyrkinyt säätelemään sen sisäisiä ristiriitoja, turvannut ulkoista olemassaoloa ja korjannut sosiaalisia epäkohtia.³⁵

Toisen maailmansodan aikana ja heti sen jälkeen nuorisokysymys tuli uudella tavalla ajankohtaiseksi. Sota hajotti kiinteät koti- ja yhteiskuntaolot, irtaannutti nuoret heille vakiintuneista elinympäristöistä ja aiheutti siveellisyyteen ja nuorisorikollisuuteen liittyviä ongelmia.³⁶ Valtion mukaantulon välttämättömyyttä nuorisotyöhön on perusteltu muun muassa sodan aiheuttamalla nuorisojärjestöjen lamalla.³⁷ Jos nuorisojärjestöillä olikin ollut lamakausi sodan aikana, alkoi vuonna 1944 Suomessa ennätyksellisen vilkas ja vapautunut nuorisojärjestöjen perustamiskausi.³⁸ Nuorisokysymyksen onnelliseen ratkaisuun ei kuitenkaan uskottu päästävän pelkästään perustamalla nuorisojärjestöjä.

Julkinen valta oli kiinnostunut nuorison siveellisen tilan kohentamisesta ja yhtenäisen perustan luomisesta nuorisotyölle.³⁹ Toinen tärkeä motiivi valtion kiinnostukselle nuorisotyön yhtenäistämiseksi oli vasemmiston poliittisen voiman kasvusta seurannut kiristynyt poliittinen taistelu nuorisosta. Nuorisokasvatusta tarvittiin sekä yhteiskuntarauhan turvaamiseksi että nuorten poliittisen toiminnallisuuden ohjaamiseksi parlamentarismien mukaisiin muotoihin.⁴⁰ Nuorisotyön katsotaankin valtiollistuneen merkittävästi Suomessa toisen maailmansodan jälkeen.⁴¹

Keskustelu nuorisotyön yhtenäistämisestä käynnistyi varsinaisesti jo talvisodan aikana. Tällöin haluttiin saada aikaan valtakunnallinen keskuselin kaikille

³⁵ Nieminen 1995, 409.

³⁶ Jokinen 1990, 2.

³⁷ Toivanen 1992, 54.

³⁸ Siisiäinen 1988, 63.

³⁹ Liljeström 1981, 6.

⁴⁰ Jokinen 1990, 9.

⁴¹ Liljeström 1981, 6-7.

suomalaisille poikatyötä tekeville järjestöille.⁴² Vuonna 1943 eduskunta esitti, että olisi selvitettävä, miten nuorison yhteiskunnallinen kasvatus ja huolto olisi tarkoituksenmukaisimmin järjestettävissä.⁴³ Sodan jälkeen ryhdyttiin varsinaisiin toimiin nuorison kasvatustyön tehostamiseksi. Kun kiinteät koti- ja yhteiskuntaolot eivät olleet nuorison tukena, kouluolot olivat epävakait, sota oli tyrehtyttänyt järjestötoiminnan ja yhteiskunta oli muutenkin murroksessa, katsottiin valtiollista nuorisotyötä tarvittavan kodin ja koulun rinnalle.⁴⁴

Vuoden 1944 lopulla asetettiin valtion nuorisotyölautakunta. Opetusministeriöön perustettiin myös nuorisoasiain esittelijän virka. Paikallisen nuorisotyön ja nuorisojärjestöjen yhteistoiminnan kehittäminen käynnistettiin samoihin aikoihin.⁴⁵ Opetusministeriö lähetti vuonna 1945 kunnille kiertokirjeen, jossa todettiin, että nuorisorikollisuus, väkijuomien käyttö ja siveellinen ryhdittömyys olivat saaneet yhä räikeämpiä muotoja. Tämän takia ”kaikkien yhteiskunnan voimien keskittäminen nuorison parasta tarkoittavan toiminnan virittämiseen ja tehostamiseen oli tarpeellista”.⁴⁶ Kirjeessään Opetusministeriö kehotti kuntia ja seurakuntia osoittamaan käyttövaroja nuorisotyön tarpeita varten, luovuttamaan nuorisojärjestöille leirialueita, ryhtymään toimenpiteisiin nuorten askartelu-, kerho- ja kokoustilojen saamiseksi sekä perustamaan kunnan, nuorisojärjestöjen, kodin, koulun ja seurakunnan yhteistyön edistämiseksi kunnallisia nuorisotyölautakuntia.⁴⁷ Ministeriön kirje otettiin monissa kunnissa myönteisesti vastaan. Tästä kertoo muun muassa se, että seuraavana vuonna nuorisotyölautakuntia asetettiin jo 120 kuntaan.⁴⁸ Jyväskylä oli yksi näistä kunnista.

---

⁴² Liljeström 1981, 6-7.

⁴³ Holopainen 1977, 20.

⁴⁴ Jokinen 1990, 11.

⁴⁵ Jokinen 1990, 12.

⁴⁶ Vapaan harrastustoiminnan käsikirja 1946, 438-439. Liite 1: Opetusministeriön nuorisotyötä koskeva kiertokirja N:o 1/31.8.1945.

⁴⁷ Telemäki 1987, 16.

⁴⁸ Kärkkäinen 1984, 37-38.

2. JYVÄSKYLÄN NUORISOTYÖLAUTAKUNNAN ALKUTAIVAL

2.1. Kun koti ja koulu eivät enää riitä

Jyväskylän nuorisotyölautakunta aloitti toimintansa vuoden 1946 alussa. Helmikuussa 1946 kaupunginvaltuusto määräsi nuorisotyölautakunnalle puheenjohtajan ja jäsenet.⁴⁹ Nuorisotyölautakunnan perustaminen tapahtui yhteisymmärryksen vallitessa eri valtuustoryhmissä. Keskustelua käytiin ainoastaan siitä, olisiko kaupunginhallituksen tullut ensin valmistella nuorisotyölautakunnalle ohjesääntöehdotus ja vasta sen jälkeen valtuuston valita lautakunnalle jäsenet.⁵⁰ Nuorisotyölautakunta kuitenkin perustettiin, vaikka sillä ei aluksi ollutkaan ohjesääntöä. Heinäkuussa 1947 kaupunginvaltuusto hyväksyi nuorisotyölautakunnan ohjesäännön, jossa lautakunnan toimintakentäksi määriteltiin:

”Nuorisotyölautakunta on kunnan, seurakunnan, kodin, koulun ja vapaitten nuorisojärjestöjen yhteistoimintaelin, joka tarpeellisin toimenpitein tukee ja yhdistää paikallista nuorison kasvatus-, sivistys- ja huoltotyötä sekä valvoo sen yhteisiä etuja ja jossa eri nuorisotyöryhmissä suoraan tai välillisesti ilmenevät nuorison kehitystä koskevat uskonnolliset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikeudet otetaan harkittavaksi ja mahdollisuuksien mukaan ratkaistavaksi.”⁵¹

⁴⁹ JKA. Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 25.2.1946, 42 §. Nuorisotyölautakunnan vuoden 1946 toimintakertomuksessa sanotaan, että kaupunginvaltuusto olisi valinnut nuorisotyölautakunnalle puheenjohtajan ja jäsenet jo vuoden 1945 lopulla. Kaupunginvaltuuston pöytäkirjoista löytyy kuitenkin ensimmäinen maininta nuorisotyölautakunnasta vasta 25.2.1946, jolloin ko. lautakunnalle valittiin siis puheenjohtaja ja jäsenet. Ks. JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1946, 483-484.

⁵⁰ JKA. Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 25.2.1946, Yleisliite, asia n:o 32.

⁵¹ JKA. Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 1.7.1946. Ehdotus Nuorisotyölautakunnan ohjesäännöksi 1§.

Nuorisotyölautakunnan tuli siis toimia kaupungin, seurakunnan, kodin, koulun ja vapaiden kansalaisjärjestöjen yhteiselimenä. Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan ohjesääntö oli pitkälti sama kuin Opetusministeriön kiertokirjeen mukana tullut kunnallisen nuorisolautakunnan ohjesääntöluonnos oli ollut. Tämän ohjesääntöluonnoksen pohjalta tehdyssä Jyväskylän nuorisolautakunnan ohjesäännössä tärkeimmäksi tehtäväksi nostettiin paikallisen nuorison kasvatus-, sivistys ja huoltotyön tukeminen ja edistäminen.⁵²

Jyväskylän kaupunki oli 1940-luvulla kokenut voimakasta kasvua. Vuoden 1941 alussa kaupunkiin liitettiin valtioneuvoston päätöksellä Tourulan, Kankaan ja Rautpohjan tehtaiden tienoot asukkaineen. Tällöin kaupungin väkiluku kasvoi 8000 hengellä. Samalla kaupungin suurimmaksi ammattiryhmäksi tuli teollisuustyöväestö. Jyväskylän väkiluku kasvoi 1940-luvulla myös siirtoväen vuoksi.⁵³ Vuoteen 1950 mennessä Jyväskylään oli kirjattu saapuneeksi 4865 siirtoväkeen kuuluvaa henkilöä. Tämä muodosti yhteensä 15,9 %:a koko Jyväskylän asukasluvusta.⁵⁴ Jyväskylä kasvoi vuoden 1940 noin 8000 tuhannen ihmisen kaupungista vuoteen 1946 tultaessa 23 000 tuhannen ihmisen kaupungiksi.⁵⁵ Väkiluvun kasvun myötä myös nuorison määrä kasvoi Jyväskylässä voimakkaasti 1940-luvulla.

Vastaperustetun nuorisotyölautakunnan tehtäväksi tuli myös seurata nuorison harrastuksia ja vapaa-ajan käyttöä. Sen tuli suunnitella toimenpiteitä paikallisen nuorisotyön tehostamiseksi sekä tukea nuorisojärjestöjä, koteja, koulua ja huoltoviranomaisia niiden taistelussa nuorisorikollisuutta, väkijuomien käyttöä ja muita paheita vastaan, joiden katsottiin lisääntyneen sodan aikana.⁵⁶ Opetusministeriö muistutti kuntia myös siitä, että näillä oli:

⁵² JKA. NA. (Nuorisotyölautakunnan arkisto). Opetusministeriöltä saapuneet kirjeet, 25.5.1946. Opetusministeriön nuorisotyötä koskeva kiertokirja N:o 1/31.8.1945.

⁵³ Kaakkuriniemi 1997, 22.

⁵⁴ Laitinen 1993, 84.

⁵⁵ Tommila 1970, 249.

⁵⁶ JKA. NA. Opetusministeriöltä saapuneet kirjeet 25.5.1946. Opetusministeriön nuorisotyötä koskeva kiertokirje N:o 1/31.8.1945.

”Kunnallisen itsehallinnon puitteissa [...] erinomaisia edellytyksiä kehittää sellaisia työmuotoja, joissa on tasapuolisesti huomioitu sekä nuorisotyölle elintärkeä vapaan omatoimisuuden periaate, että yleisen kansalaiskasvatuksen päämäärien asettamat vaatimukset, ja siten hoitaa tärkeä nuorisokysymys niin, että se tuottaa iloa ja hyötyä itse nuorilla ja tyydytystä nuorisokasvatuksesta ja vapaa-ajanvieton ohjauksesta vastaaville työntekijöille.”⁵⁷

Kunnallisen nuorisotyön käynnistämisen taustalla olivat sodan jälkeen esiintynyt nuorisorikollisuuden aalto sekä kiristynvä poliittinen taistelu vasemmiston voiman kasvaessa sodan jälkeen. Nuorisokasvatusta tarvittiin yhteiskunnallisen rauhan turvaamiseksi sekä nuorten poliittisen toiminnallisuuden ohjaamiseksi parlamentarismiin mukaisiin muotoihin.⁵⁸ Yhteiskunnallisen muutoksen sekä sota-ajan vaikutuksen katsottiin myös johtaneen siihen, että oli syntynyt uudenlainen nuoriso. Tämän nuorison tunnusmerkkinä pidettiin jonkin uuden etsimistä. Nuorisotyön tehtäväksi tulikin tämän nuorison varjeleminen itseltään. Jotta nuoret oltaisiin saatu ohjattua oikeille poluille oli huolehdittava siitä, että nuoriso mitä pikimmin saatettiin järjestöjen hoiviin ja valvontaan. Tämä oli välttämätöntä myös kansallisen eheytyksen vuoksi.⁵⁹

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan jäsenet näkivät lautakuntansa tärkeimmäksi tehtäväksi nuorisojärjestöjen taloudellisen tukemisen ja ulkonaisten edellytysten luomisen nuorisojärjestöjen toiminnalle.⁶⁰ Valtio ei varsinaisesti tukenut nuorisotyölautakuntia rahallisesti ennen vuotta 1972, jolloin säädettiin laki kuntien nuorisolautakunnista ja niiden toimintaan annettavasta valtionavusta.⁶¹ Jo vuonna 1945 oltiin kuitenkin otettu valtion tulo- ja menoarvioon määräraha nuorisokasvatusta tekevien järjestöjen tukemiseksi.⁶² Tämä raha suunnattiin suoraan järjestöille, eikä kuntien nuorisotyölautakunnille. Koska valtiolta ei

⁵⁷ JKA. NA. Opetusministeriöltä saapuneet kirjeet 25.5.1946. Opetusministeriön nuorisotyötä koskeva kiertokirja N:o 1/31.8.1945.

⁵⁸ Vesikansa 1986, 8.

⁵⁹ Ilves 1998, 17.

⁶⁰ Ks. esim. JKA. NA. Pöytäkirja 9.12.1949, 1§ ; JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1951/II, 198.

⁶¹ Holopainen 1977, 22.

⁶² Holopainen 1977, 20.

rahallista tukea saatu, tuettiin nuorisotyölautakuntia kuntien varoin sekä jossain määrin myös väkijuomaliikkeen voitto-osuuksilla. Jyväskylän kaupunginhallitus budjetoit nuorisotyölautakunnan käyttöön vuosittain rahaa. Näillä varoin kustannettiin nuorisotyölautakunnan kokouskulut, nuorisotyönohjaajan palkka, kerho- ja leiriohjaajien palkat sekä hankittiin yhdistysten ja kerhojen käyttöön erilaisia lehtiä ja filmejä. Nuorisotyölautakunta myös tuki stipendeillä eri järjestöjen nuoriso-ohjaajia, jotka kävivät kursseilla kasvattamassa ohjaajapätevyyttään.⁶³

Kuten opetusministeriön vuoden 1945 kiertokirjeestä kävi ilmi, nuorisotyölautakuntien työ katsottiin ensisijaisesti kasvatustehtäväksi. Myös Jyväskylän nuorisotyölautakunta muotoili toimintakertomuksessaan saman kasvatusfunktion:

”Sodan jälkeisinä vuosina kasvatustarpeet on tunnettu kaikkialla voimakkaina. Rakentavien kasvatustekijäin yhteistyölle on annettu virallinen tuki. Opetusministeriön vuoden 1945 lopulle kunnille antamasta kehotuksesta Jyväskylään perustettiin vuoden 1946 alusta kaupungin nuorisotyölautakunta. [...] Pyrkimyksenä on havaittavissa määrätietoinen hakeutuminen nuorison omatoimisuutta ja elävää kasvatusta tukevaan ja rikastuttavaan huoltoon ja tarpeellisten harrastusmahdollisuuksien ohjaukseen.”⁶⁴

Nuorisotyö oli siis yksi niistä työmuodoista, joilla pyrittiin kasvattamaan nuorista kunnollisia kansalaisia. Jopa leiritoimintaa perusteltiin Jyväskylässä nuorison terveydenhoidon sekä nuorisoriikollisuuden vastustamisen kannalta erittäin tärkeänä työmuotona.⁶⁵

Sodan jälkeisessä Suomessa nuorisotyö keskittyi järjestöihin ja niiden toiminnan tukemiseen. Järjestöihin keskittyvää nuorison omatoimisuutta pidettiin vastapainona koulun tietoja ja taitoja jakavalle opetukselle, josta katsottiin

⁶³ JKA. NA. Nuorisotyölautakunnan työvaliokunnan pöytäkirja 2.12.1949, 1§.

Nuorisotyölautakunta valitsi keskuudestaan työvaliokunnan, joka kokoontui tarvittaessa valmistelemaan asioita. Kaikki varsinaiset päätökset tehtiin kuitenkin aina nuorisotyölautakunnan kokouksissa.

⁶⁴ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950/II, 102.

⁶⁵ JKA. NA. Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet 10.9.1946.

puuttuvan persoonallisuuden ja yhteiskunnallisen toimintakyvyn kasvatus. Yhteiskunnallista kasvatusta pidettiin tärkeänä ja ajateltiin, että järjestöt pystyisivät huolehtimaan tästä tehtävästä. Nuorisotyön ajateltiin myös vetävän puoleensa ”kotoa irtautuvaa” ja ”yhteiskuntaan astuvaa” nuorisoa ja täten juuri järjestöjen tekemä nuorisotyö oli merkittävää nuorten yhteiskuntaan sosiaalistamisen kannalta. Sodan jälkeisessä Suomessa oli nähtävissä, että valtion ja kuntien lisäksi myös järjestöt omaksuivat tämän kansalaiskasvatuksellisen tehtävän. Sitoutumattomissa järjestöissä tehtävä näkyi yleisten kansalaistaitojen ja ryhmätoiminnan harjoittamisena, poliittisissa järjestöissä näiden lisäksi myös yhteiskunnallisten kiistakysymysten käsittelynä ja politikoimisena.⁶⁶

Nuorisotyölle tuli Suomessa yleisesti kontrollipoliittinen luonne. Se oli huoltotyötä, jolla haluttiin ohjata nuoria hyviin harrastuksiin. Harrastusten tärkeys tuli Jyväskylän nuorisotyölautakunnan mukaan esille siinä, että kotien ja koulujen taholta annettua opetusta ei nähty riittäväksi. Monet nuorison ”kipeistä kysymyksistä”, kuten raittius- ja sukupuolikysymys, tulivat nuorille ajankohtaisiksi vasta kodin ja koulun piiristä ulos elämään lähdettyä.⁶⁷ Nuorisotyön ajateltiin pystyvän vastaamaan tähän haasteeseen. Nuorisotyön tuli lautakunnan mukaan siis olla mukana kasvattamassa nuorista siveellisiä ja kelpoja yhteiskunnan jäseniä.

Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta lähetti syyskuussa 1950 nuorisojärjestöille kirjeen, jossa lautakunta kehotti nuorisojärjestöjä huomioimaan erityisesti koulunsa päättäneet nuoret. Lautakunnan kirjeessä sanottiin:

”Nuorisojärjestöihin olisi pyrittävä vetämään toimintaan mukaan erikoisesti sellaisia nuoria, joilla koti ei jostain syystä pysty antamaan hyvien harrastusten kohteita, jotta nämä eivät jää maleksimaan kadulle ja sitä tietä huonoille tielle. Erikoisesti koulunsa päättäneeseen nuorisoon olisi kiinnitettävä huomiota.”⁶⁸

⁶⁶ Nieminen 1995, 259.

⁶⁷ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950 /II, 106-107.

⁶⁸ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 12.9.1950.

Yleinen valtakunnallinen tavoite saattaa nuoriso nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön kautta kunnolliseksi yhteiskunnan jäseniksi näkyi vahvasti myös tässä Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan kirjeessä. Alusta alkaen valtakunnalliset tavoitteet ja ajatukset vaikuttivat varsin vahvasti myös Jyväskylän nuorisotyöhön.

Perhekasvatus oli yksi tärkeimmistä kysymyksistä suomalaisessa sodanjälkeisessä nuorisotyössä. Perhekasvatus sisälsi kaikki ne kasvatukselliset toimenpiteet, joilla nuorisoa valmennettiin perheen huoltajiksi ja lasten kasvattajiksi. Katsottiin, että perhekasvatus oli lääke sodan jälkeen havaittavissa olevaan selkeään siveellisen ryhdin heikkenemiseen, joka ilmeni muun muassa avioerojen ja sukupuolitautien lisääntymisenä. Opetusministeriö asetti vuonna 1948 asiantuntijaelimen selvittämään perhekasvatusta ja sen järjestämistä. Tuloksena oli muun muassa luentosarja ”perhekasvatusta tehostamaan”, jota valtion varoin jaettiin nuorisokasvatusjärjestöille.⁶⁹

Järjestöille jaettavan luentosarjan lisäksi opetusministeriö kehotti myös kuntien nuorisotyölautakuntia kiinnittämään huomiota perhekasvatuksen tehostamiseen. Jyväskylässä nuorisotyölautakunta järjesti kehotuksen mukaisesti ”Perhekasvatusta tehostamaan” –luentopäivät vuonna 1951. Luentopäiville pyydettiin osallistumaan erityisesti koulunsa päättäneitä nuoria.⁷⁰ Perhekasvatusta pidettiin valtion taholta tärkeänä työmuotona myös seuraavienkin vuosien aikana. Vuonna 1953 Opetusministeriö julkaisi kirjasen ”Kunnan nuorisotyönohjaajan tehtävät ja työkenttä”. Tässä kirjassa nostettiin esille se, että siveellisyyskysymykset liittyvät tärkeänä osana perhekasvatuksen tehostamiseen. Opetusministeriö huomautti, että nuorisotyölautakunnan ja nuorisotyönohjaajan tehtävänä on huolehtia, että erityisesti koulunsa päättänyt nuoriso valmennetaan kodin perustajiksi ja lasten kasvattajiksi.⁷¹

Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta noudatteli varsinkin aluksi pitkälti valtion nuorisotyölautakunnan näkemyksiä siitä, mikä nuorisotyössä oli tärkeää

⁶⁹ Suomen nuorisotyön järjestelmä ja nuorisojärjestöt 1951, 19.

⁷⁰ JKA. NA. Pöytäkirja 8.5.1951, 8§.

⁷¹ Kunnan nuorisotyönohjaajan tehtävät ja työkenttä 1953, 4.

toimintaa. Erimerkiksi perhekasvatus on eräs niistä teemoista, joiden kautta näkyy selkeästi se, että Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan työ pohjautui varsin pitkälti valtion nuorisotyölautakunnan ohjeistukseen. Toki valtakunnan tasolla keskustelua herättäneet aiheet olivat yleensä myös Jyväskylän kaupungin osalta varsin ajankohtaisia. Usein kuitenkin Jyväskylän nuorisotyölautakunta nosti nämä teemat kaupungissa esille juuri sillä tavoin, kuin valtion nuorisotyölautakunta oli kehottanut. Tämä näkyy jo siinä, että Jyväskylän nuorisotyölautakunnan yhdistyksille lähettämät kirjeet ovat tekstiltään varsin samoja, kuin joita valtion nuorisotyölautakunta oli kunnille lähettänyt.⁷²

Myös raittiuskysymykset nousivat Jyväskylässä keskeiseksi teemaksi 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun alkuvuosina. Tehokkaimmaksi tavaksi ehkäistä väkijuomien käyttöä katsottiin monipuolisen harrastustoiminnan virittäminen, joka tempaisi nuoret heitä kiinnostavan ja kehittävän harrastelun piiriin.⁷³ Jyväskylässäkin nuorisojärjestöjen työmuotoihin pyrittiin saamaan mukaan raittiustyö. Vuonna 1949 eri järjestöjen edustajat olivat Jyväskylän nuorisotyölautakunnan mukaan yksimielisesti sillä kannalla, että välitöntäkin raittiustyötä voitaisiin entistä enemmän ottaa järjestöjen toimintaan ja tarvittaessa kuhunkin järjestöön pyrittiin perustamaan niin sanottu raittiustalo. Nuorisotyölautakunta näki, että tervettä elämää ihannoiva raittiustyö vetäisi helposti nuorison mukaan.⁷⁴ Sen lisäksi, että nuorisotyölautakunta järjesti kokoontumisia raittiuden tiimoilta, se hankki myös kaitafilmitaitteen ja raittiustaiheisia kuvarainoja edistämään valistustyötä.⁷⁵

Raittiustyö näytteli tärkeää osaa nuorisotyölautakunnan ja nuorisojärjestöjen toiminnassa aina 1950-luvun puoliväliin saakka. Eräänä syynä tähän oli se, että vuodesta 1949 lähtien kunnille jaettavista väkijuomaliikkeen voittovaroista voitiin huomattava osa käyttää nuorisokasvatusta edistäviin tarkoituksiin.⁷⁶ Tämän myötä kuntien nuorisotyölautakuntien raittiustyötä oli mahdollista tehostaa. Vuonna 1950

⁷² Esimerkki tällaisesta kirjeestä voisi olla esimerkiksi Nuorisotyölautakunnan paikallisille yhdistyksille ja kerhoille 12.9.1950 lähettämä kirje. JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 12.9.1950.

⁷³ Kunnan nuorisotyönohjaajan tehtävät ja työnkenttä 1953, 4.

⁷⁴ JKA. NA. Pöytäkirja 9.12.1949, 1§.

⁷⁵ JKA. NA. Pöytäkirja 9.12.1949, 1§; pöytäkirja 28.3.1950, 5§.

⁷⁶ Suomen nuorisotyön järjestelmä ja nuorisojärjestöt 1951, 16-17.

Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta lähetti kaikille yhdistyksille kirjeen, jossa oli ohjeita nuorisojärjestöjen työsuunnittelua varten vuodelle 1950-1951. Tässä kirjelmässä todettiin, että kaikenlainen nuorisotyö on myös raittiustyötä, mutta jotta nuorisojärjestöt voisivat anoa alkoholiliikkeen voittovaroja työnsä tukemiseksi, olisi niiden osoitettava, että järjestöissä tehdään myös välitöntä raittiustyötä. Työmuodoiksi nuorisotyölautakunta ehdotti seuraavaa:

1. Omat järjestöjen tilaisuudet ja yleisötilaisuudet olisivat raittiita.
2. Tilaisuuksissa esitettävistä ohjelmanumeroista ainakin yksi olisi raitista elämäntapaa ihannoiva.
3. Järjestettäisiin ainakin yksi raittiustilaisuus, johon yleisölläkin olisi tilaisuus päästä.
4. Jos Raittius- ja Nuorisotyölautakunnan toimesta järjestetään propagandatarkoituksessa raittiustilaisuus, osallistuttaisiin joukolla mukaan.⁷⁷

Raittiustyön kautta nuorisotyölautakunta pyrki kontrolloimaan ja johdattelemaan järjestöjen toimintaa. Toisaalta huomattavaa on myös se, että vain raittiustyötä tekemällä voitiin saada väkijuomaliikkeen voittovaroja. Näyttääkin siltä, että raittiustyö koettiin merkittäväksi työmuodoksi, mutta sitä harjoitettiin myös siksi, että sen kautta pystyttiin saamaan varoja nuorisotyöhön.

Sen lisäksi, että Jyväskylän nuorisotyölautakunta pyrki ohjailemaan nuorisojärjestöjen työskentelyä neuvomalla minkälaista toimintaa järjestöissä ja kerhoissa oli hyvä järjestää, yritti nuorisotyölautakunta kontrolloida nuorisojärjestöjen toimintaa myös laatimalla yhteisen kasvatus- ja opetusohjelman kaikkien järjestöjen käyttöön. Joulukuussa 1948 lautakunta päätti että nuorisojärjestöille oli esitettävä tällainen ”kovasti tarpeellinen” ohjelma. Lautakunta kuitenkin antoi eri järjestöille mahdollisuuden kommentoida ohjelmaa, ja päätti että vasta tämän jälkeen sitä ryhdyttäisiin toteuttamaan.⁷⁸ Lautakunnan laatima opetus- ja kasvatusohjelma oli varsin yleisluontoinen. Kolmivuotisen ohjelman ensimmäisen vuoden kasvatustavoitteiden yleisohjelmana oli ”Minä”, toisen vuoden ”Suhtautuminen ympäristöön” ja kolmannen vuoden ”Johtajan koulutus”. Nuorisotyölautakunta itse perusteli kasvatusohjelman tärkeyttä sillä, että kaupungin nuorisolle tulisi saada joku yhteinen kasvatuksellinen pohja. Laatimastaan ohjelmasta lautakunta totesi, että

⁷⁷ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 12.9.1950.

⁷⁸ JKA. NA. Pöytäkirja 2.12.1948, 5§; pöytäkirja 15.12.1948, 5§.

se on koitettu laatia puhtaasti kasvatuksellisesti ja sellaisia tietoja antavaksi, joita jokainen kansalainen elämässään tarvitsee.⁷⁹

Järjestöjen nuorisotyö ei saanut nuorisotyölautakunnan mielestä olla hallitsematonta ja suunnittelematonta vaan sen tuli olla järjestelmällistä. Yleinen kasvatusohjelma ei kuitenkaan jäänyt elämään kovin pitkäksi aikaa. Vuoden 1949 aikana tästä yhteisestä kasvatus- ja opetusohjelmasta on vielä huomioita, mutta näyttää siltä, ettei tätä ohjelmaa ryhdytty toteuttamaan ja valvomaan erityisen määrätietoisesti. Joitakin kasvatus- ja opetusohjelmassa olevia kysymyksiä käsiteltiin kuitenkin vuoden 1950 aikana erilaisissa järjestöjen yhteisissä neuvottelutilaisuuksissa.⁸⁰ Toisaalta ohjelma oli laadittu niin yleisluonteiseksi, että sitä saatettiin järjestöissä toteuttaa ilman sen kummempaa raportointia.

Sinällään nuorisotyötä ei kuitenkaan voida edes alkuvaiheessaan pitää pelkästään nuorison sopeuttamisena yhteiskuntaan, sillä nuorisotyön kasvatustavoitteisiin sisällytettiin myös nuorten omatoimisuuteen, jopa itsemääräämiseen ja itsehallintoon liittyviä näkökulmia.⁸¹ Jyväskylässäkin nuorisotyölautakunta linjasi varsin nopeasti tehtäväkseen ”ulkonaisten edellytysten luomisen perusjärjestöjen toiminnalle ja nuoriso-ohjaajien ammattitaidon kohottamisen”⁸². Vaikka nuorisotyölautakunnalla oli toisaalta halu saada eri järjestöjen piirissä sama opetus- ja kasvatusohjelma toteutettavaksi oli lautakunnan mukaan pääpainon oltava kuitenkin järjestöjen oman toiminnan kehittämisessä ja tukemisessa. Järjestöt saivatkin varsin pitkälti itse linjata omia tekemisiään ja lautakunnan rooliksi jäi monessa tapauksessa tukea järjestöjen toimintaa.

Toisin kuin useissa kunnissa tehtiin, Jyväskylässä nuorisotyölautakuntaa ei yhdistetty raittius- tai urheilulautakuntaan.⁸³ Näin ollen nuorisotyö ei Jyväskylässä jäänyt raittiustyön tai urheilun tukemisen jalkoihin. Monissa kunnissa katsottiin myös, että kunnallisen nuorisotyölautakuntien tärkein – jopa ainoa – tehtävä oli

⁷⁹ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 1949 [ei päivämäärää].

⁸⁰ ks. esim. JKA. NA. Pöytäkirja 8.3.1950, 3§.

⁸¹ Liljeström 1981, 8.

⁸² JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1951/II, 198.

⁸³ ks. esim. Nummelin 1981, 2; Holopainen 1977, 21.

järjestöjen tukeminen.⁸⁴ Jyväskylässä nuorisolautakunta kokoontui säännöllisesti noin kerran kuukaudessa ja toiminnan päästyä käyntiin se järjesti niin koulutustilaisuuksia kuin muutakin toimintaa jäntevöittämään järjestöjen työskentelyä. Nuorisotyölautakunnan tärkeimpänä toimintamuotona Jyväskylässäkin oli kuitenkin järjestöjen tukeminen omaehtoiseen toimintaan.⁸⁵

Nuorisotyön alkuvaiheen holhoavaa luonnetta kuvaa hyvin Jyväskylän nuorisotyölautakunnan pöytäkirjat vuodelta 1948. Nuorisotyön työmuodoiksi ja tavoitteiksi luettiin nuoriso-ohjaajien kouluttamisen ja kokoontumistilojen hankkimisen lisäksi ehkäisevän huoltotyön tekeminen, hairahtuneiden holhoaminen sekä yleisten valistustilaisuuksien järjestäminen.⁸⁶ Nuorisotyölautakunnan tehtäväkenttä ei vielä tässä vaiheessa ollut erityisen selkiytynyt, joten lautakunta joutui painimaan sen ongelman kanssa, mikä kaikki kuuluu nimenomaan sen ja mikä taas esimerkiksi raittiuslautakunnan työkenttään. Jo vuonna 1948 nuorisotyölautakunta pyrki yhteistyöhön muiden nuorisotyötä tekevien lauta- ja johtokuntien kanssa.⁸⁷ Seuraavien vuosien ja vuosikymmenien aikana tätä yhteistyötä harjoitettiin eri laajuudessa.

Nuorisotyölautakunnan jäsenet kokivat nuorisotyön tekemisen Jyväskylässä tärkeäksi. Vuoden 1951 toimintakertomuksessa lautakunnan puheenjohtaja totesi yhdessä sihteerin kanssa tyytyväisyytensä siitä, että nuorisotyöllä on valtakunnallisestikin suotuisat tuulet puhaltamassa. Näin tulikin heidän mielestään olla, sillä ”Onhan kyseessä maan tärkein omaisuus, nuoriso”.⁸⁸ Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan 1940-luvun lopun ja 1950-luvun alussa harjoittaman nuorisotyön ideologia kristallisoituu lautakunnan vuoden 1953 toimintakertomuksessa. Lautakunta kertoi työstään seuraavasti:

⁸⁴ Liljeström 1981, 13.

⁸⁵ ks. esim. JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1951/II, 198; 1953/II, 164 ja 1954/II, 149.

⁸⁶ JKA. NA: Pöytäkirja 2.2.1948, 2§.

⁸⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 2.2.1948, 2§.

⁸⁸ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1951/II, 198.

”Mitä enemmän nuorisojärjestöt joutuvat kosketuksiin toistensa kanssa ja tutustuvat toistensa työmuotoihin ja pyrkimyksiin, sitä enemmän tullaan huomaamaan, että kaikilla on ainakin yksi yhteinen päämäärä. Se on terveen ja entistä yhteiskuntakelpoisemman nuorison kasvattaminen.”⁸⁹

Suomessa nuorisokasvatuksen välineeksi otettiin ja niiksi asettuivat nuorisojärjestöt.⁹⁰ Myös Jyväskylän nuorisotyössä tärkeinä toimijoina olivat eri järjestöt, jotka toimivat nuorten parissa. Nuorisotyölautakunta pyrki tilastoimaan, kontrolloimaan ja ohjaamaan näitä järjestöjä. Vuonna 1950 Jyväskylässä toimi 36 järjestöä yhteistyössä nuorisotyölautakunnan kanssa. Näistä järjestöistä 24 jätti nuorisotyölautakunnalle selostuksen toiminnastaan, ja täten myös sai avustuksia nuorisotyölautakunnalta. Avustuksen saaneista 24:sta järjestöstä kahdeksan oli vasemmistolaisesti suuntautunutta nuorisojärjestöä, viisi uskonnollista järjestöä, kolme partioliikkeeseen kuuluvaa järjestöä ja loput kahdeksan erilaisia liikuntakerhoja.⁹¹ Eniten jäseniä kuului uskonnollisiin kehoihin sekä järjestöihin ja niiden toiminta oli myös kaikkien vilkkainta, jos toimintaa mitataan kerhoiltojen ja kokoontumisten määrällä. Pelkästään Jyväskylän Seurakunnan Nuoriin kuului heidän ilmoituksensa mukaan 670 jäsentä ja vuoden 1950 aikana kokoontumisia ja kerhoiltoja oli yhteensä ollut 1450 kertaa.⁹²

Sen lisäksi, että nuorisotyölautakunta tuki taloudellisesti sellaisia kerhoja ja järjestöjä, jotka jättivät lautakunnalle selostuksen toiminnastaan, tuki lautakunta myös leiritoimintaa. Vuoden 1950 aikana leiritoimintaan varten sai tukea 26 järjestöä. Näiden järjestöjen joukossa oli myös vuoden 1950 kuluessa ainoana oikeistolaisena nuorisojärjestönä tukea saanut järjestö, Jyväskylän Kansalliset nuoret.⁹³ Huolimatta siitä, että nuorisotyölautakunta asetti taloudellisen tuen saamisen ehdoksi sen, että järjestöjen ja kerhojen tuli toimittaa lautakunnalle selostus toiminnastaan, eivät kaikki Jyväskylän järjestöt ilmoittautuneet

⁸⁹ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1953/II, 168.

⁹⁰ Vesikansa 1986, 8.

⁹¹ Vasemmistolaisesti suuntautuneiksi on tässä laskettu mm. Nuoret Kotkat, Demokraattiset Nuoret sekä Sos.dem. nuoriso-osastot. Uskonnollisiksi järjestöiksi on katsottu mm. NMKY, NNKY sekä Jyväskylän Seurakunnan nuoret.

⁹² JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950/II, 106.

⁹³ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950/II, 104.

lautakunnalle. Nuorisotyölautakunta kuitenkin arveli, että niissäkin nuorisojärjestöissä, joista lautakunnalla ei ollut tietoa käytettävissään, oli suhteellisesti yhtä paljon jäseniä ja toiminta saman vireistä, kuin niissäkin järjestöissä, jotka toimintakertomuksen olivat jättäneet. Lautakunta katsoikin voivansa todeta, että valtaosa Jyväskylän nuorisosta oli järjestetyn vapaa-aikatoiminnan piirissä.⁹⁴

Joissakin kunnissa tehtiin selkeä ero nuorisotyön ja poliittisen nuorisotoiminnan välille. Poliittista nuorisotyötä ei tällöin nähty kasvatuksena, vaan pelkästään aatteiden ja oppien syöttämisenä.⁹⁵ Poliittinen nuorisotyö herätti keskustelua jo siitäkin syystä, että sodan päätyttyä alkoi Suomessa ennätyksellisen vilkas ja vapautunut nuorisojärjestöjen perustamisen viisivuotisjakso. Erityisesti tämä koski niitä kansalaispiirejä, joiden toiminta oli estetty 1920- ja 1930-luvulla, eli vasemmistolaista työväenliikettä ja rauhanjärjestöjä.⁹⁶ Jyväskylässä poliittiset nuorisojärjestöt olivat kuitenkin alusta alkaen nuorisotyön piirissä ja saivat tukea nuorisotyölautakunnalta. Vuonna 1953 kaupunginhallitus tiedusteli nuorisotyölautakunnalta, oliko aihetta epäillä, että myönnettyjä määrärahoja olisi käytetty poliittisiin tarkoituksiin. Nuorisotyölautakunta ilmaisi tällöin kantansa näin:

”Nekin nuorisojärjestöt, jotka valituskirjelmässä valituksentekijä on leimannut poliittisiksi järjestöiksi, ovat olleet mukana siinä rakentavassa yhteistyössä, jota lautakunnan taholta on pyritty ohjailemaan ja tehostamaan. Rakentavaa työ on ollut lautakunnan mielestä erikoisesti siinä, että erilaisen maailmankatsomuksen omaavat nuorisojärjestöt ovat lähentyneet toisiaan. Tämänkaltaisen ”poliittiseen” kasvatukseen uhratut varat eivät ole varmaankaan hukkaan heitettyjä. Lautakunnan tiedossa ei ole yhtään tapausta koko sen toimikaudelta siitä, että kaupungin myöntämiä avustuksia olisi käytetty poliittisiin tarkoituksiin sanan varsinaisessa negatiivisessa hengessä.”⁹⁷

⁹⁴ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950/II, 104-106.

⁹⁵ Liljeström 1981, 15; Jokinen 1990, 13.

⁹⁶ Siisiäinen 1988, 63.

⁹⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 27.5.1953, 5§.

Tämä kaupunginhallituksen tiedustelu ajoittuu varsin mielenkiintoiseen poliittiseen tilanteeseen Jyväskylän kaupungin osalta. Vaikka Jyväskylässä päästiinkin 1950-luvulla vähitellen eroon sodanjälkeisten vuosien rikkinäisestä kunnallispolitiikasta, löytyi kaupungista edelleenkin selkeä jako oikeistoon ja vasemmistoon. Siinä missä oikeiston aluetta oli kaupungin ruutukaava-alue, oli vasemmiston kannatusaluetta Kivistön, Halssilan, Keljon, Tarhamäen ja Kukkumäen alueet.⁹⁸ Melko selkeästi alueellisesti oikeistoon ja vasemmistoon jakaantuneessa kaupungissa poliittisen nuorisotyön tukeminen olisi saattanut aiheuttaa suurempaakin keskustelua kuin se Jyväskylässä lopulta aiheutti. Jyväskylässä nuorisotyön poliittinen rooli ohitettiin loppujen lopuksi varsin lyhyellä keskustelulla, eikä myöhemminä vuosina tähän keskusteluun enää palattu.

Jyväskylän nuorisotyölautakunta nosti ensimmäisten vuosiansa työskentelyssä esille varsin pitkälti niitä teemoja, joita valtionkin taholta tuotiin esille. Nuorisotyön tärkeyttä perusteltiin sillä, että sen avulla voidaan estää nuoria joutumasta huonoille teille. Alkoholinkäytön vastustaminen, nuorisorikollisuuden torjuminen ja perhekasvatuksen tehostaminen nähtiin tärkeimmiksi teemoiksi, joiden avulla pystyttiin nuorista kasvattamaan hyödyllisiä yhteiskunnan jäseniä. Sitä, mitä nuoret itse odottivat nuorisotyöltä ei Jyväskylän nuorisotyölautakunta pohtinut. Tärkeämmäksi kuin nuorison odotukset ja toiveet oman vapaa-aikansa käytöstä, nähtiin nuorison kasvattaminen ja sosiaalistaminen tulevaisuutta varten.

2.2. Askartelua, ohjaajakoulutusta ja leireilyä

Nuorisotyölautakunta määritteli vuonna 1947 toimintatavoitteikseen kaksi pyrkimystä: Nuoriso-ohjaajien kouluttamisen sekä leiritoiminnan tukemisen.⁹⁹ Näihin työmuotoihin lisättiin muutamaa vuotta myöhemmin vielä ulkoisten edellytysten luominen perusjärjestöille.¹⁰⁰ Nämä toimintakohteet pysyivät

⁹⁸ Kaakkuriniemi 1997, 24-26.

⁹⁹ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1947, 465.

¹⁰⁰ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1951/II, 198.

nuorisotyölautakunnan tärkeimpinä tavoitteina koko 1950-luvun. Jyväskylän nuorisotyölautakunnan tavoitteissa painotettiin varsin pitkälti järjestöjen oman toiminnan tukemista. Tätä samaa järjestötoiminnan merkitystä oli korostanut jo vuonna 1945 kunnille lähetetty Opetusministeriön kiertokirje sekä johtosääntöehdotus. Jyväskylässä nuorisotyö järjestettiinkin varsin pitkälti näiden Opetusministeriön kirjeiden ehdotusten mukaisesti ja nuorisotyölautakunnan käytännön tehtävät rajattiin neuvottelutilaisuuksien järjestämiseen, työvälineiden hankintaan ja hoitoon sekä paikkakunnan nuorisojärjestöjen luettelointiin.¹⁰¹

Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta anoi jo perustamisvuotenaan kunnallisen nuorisotyönohjaajan toimen perustamista. Tämän viran perustamisen tärkeyttä selitettiin muun muassa sillä, että nuorisotyölautakunnan oman kesäleiritoiminnan järjestäminen sen tarpeellisessa laajuudessaan vaati kesäisin kokonaan yhden henkilön ajan.¹⁰² Koska leiritoiminnan järjestämistä pidettiin tärkeänä, katsottiin, että nuorisotyönohjaaja voisi hoitaa tätäkin osaa nuorisotyöstä. Jyväskylän kaupungin ensimmäinen nuorisotyönohjaaja aloitti toimintansa vuonna 1947.¹⁰³ Nuorisotyönohjaaja toimi Jyväskylässä pitkälti niillä ohjeistuksilla, jotka valtion nuorisotyölautakunta ja opetusministeriö olivat kuntien nuorisotyönohjaajille antaneet.

Opetusministeriössä laaditun kunnan nuorisotyönohjaajan johtosäännön mukaan nuorisotyönohjaajan tehtävänä oli luoda toimintaedellytyksiä alueensa nuorisokasvatuksen eri muodoille, edistää kotien, koulujen ja nuorisojärjestöjen kasvatuksellista yhteistoimintaa sekä seurata nuorison harrastuksia ja vapaa-ajan käyttöä. Nuorisotyönohjaajan tuli auttaa huoltoviranomaisia taistelussa nuorisorikollisuutta, alkoholinkäyttöä, siveellistä rappeutumista sekä kaupallistetun huiielämän vaaroja vastaan.¹⁰⁴ Jyväskylässä nuorisotyönohjaaja toimi tältä ideologiselta pohjalta. Käytännössä nuorisotyönohjaajan työ oli kuitenkin leirien järjestelyä ja nuorisotyölautakunnassa suunnitelluista asioista

¹⁰¹ Nieminen 1995, 244.

¹⁰² JKA. NA. Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet 10.9.1946.

¹⁰³ Niiranen & Nurmi 1997, 66. Päätoiminen nuorisosihteeri aloitti toimintansa Jyväskylässä vasta vuonna 1967.

¹⁰⁴ Kunnan nuorisotyönohjaajan tehtävät ja työnkenttä 1953, 3.

tiedottamista eri nuorisjärjestöille. Valtion nuorisotyölautakunnan luoma ajatus nuorisotyönohjaajasta paheita vastaan taistelijana muuttui Jyväskylässä todellisessa nuorisotyössä varsin käytännönläheiseksi työnteoksi.

Kunnan nuorisotyönohjaaja ei yksinään kyennyt huolehtimaan järjestöissä tapahtuvasta nuorisotyöstä. Tämän vuoksi Jyväskylän nuorisotyölautakunta koulutti nuoriso-ohjaajia, jotka toimivat eri järjestöjen piirissä ohjaten muun muassa erilaisia kerhoja. Toisen maailmansodan jälkeen Valtion nuorisotyölautakunnan ensimmäisiä tehtäviä oli suunnitella nuoriso-ohjaajakoulutuksen aloittamista. Valtion nuorisotyölautakunta aloittikin nuoriso-ohjaajien koulutuksen Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa. Tätä kautta koulutettiin kuitenkin ohjaajia lähinnä kunnallisiksi nuoriso-ohjaajiksi, eikä varsinaiseen kenttätyöhön eri järjestöjen ja kerhojen pariin.¹⁰⁵ Jotta ohjaajia oltaisiin saatu myös järjestöjen ja kerhojen pariin, aloittivat myös kuntien nuorisotyölautakunnat nuoriso-ohjaajien koulutuksen. Valtio siis koulutti kunnille nuorisotyönohjaajia, kunnat taas järjestivät järjestöjen ja kerhojen nuoriso-ohjaajia varten ohjaajakursseja.

Jyväskylän nuorisotyölautakunta näki järjestötoiminnan suurimmaksi esteeksi sopivien kokoontumispaikkojen puutteen ja vähäisten rahavarojen lisäksi huutavan pulan hyvistä nuoriso-ohjaajista.¹⁰⁶ Helpotusta tähän toi koulujen opettajien tarjoama ohjaaja-apu.¹⁰⁷ Nuoriso-ohjaajien koulutus aloitettiin Jyväskylässä heti samana vuonna kuin nuorisotyölautakunta perustettiin. Ensimmäisellä nuoriso-ohjaajakurssilla luennoitiin muun muassa nuoruusiän sielunelämän luonteenomaisista piirteistä, yhteislaulun merkityksestä nuorisotyössä sekä retkeily- ja leiritoiminnasta.¹⁰⁸ Vuonna 1947 nuorisotyölautakunta järjesti yhdessä Kasvatusopillisen Korkeakoulun kanssa viikon kestäväen nuorisajohtajakurssin. Tälle kurssille osallistui kaiken kaikkiaan 99 henkilöä. Johtajakurssilla käsiteltiin kerhonohtajaukseen liittyviä teemoja, kuten

¹⁰⁵ Suomen nuorisotyön järjestelmä ja nuorisjärjestöt 1951, 11.

¹⁰⁶ JKA. NA. Pöytäkirja 27.2.1947,6§.

¹⁰⁷ Niiranen & Nurmi 1997, 66.

¹⁰⁸ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 30.4.1946.

erilaisia työskentelymuotoja niin sanotuissa istuvissa kerhoissa¹⁰⁹, sekä sitä, mihin johtaja pyrkii tehtävissään ja miten hän pystyy tavoitteensa saavuttamaan. Tämän lisäksi opetettavina aineina olivat nuorisopsykologia, kasvatusta- ja opetusoppi sekä yhteiskuntaoppi.¹¹⁰

Nuoriso-ohjaajien kouluttamisesta muodostui jokavuotinen tapa, ja nuoriso-ohjaajakurssien rinnalla ryhdyttiin pian järjestämään myös askartelu- ja leirinjohajakursseja. Vuodesta 1954 lähtien nuoriso-ohjaajakursseja suunniteltiin yhdessä työväenopiston kanssa toteutettaviksi.¹¹¹ Etenkin alkuaikoina nuoriso-ohjaajakurssien tavoitteena oli kouluttaa järjestöille päteviä ohjaajia, jotka pystyivät tekemään kerhoilloista niin mielenkiintoisia, että jäsenet ottivat niihin osaa. Yleensä johtajakurssien yhteydessä luennoitiin Jyväskylässäkin aiheista, jotka valtion nuorisotyölautakunta oli katsonut tarpeellisiksi ja tärkeiksi käsitellä. Nuoriso-ohjaajakurssit toimivatkin tehokkaana väylänä viedä nuorisotyön ajatuksia ja kasvatuksellista funktiota päättäjiltä järjestötasolle.

Ohjaajien lisäksi Jyväskylässä oli puutetta myös kokoontumistiloista. Nuorisotyölautakunta kamppaili sen ongelman kanssa, että kokous- ja kerhotiloja ei yksinkertaisesti löytynyt. Vuonna 1949 nuorisotyölautakunta kääntyi kaupunkinhallituksen puoleen toivoen, että kaupunki järjestäisi nuorisotyölautakunnalle tiloja, joita lautakunta voisi edelleen luovuttaa järjestöjen käyttöön kokous- ja kerhohuoneiksi.¹¹² Pientä helpotusta tilanteeseen toi vuonna 1951 Vaasankadulle avattu nuorisotoimisto ja sen yhteydessä oleva askarteluhuone. Tosin nuorisotyölautakunta totesi jo samana vuonna, ettei kumpikaan niistä täyttänyt lautakunnan niille asettamia vaatimuksia niin huonekokonsa kuin järjestelynkään puolesta. Samana vuonna avattiin myös Savelan askarteluparakki.¹¹³ Ensimmäinen kunnallinen kerhohuoneisto saatiin Jyväskylään vasta vuonna 1953. Tällöin Vesilinnasta saatiin tiloja

¹⁰⁹ Istuvilla kerhoilla tarkoitettiin kerhoja, jotka kokoontuivat yleensä sisätiloissa ja joiden toimintaan kuului mm. erilaiset askartelut sekä leikit ja laulut. Vrt. esim. urheilukerhot.

¹¹⁰ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 12.1.1947.

¹¹¹ JKA. NA. Pöytäkirja 14.9.1954, 7§.

¹¹² JKA. NA. Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet 8.3.1949.

¹¹³ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1951/II, 194-195.

nuorisotyölautakunnan käyttöön.¹¹⁴ Tilojen puute jatkui kuitenkin koko nuorisotyön alkuvaiheen, eikä tiloja tuntunut myöhemmässäkään vaiheessa löytyvän lautakunnan mielestä tarpeeksi.

Vuonna 1948 opetusministeriö lähetti nuorisotyölautakunnille kiertokirjeen, jossa se kehotti kunnallisia nuorisotyölautakuntia ottamaan huomioon toimintaansa suunnitellessa askartelu- ja käsityöohjauksen edistämisen ammatinvalintaa palvelevana työmuotona. Opetusministeriö katsoi, että askartelutoiminta täydentäisi sopivasti muuta nuorisotyötä.¹¹⁵ Askartelutoiminnan nähtiin olevan hyödyllistä toimintaa nuorisolle, koska tätä kautta he pystyisivät harjoittamaan kädentaitojaan tulevaisuutta varten. Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan seuraavan vuoden työsuunnitelmassa suunniteltiin askartelukurssin järjestämistä.¹¹⁶ Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan järjestämän ensimmäisen askartelukurssin yhteydessä vuonna 1948 heräsi ajatus askartelunäyttelyn järjestämisestä kevätkaudella, koska saavutettujen töiden tulosten näkeminen antaisi uusia herätteitä ja intoa.¹¹⁷ Tällaisia askartelu- ja harrastusnäyttelyitä myös opetusministeriö kehotti järjestämään.¹¹⁸ Askartelukurssi-toiminta jatkui vilkkaana koko nuorisotyölautakunnan toiminnan alkuvaiheen.

Nuorisotyölautakunnan harjoittama kurssitoiminta rajoittui vuosien 1946-1951 välisenä aikana pääasiassa askartelukurssien järjestämiseen. Juhlamainosten tekstauskurssia suunniteltiin, koska ”kaupungilla näkyi huonoja juhlamainoksia”.¹¹⁹ Muuta kurssitoimintaa ei alkuvaiheessa juurikaan järjestetty. 1950-luvun loppua kohti mentäessä ja etenkin 1960-luvulla kurssitoiminta monipuolistui ja tällöin järjestettiin muun muassa elokuva- ja rainakoneiden käyttökurssit, ensiapukursseja sekä tanssi- ja käytöskursseja.¹²⁰

¹¹⁴ Niiranen & Nurmi 1997, 68.

¹¹⁵ JKA. NA. Opetusministeriöltä saapuneet kirjeet 10.3.1948.

¹¹⁶ JKA. NA. Pöytäkirja 13.9.1959, 8§.

¹¹⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 25.10.1949, 5§.

¹¹⁸ Kunnan nuorisotyönohjaajan tehtävät ja työkenttä 1953, 7.

¹¹⁹ JKA. NA. Pöytäkirja 23.10.1951, 12§.

¹²⁰ Ks. esim. JKA. NA. Pöytäkirja 9.2.1959, 8§ & 10§; pöytäkirja 10.11.1965, 170§; pöytäkirja 23.3.1966, 47§; pöytäkirja 23.8.1966, 148§.

Askartelutoiminnan ja muun kurssitoiminnan lisäksi eräänä tärkeänä työmuotona oli leiritoiminnan järjestäminen. Leiri- ja retkeilytoiminnan asema nuorisotyössä vakiintui nopeasti.¹²¹ Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta perusteli kesäleiritoiminnan järjestämisen tarpeellisuutta sillä, että se oli nuorison terveydenhoidon sekä nuorisorikollisuuden vastustamisen kannalta erittäin tärkeää.¹²² Leiritoiminnan tarkoituksena ei täten ollut ainoastaan saattaa nuoria kaupungeista raittiiseen ulkoilmaan, vaan myös tällä työmuodolla nähtiin olevan selkeästi kasvatuksellinen funktio. Jyväskylässä leiritoiminta nousikin nuorisotyölautakunnan työtaipaleen alkuvaiheessa nuoriso-ohjaajien koulutuksen ohella keskeisimmäksi työmuodoksi.¹²³

Jyväskylän nuorisotyölautakunnalla oli käytössään Kolmisoppisen leirialue, jonka kaupunki osti itselleen vuonna 1948.¹²⁴ Vuonna 1950 aloitettiin myös leirikaluston lainaaminen järjestöille. Järjestöt saivat käyttöönsä maksutta leiritavaroita, etupäässä telttoja, mikäli ne olivat vapaita Kolmisoppisen käytöstä. Vuonna 1951 nuorisotyölautakunnan leirialueet laajenivat edelleen. Tuolloin hankittiin Mattilan leirialue lautakunnan käyttöön.¹²⁵ Leirialueille palkattiin aluksi leiriemäntä huolehtimaan leirien sujumisesta ja ruokahuollosta. Leiriemäntien suhteen oli kuitenkin sattunut pettymyksiä, ja järjestöt katsoivat kesällä 1952 varsin yksimielisesti parhaaksi järjestää muonitus omatoimisesti.¹²⁶

Leireistä maksettiin järjestöille avustusta leiriläisten ja leirivuorokausien mukaan.¹²⁷ Leiriavustuksen saaminen kytkettiin myös leiriohjaajien kouluttamiseen. Vuonna 1950 järjestettiin ensimmäinen varsinainen leiriohjaajakurssi. Nuorisotyölautakunta päätti, että jokaisen järjestön, joka halusi tulla osalliseksi leiriavustuksista oli lähetettävä kurssille vähintään yksi henkilö

¹²¹ Suomen nuorisotyön järjestelmä ja nuorisojärjestöt 1951, 20.

¹²² JKA. NA. Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet 10.9.1946.

¹²³ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1947, 465-466.

¹²⁴ Niiranen & Nurmi 1997, 68.

¹²⁵ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1951/II, 195.

¹²⁶ JKA. NA. Pöytäkirja 20.5.1952, 7§.

¹²⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 11.11.1952, 6§.

valmistumaan leiriohjaajaksi.¹²⁸ Seuraavana vuonna nuorisotyölautakunta joutui perumaan leiriohjaajakurssin, koska vain 10 järjestöä 27 leiriavustusta anoneesta oli ilmoittanut osanottajan kurssille. Lautakunta päätti tällöinkin, että se voi velvoittaa jokaisesta leiriavustusta haluavasta järjestöstä vähintään yhden yli 16-vuotiaan jäsenen osallistumaan leiriohjaajakurssille.¹²⁹ Lautakunta pyrki tällä tavoin säätelemään leireillä järjestettävää toimintaa. Leiriohjaajien kouluttamisen lisäksi nuorisotyölautakunta suunnitteli luonnoksen kesäleirien viikko-ohjelmaksi. Ohjelman mukaan aamuherätyksen tuli tapahtua kello seitsemän aamulla, päivä kului uimisen, askartelun, voimistelun ja muiden puuhien merkeissä ja illalla kello 21 alkaisi iltahartaus.¹³⁰ Varsinaiset ohjesäännöt leiritoiminnalle laadittiin vasta vuonna 1956.¹³¹

Leiritoiminnan lisäksi tuettiin myös nuorison kulttuuriharrastuksia. Vuonna 1950 kaupunginhallitus antoi lautakunnalle käyttöön määrärahan teatterinäytäntöjen järjestämiseksi nuorille. Kulttuuririentojen järjestämisessäkin oli taustalla varsin vahvasti halu ohjata nuorisoa hyvien harrastusten pariin. Nuorisotyölautakunnan puheenjohtaja pyrki saamaan teatterinäytännöksi puhtaasti raittiushenkisen näytelmän, mutta tämän oltua mahdotonta hän tyytyi siihen, että alle 15-vuotiaat saisivat nähdä näytelmän Isäpeikko kuninkaan hovissa ja yli 15-vuotiaat näytelmän Viimeinen luokka.¹³² Nuorisojärjestöjä tuettiin myös suoraan rahallisesti niiden vireyden ja jäsenmäärän mukaan. Kuitenkin selkeät avustusten jakoperusteet annettiin vasta vuonna 1969.¹³³

Järjestöjen ja nuorisotyölautakunnan välillä yhteydenpito toimi käytännössä kaksi kertaa vuodessa järjestettävien, nuorisotyölautakunnan ohjesäännön mukaisten

¹²⁸ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 23.1.1950.

¹²⁹ JKA. NA. Pöytäkirja 11.6.1951, 5§.

¹³⁰ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet, 24.5.1952.

¹³¹ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet, leiriohjesäännöt vuodelta 1956. Näissä ohjesäännöissä mainittiin mm. että järjestöjen on huolehdittava siitä, että leirialueella käyttäydytään hyvien tapojen mukaisesti. Tämä tarkoitti esimerkiksi sitä, että alkoholin käyttö, uhkapeli ja kiroileminen olivat ehdottomasti kiellettyjä. Lisäksi leiriohjesäännöissä oli selvitetty yksityiskohtaisesti viikon ruokalistat yms.

¹³² JKA. NA. Pöytäkirja 23.2.1950, 6§; Pöytäkirja 5.10.1950, 2§.

¹³³ JKA. NA. Pöytäkirja 26.3.1969. Liite 1.

neuvottelutilaisuuksien kautta.¹³⁴ Jyväskylässä ensimmäinen tällainen neuvottelutilaisuus järjestettiin huhtikuussa 1946. Tilaisuudessa käytiin keskustelua siitä, mitä ehdotuksia ja toivomuksia nuorisjärjestöillä oli Jyväskylän nuorisotyön järjestämisestä.¹³⁵ Näiden neuvottelukokousten ohjelma vakiintui varsin nopeasti. Kokouksissa pidettiin alustuksia erilaisista aiheista, kuten nuorisotyön suuntaviivoista, nuorisorikollisuuden syistä tai siitä miten nuorisjärjestöissä voitaisiin tehdä raittiustyötä. Tämän jälkeen varattiin tuokio keskusteluun alustusten aiheista.¹³⁶ Lisäksi vuonna 1947 nuorisotyölautakunta pyrki kartoittamaan kaupungin nuorisjärjestöjä ja niiden toimintaa. Yhdistyksille lähetettiin kaavake, jossa tiedusteltiin muun muassa kokouspaikkaa, kokouksien pitomäärää, selostusta leiri-, urheilu-, retkeily- ym. toiminnasta sekä järjestön suurimpia vaikeuksia.¹³⁷ Nuorisotyön alkuvaiheessa ei kuitenkaan nuorisjärjestöjen puolelta tullut juuri spontaaneja aloitteita nuorisotyölautakunnan suuntaan. Nuoriso oppi esittämään vaatimuksia vasta 1960-luvun puolella.¹³⁸

Nuorisotyölautakunnan organisoimien nuorisjärjestöjen edustajien neuvottelutilaisuudet muodostuivat etenkin nuorisotyön alkuvaiheessa varsin valistusluonteisiksi. Syksyllä 1948 järjestetyssä neuvottelutilaisuudessa alustettiin aiheesta ”nuorisorikollisuuden syyt”.¹³⁹ Kuukautta myöhemmin kutsuttiin nuorisjärjestöt keskustelemaan puolestaan siitä, miten nuorisjärjestöissä voitaisiin tehdä raittiustyötä.¹⁴⁰ Nuorisotyölautakunta katsoi keskeiseksi tehtäväkseen nuorison kasvattamisen ja valistamisen kunnollisiksi kansalaisiksi. Nuorisotyön yhtenä tärkeänä tehtävänä nähtiin sota-aikana varttuneen nuorison sosiaalistaminen takaisin rauhanajan yhteiskuntaan.

¹³⁴ Kunnan nuorisotyönohjaajien tehtävät ja työkenttä 1953, 6.

¹³⁵ JKA. NA. Pöytäkirja 30.3.1946, 3§. ; Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 11.4.1946.

¹³⁶ ks. esim. JKA. NA. Pöytäkirja 1.4.1947, 5§; Pöytäkirja 13.9.1949, 6§.

¹³⁷ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 12.1.1947.

¹³⁸ ks. esim. JKA. NA. Pöytäkirja 25.4.1968, 74§; Pöytäkirja 3.12.1969, 160§.

¹³⁹ JKA. NA. Pöytäkirja 7.9.1948, 7§.

¹⁴⁰ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 27.10.1948.

Nuorisotyölautakunnan tekemä nuorisotyö painottui sotaa seuranneina vuosina varsin pitkälti käytännön työhön. Nuoret tuli sosiaalista yhteiskuntakelpoisiksi yksilöiksi. Käytännön työmuodoilla tuettiin tätä tavoitetta. Leiritoiminnan, askartelutoiminnan ja luentotilaisuuksien tavoitteena oli kasvattaa nuorisosta terveitä, raittiita, reippaita ja käsistään käteviä tulevia äitejä ja isiä. Huomattavaa Jyväskylän nuorisotyölautakunnan nuorisotyössä on kuitenkin se, että oikeastaan kaikki työmuodot olivat sellaisia, joita valtion nuorisotyölautakunta oli kehottanut harjoittamaan.¹⁴¹

---

¹⁴¹ Ks. esim. Kunnan nuorisotyönohjaajan tehtävät ja työkenttä 1953, 4-7; Suomen nuorisotyön järjestelmä ja Nuorisojärjestöt 1951, 13-15.

3. VAKIINTUMISEN 1950-LUKU

3.1. ”Olisi toivottavaa, että nuoret hakeutuisivat hyvien harrastusten pariin.”

Nuorisotyölautakunnan vuoden 1954 toimintakertomuksen lopussa kirjoitetaan seuraavasti:

”Kaupunkimme nuorison lukumäärä kasvaa jatkuvasti. Kotien tarjoama harrastustoiminta ei pysty tyydyttämään nuorten tarvetta. Samasta harrastuksista kiinnostuneet nuoret hakeutuvat toistensa seuraan. Olisi vain toivottavaa, että nuoret hakeutuisivat hyvien harrastusten pariin. Kaupungissamme on tähän paljon mahdollisuuksia. Tällaisia hyvien harrastusten tyyssijoja tahtovat olla kaikki kaupunkimme nuorisojärjestöt. Vastapainona ns. kaupalliselle huvittelulla ja ajanvietteelle nuorisojärjestöt tekevät suuriarvosta työtä nuorten hyväksi.”¹⁴²

Vuonna 1954 Jyväskylässä oli lähes 33 000 asukasta.¹⁴³ Nuorten määrä kasvoi kaupungissa jo sitä mukaan, kun asukasluku lisääntyi. Väkiluvun ja nuorisomäärän lisääntymiseen vaikutti Jyväskylässä myös siirtoväki, jota olikin vuoteen 1950 mennessä kirjattu Jyväskylään saapuneeksi 4865 henkilöä. Tämä muodosti yhteensä 15,9 %:a koko Jyväskylän asukasluvusta.¹⁴⁴ Nuorisomäärän kasvaessa oli myös kaupungin nuorisotyölautakunnan kiinnitettävä entistä enemmän huomiota nuorison elämään. Nuorisotyön tärkeys koettiin olevan siinä, että sen avulla nuoret hakeutuisivat hyvien harrastusten pariin eivätkä jäisi kaupungille maleksimaan. Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan mukaan mitä enemmän uhrattaisiin aikaa ja rahaa nuorison ennakkohuoltoon, sitä

---

¹⁴² JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1954/II, 153.

¹⁴³ Tommila 1970, 249.

¹⁴⁴ Laitinen 1993,84.

vähemmän tarvittaisiin rikollisille huolto- ja rangaistuslaitoksia.¹⁴⁵ Lautakunta perusteli siis nuorisotyön merkitystä sen ennakkoehkäisevällä luonteella.

Mitä sitten nuorisotyölautakunta teki turvatakseen nuorille valoisamman tulevaisuuden? Nuorisotyön luonne säilyi Jyväskylässä koko 1950-luvun ajan ja vielä 1960-luvun alkuvuosinakin varsin samanlaisena kuin se oli 1940-luvun lopulla muotoutunut. 1950-luku olikin varsinaisesti nuorisotyön vakiintumisen aikaa Jyväskylässä. Työmuodoista leiritoiminta, ohjaajakoulutus ja askartelutoiminta vakiinnuttivat asemansa, mutta myös uudenlaisia työmuotoja, kuten esimerkiksi ”henkisiä kilpailuja” ja kansainvälistä toimintaa ryhdyttiin järjestämään. Monet työmuodoista vakiintuivat 1950-luvulla käyttöön, mutta myös uusia kokeiltiin.

Nuoriso-ohjaajien koulutusta jatkettiin edelleen koko 1950-luvun ajan. Lisäksi järjestöjen piirissä toimineille nuorille järjestettiin lautakunnan toimesta erilaisia kursseja. Vuoden 1955 työsuunnitelmassa mainittiin muun muassa järjestettäväksi askartelukurssi, laulun- ja leikinohjauskurssi sekä leirinohjaajakurssi.¹⁴⁶ Askartelutoimintaan suunnattiin lautakunnan taholta muutenkin huomiota. Vuoden 1955 lopulla suunniteltiin, että urheilulautakunnalta vapautuvat Vesilinnan voimailuhuoneet otetaan käyttöön siten, että kaksi tiloista varataan liikunnalle sekä peleille ja kolmas tyttöjen ja pikkuväen askartelulle.¹⁴⁷ Askartelutoiminnan nähtiin olevan tärkeää nimenomaan nuorten kädentaitojen harjaannuttamiseksi tulevaisuuden työelämää varten.

Nuorisojärjestöjen ja nuorisotyölautakunnan välinen yhteydenpito hoitui edelleen pääsääntöisesti erilaisten lautakunnan järjestämien koulutustilaisuuksien sekä kirjeiden kautta. 1950-luvulla kuitenkin myös nuorisojärjestöt alkoivat lähestyä lautakuntaa kirjeillään. 1950-luvulla ja 1960-luvun ensimmäisten vuosien aikana nämä kirjeet olivat usein pyyntöjä saada järjestää tanssia iltamien yhteydessä. Vielä vuonna 1953 nuorisotyölautakunta ei näihin pyyntöihin suostunut

¹⁴⁵ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1954/II, 153.

¹⁴⁶ JKA. NA. Pöytäkirja 18.1.1955, 8§.

¹⁴⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 15.11.1955, 7§.

muutamaa tapausta lukuun ottamatta, vaan katsoi, että huoneistojen tulee pysyä kerho- ja kokoustiloina eikä tanssitiloina. Erityisesti lautakunta katsoi, ettei varsinaisina kerhoiltoina voida tanssipyyntöihin suotua. Lautakunta linjasi kuitenkin, että järjestöille voidaan antaa kaksi kertaa vuodessa lupa tanssiin. Ehdoksi lautakunta asetti sen, että näinäkin kertoina ohjelmaosan tulee kestää yhtä kauan kuin tanssinkin.¹⁴⁸ Nuorisotyölautakunta mainitsi tällöinkin kirjeessään järjestöille, että se suhtautuu hyvin varovaisesti tanssioikeuksien myöntämiseen. Lisäksi lautakunta muistutti, ettei tilaisuuksista saa kantaa pääsymaksua eikä laskea vierasta yleisöä.¹⁴⁹ Lautakunta pyrki tälläkin tapaa kontrolloimaan sitä, että yhdistysten ja kerhojen toiminta olisi opettavaa ja kasvattavaa, ei ainoastaan viihdyttävää.

Nuorisotyölautakunta pyrki vastaamaan nuorison tanssitoiveisiin järjestämällä kansantanhukursseja. Kansantanhuharrastuksen tukeminen aloitettiin lautakunnan osalta vuonna 1958.¹⁵⁰ Sitä jatkettiin seuraavinakin vuosina ja lisäksi lautakunta ryhtyi myös kouluttamaan järjestöille omia tanhuohjaajia.¹⁵¹ Syynä kansantanhuharrastuksen tukemiseen oli varmasti osittain se, että lautakunta pyrki suuntaamaan nuorten tanssiharrastusta yleisesti hyväksytyyn tanssimuodon, siis tanhun, suuntaan. Tanssia pidettiin vielä 1950-luvulla jossain määrin arveluttavana toimintana ja tanssista käyty keskustelu liittyi laajemmin käytyyn keskusteluun hyvästä vapaa-ajan vietosta ja hyvästä huvielämästä. Jo vuonna 1953 Opetusministeriö oli suositellut kuntien nuorisotyönohjaajille, että paikkakunnan huvitteluelämän tervehdyttämiseksi nuorisotyönohjaajat voisivat käyttää keinoina muun muassa hyvin ohjattuja leikkejä ja kansantanhuja.¹⁵² Toisaalta kansantanhujen opettamista Jyväskylässä selittää myös se, että kansantanhuaajat osallistuivat kansainväliseen nuorisotoimintaan. Esimerkiksi vuonna 1958 Jyväskylän kaupunginhallitus antoi kaupungin nuorisotyölautakunnalle tehtäväksi valmentaa kansantanhuryhmän, joka esiintyi

¹⁴⁸ JKA. NA. Pöytäkirja 12.5.1963, 5§.

¹⁴⁹ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 23.4.1953.

Nuorisotyölautakunnan kirje Jyväskylän Kansallisille Nuorille.

¹⁵⁰ JKA. NA. Pöytäkirja 29.9.1959, 6§.

¹⁵¹ JKA. NA. Pöytäkirja 2.2.1960, 10§.

¹⁵² Kunnan nuorisotyönohjaajan tehtävät ja työkenttä 1953, 5.

kesällä 1959 Eskilstunan kaupungin 300-vuotisjuhlilla.¹⁵³ Näin ollen tällä työmuodolla pyrittiin saamaan myös näkyvyyttä Jyväskylän nuorisotyölle.

Uutena nuorisotyön ”työmuotona” 1950-luvulla kuvaan astui kansainvälinen nuorisotyö. Jyväskylän nuorisotyölautakunta teki yhteistyötä muun muassa neuvostoliittolaisten, kiinalaisten, ruotsalaisten ja itäsaksalaisten lähetystöjen kanssa. Kansainvälistä nuorisotoimintaa harjoitettiin erityisesti ystävyyskuntien kanssa. Jyväskylän kaupungin kansainvälistä nuorisotyötä ajatellen merkittävää oli Suomen ja Neuvostoliiton välisen ystävyyskuntatoiminnan alkaminen vuonna 1953,¹⁵⁴ koska Jyväskylän nuorisotyölautakunta kävi säännöllistä sähkeiden ja delegaatioiden vaihtoa erityisesti ystävyyskaupungin Gorkin¹⁵⁵ nuorisokomitean kanssa.¹⁵⁶ Kansainvälinen nuorisotoiminta ei kuitenkaan alkanut täydellä tehollaan vielä vuoden 1953 tai 1954 aikana. Tästä kertoo sekin, että vuonna 1954 Jyväskylän nuorisotyölautakunta katsoi parhaaksi olla suostumatta isännän tehtäviin, kun neuvostoliittolainen nuorisoryhmä oli saapumassa Jyväskylään.¹⁵⁷

Suomella oli kansainvälisiä nuorisoyhteistyösuhteita 1950-luvulta lähtien sekä itään että länteen. 1960-luvulla maiden keskinäisillä yhteistyösopimusten ja kulttuurisopimusten puitteissa yhteyksiä pidettiin Neuvostoliiton ja Pohjoismaiden lisäksi myös Unkariin, Tšekkoslovakiaan, Saksan Liittotasavaltaan, Saksan Demokraattiseen tasavaltaan sekä Puolaan. Valtion nuorisotyölautakunnan puheenjohtaja Mikko Juva perusteli vuonna 1964 kansainvälisen nuorisotyön tärkeyttä sillä, että tutustuminen toisenlaisiin oloihin, vieraan maan kulttuuriin ja katsomuksiin olisi omiaan kehittämään nuorten ihmisten arvostelukykyyä. Lisäksi hänen mukaansa kansainvälinen nuorisotyö pystyisi osoittamaan nuorille sen, että: ”Elämään maailmassa, jossa ainoa mahdollisuutemme on rauha ja jossa sota on kaikille tuhoisa onnettomuus”.¹⁵⁸

¹⁵³ JKA. NA. Kansainvälinen yhteistoiminta 1.11.1958.

¹⁵⁴ Helsingius 1987, 191.

¹⁵⁵ Gorki oli Jyväskylän ystävyyskaupunki aina vuoteen 1966 asti. Vuodesta 1966 lähtien Jyväskylän ystävyyskaupunki Venäjällä on ollut Jaroslavl.

¹⁵⁶ JKA. NA. Ks. esim. pöytäkirja 25.5.1954, 6§; pöytäkirja 23.8.1960, 8§; pöytäkirja 8.5.1962, 16§; pöytäkirja 19.11.1963, 5§.

¹⁵⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 25.5.1954, 6 §

¹⁵⁸ Telemäki 1984, 111.

Valtion nuorisotyölautakunnan lisäksi myös kunnat huolehtivat kansainvälisen nuorisotyön tekemisestä. 1960-luvulle tultaessa myös Jyväskylän nuorisotyölautakunnan keskuudessa kansainvälinen nuorisotyö oli jo varsin vakiintunutta. Erityisesti silloisen ystävyyskaupungin Gorkin edustajien kanssa pohdittiin sitä, miten kaupunkien nuorten välille saataisiin enemmän yhteistyötä aikaiseksi. Vuonna 1960 päädyttiin siihen, että esimerkiksi nuorisoleirit, nuorisotyötä esittelevien filmien ja ääninauhojen vaihdot, valokuvanäyttelyt sekä kirjeenvaihto yksityisten henkilöiden ja järjestöjen välillä olivat sellaisia työmuotoja, joiden avulla nuorison kansainvälisiä suhteita oli mahdollista syventää.¹⁵⁹

Vaikka kansainvälistä nuorisotyössä pyrittiinkin virallisissa papereissa nuorten omaehtoiseen toimintaan, ei tähän todellisuudessa kuitenkaan liemmin kannustettu. Esimerkiksi vuonna 1962 sattui neuvostoliittolaisen delegaation vierailun aikana nuorisotyölautakuntaa paheksuttanut tilanne. Gorkin nuorisovaltuuskunta oli 7.4.1962 tutustumassa Jyväskylän nuorisotyöhön. Iltapäivän ohjelmaan oli kuitenkin paikallisen Suomi Neuvostoliitto Seuran ja Demokraattisten järjestöjen edustajien toimesta tehty muutos neuvottelematta siitä virallisten ohjelmanlaatijain kanssa. Kaiken lisäksi tähän tilaisuuteen, johon ”vieraat oli omavaltaisesti kutsuttu” oli pääsy kielletty vieraiden isäntänä ja seurana olleelta nuorisotyölautakunnan puheenjohtajalta Matti Pylviseltä. Kokouksessaan lautakunta ilmoitti paheksuvansa tällaista menettelyä ja toivoi avointa ja rehtiä ystävyyssuhteiden hoitamista kaikkialla.¹⁶⁰

Erityisesti Neuvostoliiton kanssa harjoitettu kansainvälinen nuorisotyö oli pitkälti valtion taholta määriteltyä. Tästä kertoo myös jo se, että vuonna 1963 Valtion Nuorisotyölautakunta kehotti kirjelmissään 8.9.1963 ja 15.9.1963 nuorisotyölautakuntia huomioimaan Suomen ja Neuvostoliiton nuorison ystävyyspäivän vieton 24.11.1963.¹⁶¹ Yleisimmin Jyväskylän

¹⁵⁹ JKA. NA. Pöytäkirja 23.8.1960, 8§.

¹⁶⁰ JKA. NA. Pöytäkirja 8.5.1962, 16§.

¹⁶¹ JKA. NA. Pöytäkirja 19.11.1963, 5§.

nuorisotyölautakunta huomioi tämän päivän vieton lähettämällä ystävyyskaupunki Gorkin nuorisolle tervehdyksen. Esimerkki tällaisesta tervehdyksestä on 10.4.1962 Jyväskylästä lähetetty viesti, joka kuuluu seuraavasti:

”Kaunis säilyy kauan. Lujittukoon Gorkin ja Jyväskylän välinen ystävyys. Eläköön Neuvostoliiton ja Suomen kansojen ja erikoisesti niiden nuorison ystävyys.”¹⁶²

Tällainen nuorisotyö oli siis lähinnä virallista ja osittain pakollistakin delegaatioiden ja kirjeiden vaihtoa, ei niinkään nuorison vapaa-aikaan tai sen viettoon kohdistuvaa toimintaa. Kuntien toteuttama kansainvälinen nuorisotyö olikin enemmän suhteiden ylläpitoa kuin nuorisolle virikkeitä antavaa vapaa-ajanviettoa.

Kunnallisen nuorisotyön päätarkoituksena oli vielä 1960-luvun alussakin kasvattaa nuorista yhteiskunnan kunnollisia jäseniä. Tämä kasvatus tapahtui varsin pitkälti ylhäältäpäin suunnitellusti ja johdetusti, ilman että kasvatuksen kohteilta, nuorilta, oltaisiin mielipiteitä kyselty. Marraskuussa 1962 Jyväskylän nuorisotyölautakunta päätti järjestää ”hyvän käytöksen viikon”.¹⁶³ Valtion nuorisotyölautakunta lähetti vielä helmikuussa 1963 kirjelmän kunnallisille nuorisotyölautakunnille, jossa se kehotti lautakuntia kiinnittämään huomiota Kasvatuksen Päivän viettoon, sekä tarjosi ohjelmavihkosta tätä päivää varten.¹⁶⁴ Tämän lisäksi valtion nuorisotyölautakunta kehotti kiertokirjeessään 13.2.1963 kuntia kiinnittämään huomiota tapakasvatukseen. Valtion nuorisotyölautakunta muistutti kunnallisia nuorisotyölautakuntia siitä, että nuorison menestyminen elämässään vaatii hyviä käytöstapoja. ”Tavaksi hyvät tavat” sopi valtion nuorisotyölautakunnan mukaan hyvin nuorisotyön tunnuslauseeksi.¹⁶⁵

Kuten tässäkin tilanteessa, myös yleisemminkin kunnallinen nuorisotyö sai usein alustavat toimintaohjeet opetusministeriön alaiselta valtion nuorisotyölautakunnalta.¹⁶⁶ Valtion nuorisotyölautakunnan ohjeistuksen myötä Jyväskylän

¹⁶² JKA. NA. Kansainvälinen yhteistoiminta, sähkösanoma 10.4.1962.

¹⁶³ JKA. NA. Pöytäkirja 13.11.1962, 12§.

¹⁶⁴ JKA. NA. Pöytäkirja 5.3.1963, 8§.

¹⁶⁵ JKA. NA. Muut saapuneet kirjeet. Kirje valtion nuorisotyölautakunnalta 13.2.1963.

¹⁶⁶ Klemola 1971, 92.

nuorisotyölautakunta järjesti lokakuussa 1963 kokonaisen ”tavaksi hyvät tavat” kuukauden. Tällöin nuorisotyölautakunta vastasi muun muassa kaupungintalossa järjestetystä avajaisjuhlasta sekä ylioppilaskunnan järjestämästä tilaisuudesta. Tämän lisäksi nuorisotyölautakunta lähetti kansa-, oppi- ja ammattikouluille kirjelmän, jossa lautakunta pyysi kouluja huomioimaan asian opetusohjelmassaan.¹⁶⁷

Jyväskylän nuorisotyölautakunta perusteli ”Tavaksi hyvät tavat” –kuukauden järjestämistä kaupunginhallitukselle seuraavasti:

”Kaupunkikunnan taholta tehdään suuria uhrauksia rakentamalla nuorisolle kouluja, kerhohuoneita, urheilukenttiä jne. Kaikesta tästä voi olla vain hyvää sanottavana. Kuitenkaan nämä toimenpiteet eivät yksin riitä nuorison kasvamiseksi hyväksi kansalaisiksi. Ulkonaisten edellytysten parantuessa pitäisi nuorison sisäisen ryhdin kasvaa samassa suhteessa. Tilastot nuorisorikollisuudesta puhuvat kuitenkin toista. [...]. Yhteisen neuvonpidon tuloksena on syntynyt ajatus ”Tavaksi hyvät tavat” kuukauden viettämisestä kaupungissamme.”¹⁶⁸

Ulkonaisten edellytysten paranemisen lisäksi myös nuorison sisäiseen ryhtiin oli lautakunnan mielestä saatava parannusta aikaiseksi. Mielenkiintoista tässä kaupunginhallitukselle osoitetussa kirjeessä on se, kuinka vuonna 1963 nuorisotyötä perusteltiin samoilla argumenteilla, nuorisorikollisuuden kasvulla ja nuorison yhteiskuntaan kasvattamisella, joilla sitä oltiin perusteltu jo 1940-luvulta lähtien.

Hyvien tapojen kuukauden jälkeen lautakunta katsoi, että kuukauden vietto oli onnistunut hyvin. ”Tavaksi hyvät tavat” –kuukausi oli lautakunnan jäsenten mukaan saanut suuret joukot liikkeelle, olihan noin 150 koululuokassa kirjoitettu teemasta ja noin 100 luokassa ajatukset ilmaistu piirroksin.¹⁶⁹ Sitä, mitä tällaisen kuukauden vietto todellisuudessa merkitsi, ei lautakunnan piirissä ilmeisesti juurikaan pohdittu. Lautakunnan jäsenet olivat tyytyväisiä siihen, että monissa luokissa aiheesta oltiin keskusteltu. Sen sijaan siitä, mitkä nuorten omat

¹⁶⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 27.8.1963, 11§.

¹⁶⁸ JKA. NA. Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet, Kaupunginhallitukselle 1963.

¹⁶⁹ JKA. NA. Pöytäkirja 19.11.1963, 8§.

näkemykset hyvistä tavoista olivat, ei lautakunnan piirissä lainkaan otettu huomioon. Omalta osaltaan tämä hyvien tapojen kuukausi kuvaa kunnallista nuorisotyötä ja sen toimintamalleja 1950-luvun lopulla ja 1960-luvun alussa. Lautakunta lähetti kehotuksen järjestää ja huomioida tiettyä aihetta ja nuorisojärjestöt ja koulut toteuttivat tämän kehotuksen parhaaksi – tai helpoimmaksi – katsomallaan tavalla. Vaikka siis kuukauden tarkoituksena oli saada nuoriso ottamaan itse vastuuta omista tekemisistään ja parantaa heidän omaa sisäistä ryhtiä, eivät keinot välttämättä vastanneet pyrkimyksiä.

Vuoden 1963 toimintakertomuksessa Jyväskylän nuorisotyölautakunta kirjoittaa, että nykyaikainen nuorisotyö sisältää muun muassa kansalaiskasvatuksen sekä kasvatuksen ammattiin ja työelämään.¹⁷⁰ Suomessa nuorisotyön koettiin kuuluvan yhdeksi osaksi sitä kasvatuksellista tehtävää, jonka tarkoituksena oli auttaa nuoret sopeutumaan yhteiskunnalliseen elämään ja valmentamaa heitä tuleviin tehtäviin.¹⁷¹ 1960-luvulle tultaessa nuorisotyö ei siis enää ollut vain askartelu- ja leiritoinnin järjestämistä, vaan se oli laajentunut käsittämään yleisemminkin nuorten elämään liittyviä asioita. Ammattikoulutuksen nostaminen esiin nuorisotyön eräänä toimintamuotona liittyi yleisestikin ammattikoulutuksen tehostumiseen Suomessa ja Jyväskylässä. Ammattikoulujärjestelmää oli uudistettu vuodesta 1958 lähtien. Tämän seurauksena Jyväskylään perustettiin vuonna 1946 valtion perustaman Keski-Suomen keskusammattikoulun lisäksi vuonna 1962 Jyväskylän ammattikoulu.¹⁷²

Edelleen lautakunta näki nuorisotyön olevan nimenomaan ylhäältäpäin johdettua toimintaa. Tästä kertoo esimerkiksi se, että kun Jyväskylän Jazz-kerho tiedusteli vuonna 1960 nuorisotyölautakunnalta, ryhtyisikö lautakunta yhteistyöhän nuorisokahvilan aikaansaamiseksi, oli lautakunnan kanta asiaan se, että ensisijaista olisi saada muunlaiselle nuorisotyölle tiloja.¹⁷³ Toisaalta tämä episodi kertoo tilojen vähyydestä, mutta yhtä lailla siitä, että 1960-luvun alussa

¹⁷⁰ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1963/II, 144.

¹⁷¹ Oittinen 1972, 266.

¹⁷² Havila 1997, 39.

¹⁷³ JKA. NA. Pöytäkirja 17.1.1961, 10§.

nuorisotyölautakunta ei vielä ollut valmis ottamaan järjestöjen ehdotuksia vastaan. Lautakunnan toiminta oli edelleenkin varsin vanhoihin toimintamuotoihin jäykistynyttä. Uusia ideoita kyllä pyrittiin kehittämään, mutta yleisemmin toimintamuotoina toteutettiin niitä, joita joko valtion nuorisotyölautakunta suositti, tai niitä, joita oltiin jo 1940-luvulta lähtien toteutettu. Nähtävissä oli kuitenkin jo 1960-luvun alkuvuosina se, että lautakunta ryhtyi entistä enemmän pohtimaan omaa tehtäväkuvaansa ja tehtäväkenttäänsä.

3.2. Nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä aikansa nuorisosta

1950-luvun alussa Suomessa alkoi nuorten ryhmäkäyttämisen tutkimus. Tällöin Rafael Helanko kirjoitti väitöskirjansa Turun poikasakeista. Saman vuosikymmenen lopulla valmistui toinen suomalainen nuorisotutkimuksen ura uurtanut Allardtin, Jartin, Jyrkilän ja Littusen tutkimus Nuorison harrastukset ja yhteisön rakenne. Näissä tutkimuksissa tarkastettiin erityisesti nuorison itsenäisesti muodostamia ryhmiä, sakkeja.¹⁷⁴ Tutkimuksen Nuorison harrastukset ja yhteisön rakenne tärkeyttä perusteltiin sillä, että teollistuneessa yhteiskunnassa nuorison vapaa-ajan vietosta oli tullut ongelma – tai ainakin siitä puhuttiin kuin se olisi ongelma.¹⁷⁵ Erik Allardtin mielestä nuorisotyön oli 1950-luvulla suunnattava painopiste ei enää järjestöihin ja kerhoihin kuuluviin nuoriin, vaan eristäytyneisiin nuoriin.¹⁷⁶

Myös Jyväskylässä keskustelunaiheeksi nousi se nuoriso, joka ei ollut mukana perinteisissä nuorisoyhdistyksissä ja kerhoissa, vaan järjestäytyi muilla tavoin. Syitä nuorison osallistumattomuudelle ja huonolle käyttäytymiselle ei enää etsitty sodan aikaisesta moraalien höllönnemisestä, siveettömyydestä ja alkoholinkäytöstä, vaan tilalle astuivat uudenlaiset selitykset. Jyväskylän nuorisotyölautakunnan toimintakertomuksessa vuodelta 1956 asia tiivistettiin näin:

¹⁷⁴ Helanko 1953; Allardt et al. 1958.

¹⁷⁵ Allardt et al. 1958, 1.

¹⁷⁶ Telemäki 1984, 106.

”Elämän kiihkeä rytmi, parempaan toimeen pyrkiminen, kaupallisten huvien etsiminen ja monet muut näihin rinnastettavat tekijät tahtovat viedä sellaisenkin nuorison vapaa-ajan, joista päinvastaisessa tapauksessa saattaisi löytyä hyvääkin ohjaaja-ainesta.”¹⁷⁷

Elämän rytmin kiihkeys huolestutti nuorisotyölautakuntaa kaksi vuotta myöhemminkin. Tällöin syytä nuorison käyttäytymiselle ei haettu pelkästään kaupallisista huveista, vaan selitystekijä pyrittiin löytämään kodeista:

”Teollistuvan yhteiskunnan kiihkeä rytmi on tunkeutunut koteihin asti. Ponnistelu jokapäiväisten välttämättömien tarpeiden tyydyttämiseksi on osittain hajottanut perheen. Äidin jalo tehtävä kodin hengen vaalijana on vaihtunut ansioäidin osaan. Tämä on arvaamattoman suuri vahinko lapsille ja nuorille.”¹⁷⁸

Perhe oli arvo, jota nuorisotyölautakunta oli 1950-luvun alkuvuosina pyrkinyt säilyttämään ja vahvistamaan ”perhekasvatusta tehostamaan” –luentopäivienkin avulla puhtaana ja onnellisena. Nyt kuitenkin Jyväskylän nuorisotyölautakunnan mielestä näytti että perhe oli hajoamassa teollistuvan yhteiskunnan luomien paineiden alla. Huoli oli suuri, koska kodin ja perheen roolia pidettiin nuorten selviytymisen kannalta ratkaisevana.

Nuorisorikollisuus nousi Suomessa ja Jyväskylässäkin ongelmaksi 1950-luvun jälkipuoliskolla. Tuolloin ennen kaikkea nuorten tekemien varkausrikoksien määrä kasvoi.¹⁷⁹ Kodin rooli nousi merkittäväksi myös nuorisorikollisuudesta puhuttaessa. Nuorisotyölautakunta toi esille sen, että tutkimusten mukaan suurin osa nuorista rikosentekijöistä oli sellaisia nuoria, joiden elämässä lapsuus- ja varhaisnuoruusvuosina vallitsi tyhjyys ja toimettomuus. Koti ei ollut pystynyt antamaan heille riittävästi harrastustoimintaa, eivätkä nuoret olleet myöskään itse hakeutuneet mihinkään nuorisojärjestöön.¹⁸⁰ Nuorisojärjestöön hakeutuminen koettiin tärkeäksi sillä nuorisojärjestöjen katsottiin jo vanhastaan olleen

¹⁷⁷ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1956/II, 176.

¹⁷⁸ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1958/II, 119.

¹⁷⁹ Karonen 1997, 72.

¹⁸⁰ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1954/II, 153.

kasvatusjärjestöjä ja niiden tavoitteisiin kuului itsekasvatuksen kehittäminen.¹⁸¹ Nuorisotyölautakunta katsoi siis, että jos koti ei pystynyt huolehtimaan nuorista, tulisi nuorisojärjestöjen ottaa tämä vastuu itselleen. Vuonna 1958 nuorisojärjestöt saivatkin lautakunnalta kiitosta toiminnastaan nuorisorikollisuuden epäsuoran vähentämisen puolesta. Lautakunta totesi tuolloin hyvillään, että jyväskyläläiset nuoret olivat osanneet ja halunneet käyttäytyä melko siivosti ja saavat valtakunnallisessa tilastossa tyydyttävän sijoituksen. Tässä työssä nuorisojärjestöillä oli lautakunnan mielestä oma osuutensa.¹⁸²

Vaikka nuorisotyölautakunta olikin huolissaan perheiden äitien ansiotyössä käynnistä, näkivät lautakunnan jäsenet tulevaisuuden kuitenkin valoisana. Nuorissa oli heidän mukaansa tulevaisuuden voima, heitä tuli vain ohjata oikeaan suuntaan:

”Koti on yhteiskunnan sydän. Nuoret haaveilevat omasta kodista, jonka he kerran rakentavat. Kodin ulkopuolella on yhteiskunta, jota tulevina vuosikymmeninä ohjailee tämän päivän nuoriso. Tätä taustaa vasten nuorisotyöllä on suuri merkitys.”¹⁸³

Jyväskylän nuorisotyölautakunta pyrki olemaan mukana siinä työssä, jonka avulla nuoria saatettiin kunnollisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Nuoriso oli tulevaisuuden toivo.

Ilkka Heiskanen ja Ritva Mitchell ovat tutkineet yleisaikakauslehdissä¹⁸⁴ 1950-luvulla käytyä keskustelua nuorison vapaudesta ja nuorisoryhmistä. Heidän mukaansa 1950-luvun puolivälissä tavallaan oletettiin, että nuorison tulisi käyttäytyä huonosti. Oletukset kohdistuivat erityisesti nuorison nautintoaineiden väärinkäyttöön ja seksuaaliseen käyttäytymiseen. Tärkeänä osana käytyä keskustelua oli nostaa esille nostalgisia kuvauksia onnellisesta nuoruudesta. Tällaisissa kuvauksissa pyrittiin luomaan ja ylläpitämään perinteistä kuvaa perhekiinteydestä ja hyvien harrastusten parissa askartelevista nuorista.¹⁸⁵

¹⁸¹ Oittinen 1972, 268.

¹⁸² JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1958/II, 119.

¹⁸³ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1958/II, 123-124.

¹⁸⁴ Tällaisina lehtinä Heiskanen ja Mitchell pitivät mm. Apua, Seuraa ja Suomen Kuvalehteä.

¹⁸⁵ Heiskanen & Mitchell 1985, 137.

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan vuosikertomuksissa ja pöytäkirjoissa esiintyvä kuva nuorisosta ongelmiseen kohdistui juuri näihin samoihin teemoihin, joita aikakauslehdissä tuotiin esille. Kulloisenkin aikakauden näkemykset nuorisosta heijastui myös nuorisotyölautakunnan työskentelyyn.

Nuorisotyöttömyys nousi 1950-luvulla Jyväskylässä erääksi keskeisimmäksi nuorisoa koskeväksi puheenaiheeksi. Nuorisotyölautakunta katsoi vuonna 1953, että nuorisotyöttömyyteen syynä oli yksinkertaisesti se, että: ”Nykyisen tilanteen aiheuttama työttömyys kohdistuu myös alle 17 vuotta oleviin nuoriin.” Nuorisotyöttömyys oli lautakunnan mukaan vaarallista siksi, että ikäkausi ennen 17:tä vuotta on merkityksellinen nuoren kehitykselle ja joutilaisuus tuona ikä kautena johtaa nuoret huonoille teille.¹⁸⁶ Vuonna 1954 Jyväskylän nuorisotyölautakunta päättikin ryhtyä toimiin ja julkaisi Jyväskylässä ilmestyvässä sanomalehdissä ilmoituksen, jossa kehoitettiin kaikkia oppivelvollisuuden suorittaneita työttömiä nuoria, jotka eivät ikänsä puolesta tulleet huomioduksi yleisissä työttömyystilastoissa, ilmoittautumaan nuorisotoimistoon.¹⁸⁷ Määräaikaan mennessä ilmoittautumassa kävi 52 nuorta. Nuorisotyölautakunta päätteli tästä, että koska näinkin monta nuorta kävi ilmoittautumassa, olisi nuorisotyöttömyyteen kiinnitettävä vakavaa huomiota.¹⁸⁸

Nuorisotyöttömyyteen säilyi lautakunnassa käsiteltävänä asiana vielä seuraavinkin vuosina. Vuoden 1958 tammikuussa nuorisotyölautakunta kääntyi kaupunginhallituksen puoleen seuraavalla kirjelmällä:

”Nyt vallalla oleva työttömyys tulee todennäköisesti kohdistumaan raskaana ammattitaidottomaan nuorisoon. Sen tuhoisana seuralaisena tulee olemaan nuorisorikollisuuden voimakas kasvu. Tästä tietoisena nuorisotyölautakunta kokouksessaan 21.1.1958 päätti kääntyä kaupunginhallituksen puoleen toivomuksella, että Arv. kaupunginhallitus

¹⁸⁶ JKA. NA. Pöytäkirja 30.10.1953, 14§.

¹⁸⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 12.1.1954, 6§.

¹⁸⁸ JKA. NA. Pöytäkirja 21.1.1954, 4§.

ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että kaupunkimme nuorten työllisyys- ja ammattikasvatuskysymykset tulisivat riittävän tehokkaasti hoidettua.”¹⁸⁹

Joutilaisuus ja toimettomuus oli nuorisotyölautakunnan mielestä kitkittävä kaupungin nuorisosta, sillä se johti nuorison huonoille teille ja jopa rikollisuuteen. Nuorisotyölautakunnan kuva nuorisosta oli siis sellainen, että nuorison tulisi tehdä töitä tai opiskella ja tätä kautta harjoittaa hyödyllistä toimintaa.

Jyväskylän nuorisotyölautakunta seurasi 1950-luvun puolivälin jälkeen huolestuneena sitä, miten kaupalliset huvit tuntuivat vievän yhä suuremman osuuden nuorison vapaa-ajasta. Helmikuussa 1955 nuorisotyölautakunnan jäsenet olivat keskustelleet kokouksessa siitä, mikä oli huonon elokuvan, sarja- ja värillisten aikakauslehtien sekä huonon kirjallisuuden vaikutus nuorisoon. Lautakunta totesi yksimielisesti, että jotakin olisi tehtävä nuorison suojelemiseksi näiltä turmiollisilta huveilta. Lautakunta päättikin pitää seuraavassa kuussa neuvottelutilaisuuden, johon kutsuttaisiin niin kotien, koulujen nuorisjärjestöjen kuin seurakuntien edustajia paikalle.¹⁹⁰ Lautakunnan suhtautuminen nuorisoon oli tässäkin tapauksessa varsin holhoava. Nuorisoa vaanivat lautakunnan mielestä ympäröivässä yhteiskunnassa monet vaarat ja vain valppaalla ja tehokkaalla työllä nuoret pystyttiin ohjaamaan oikealle polulle.

Jyväskylässä ei 1940-luvulla, kuten ei Suomessa yleensä, erottunut vielä selkeästi erityistä nuorisokulttuureita. 1950-luku toi tullessaan myös Suomeen niin sanotut ”lättähatut” ja ”myssymissit”. Heidän ilmestymisensä katukuvaan huomattiin myös Jyväskylässä. Nuorisotyölautakunnan vuosikertomuksessa kirjoitettiin vuonna 1957 heistä näin:

”Ammattikasvatuksen puute estää monia nuoria oma-aloitteisesti sijoittumasta lahjojaan ja taipumuksiaan vastaavaan työhön. Tältä pohjalta on osittain katsottava ”lättähattujen” ja ”myssymissien” ilmestymistä nuorison joukkoon, kuin myös nuorisorikollisuuden alkusyitä. Toimeton,

¹⁸⁹ JKA. NA. Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet 28.1.1958: Jyväskylän kaupunginhallitukselle.

¹⁹⁰ JKA. NA. Pöytäkirja 22.2.1955, 11§.

puhtaissa pyrkimyksissään epäonnistunut nuori on alttiina monenlaisille houkutuksille.”¹⁹¹

Nuoriso ei enää ollut Jyväskylässäkään vain joukko eri järjestöjen piirissä toimivia nuoria, vaan kuvaan astuivat nyt mukaan myös toisenlaiset, ei-formaalisti järjestäytyneet nuorisoyouknot, joita lautakunta vieroksui.

Tällaisten nuorisoyoukkojen ilmestyminen katukuvaan koettiin epämiellyttäväksi. Tämä johtui siitä, että heidän kontrolloimisensa oli vaikeampaa kuin järjestöjen piirissä toimivien. Järjestöille pystyttiin aina lähettämään kirjeitä, joissa niitä kehoitettiin tietynlaiseen toimintaan, tai niiden toimintaan voitiin vaikuttaa esimerkiksi ohjaajakoulutuksen tai avustusten jaon kautta. Järjestäytymättömän nuorison koordinoiminen sen sijaan oli paljon vaikeampaa. Järjestäytymättömän nuorison hyväksi ei vielä 1950-luvulla tehty nuorisotyölautakunnan puolelta muuta, kuin pyrittiin vaikuttamaan tehokkaamman ammatinvalinnan ohjauksen järjestämiseksi sekä kehoitettiin nuoria ottamaan osaa järjestöjen toimintaan.¹⁹²

Vaikka Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunnan toiminta oli vielä 1950-luvulla ja 1960-luvun alussakin ideologialtaan varsin pitkälti kasvattavaa nuorisotyötä, ei nuorisotyölautakunnan kuva nuorisosta ollut vain yksipuoleinen. Vuoden 1959 toimintakertomus kertoo tästä kuvasta näin:

”Vanhemmat ikäpolvet puhuvat huonosta nuorisosta. Näin on ollut kautta aikojen. Kuitenkin tämän päivän nuoriso on tietorikkaampaa kuin minkään aikaisemman sukupolven nuoriso. Sen harrastuspiirit ovat laajentuneet ja syventyneet. Nuoriso pyrkii toteuttamaan itseään.”¹⁹³

Nuorisossa nähtiin myös paljon voimavaroja. Nuorisotyölautakunta katsoikin, että sen tärkeimpänä tehtävää olisi auttaa nuorisoa pyrkimyksissään. Tätä varten nuorisotyölautakunnan mukaan tarvittaisiin innostuneita ja nuorison harrastuksia ymmärtäviä varttuneempia työtä ohjaamaan.¹⁹⁴

¹⁹¹ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1957/II, 180.

¹⁹² JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1957/II, 180.

¹⁹³ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1959/II 140.

¹⁹⁴ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1959/II 140.

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan kuva nuorisosta oli varsin yleinen suomalaisessa nuorisotyössä. Toisaalta nuoriso nähtiin valmiina hairautumaan ilman ohjausta, toisaalta tietorikkaana itsensä toteuttajana. Nuorisotyöllä on läpi toimintahistorian ollut tietty kaksinaisuusluonne, joka on ilmennyt nuorten oman toiminnan ja aikuisten ohjauksen välisenä jännitteenä. Kansakunnan huoli nuorisoa uhkaavista vaaroista on tullut selkeästi ilmi nuorisotyössä. Toisaalta nuorisotyötä on kannattanut myös kansakunnan usko nuorisoon tulevaisuuden luojina.¹⁹⁵ Jyväskylän nuorisotyölautakunnan nuorisotyössä on selkeästi todettavissa tämä kahtia jakautuneisuus.

Jyväskylän nuorisotyölautakunta pyrki 1950-luvun lopulla monessa suhteessa ottamaan nuorten omat tarpeet huomioon toiminnassaan. Vuoden 1958 viimeisessä kokouksessaan nuorisotyölautakunta oli pohtinut kaupungin nuorisotyön tehostamisen mahdollisuuksia. Tämän keskustelun johtoaikutuksena oli miettiä nuorisotyön tehostamista erityisesti nuorison näkökulmasta. Lautakunta päätyi siihen, että esimerkiksi kirjoituskilpailun järjestäminen ja aloitelaatikon sijoittaminen johonkin sopivaan paikkaan saattaisivat herättää vastakaikua nuorisossa.¹⁹⁶ Sitä, tuliko näiden kautta uusia ehdotuksia nuorisotyöhön, eivät lautakunnan pöytäkirjat kerro. Luultavaa onkin, että kirjoituskilpailu ja aloitelaatikko eivät tuoneet uusia ideoita nuorisotyöhön. Enemmänkin keskustelua käytiin paikallislehtien palstoilla ja ehdotuksia toimenpiteistä tuli suoraan järjestöiltä lautakunnalle.¹⁹⁷ Lautakunnan pyrkimys kaksisuuntaiseen kommunikointiin nuorison kanssa osoittaa, että lautakunta ei kokenut nuorisotyötä enää toimivaksi vain syöttämällä valmiita työmuotoja. Jyväskylän nuorisotyölautakunta pyrki muutokseen ja yritti ottaa nuorison omatkin ehdotukset ja ideat huomioon.

---

¹⁹⁵ Jokinen 1995, 410.

¹⁹⁶ JKA. NA. Pöytäkirja 16.12.1958, 12§.

¹⁹⁷ Mm. Vuonna 1959 nuorisotyölautakunta katsoi tarpeelliseksi kiinnittää kaupunginhallituksen huomiota nuorisotalokysymykseen kaupungin vastaista rakennustoimintaa kaavailtaessa sen jälkeen, kun paikallisten lehtien palstoilla oli käyty keskustelua nuorisokahvila- ja nuorisotalokysymyksistä. JKA. NA. Pöytäkirja 29.9.1959, 10§.

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan kuva nuorisosta ja nuorisotyöstä muuttui 1950-luvun puolivälistä 1960-luvun alkuvuosiin tultaessa. Vuonna 1962 nuorisotyölautakunnan toiminta-kertomuksessa kirjoitetaan näin:

”Elintason noustessa perheiden asunto-olot ovat korjaantuneet. Nuoriso työskentelee päivisin uusissa koululaitoksissa miellyttävässä ympäristössä. Nuorison kerhohuoneiden tulisi olla vielä enemmän puoleensavetäviä ja niissä tulisi olla moninaisille toiminnalle sopivaa välineistöä ja pätevät ohjaajat.”¹⁹⁸

Tekstistä on luettavissa eräs varsin olennainen asia. Nuorisotyölautakunta ei nyt pyrkinyt enää tarjoamaan sitä mitä on saatavilla, vaan se otti huomioon myös sen, mitä nuoret halusivat. Nuorisotyön oli muututtava nuorison mukana ja nuoriso taas muuttui yhdessä yhteiskunnan muutosten kanssa. Lautakunta totesikin vuonna 1963, että nykyaikaiseen nuorisotyöhön kuuluvat kansalaiskasvatus, kasvatus ammattiin ja työelämään ja lukemattomat muut toiminnan muodot.¹⁹⁹ Enää ei kysymys ollut pelkästä leiri- ja askartelutoiminnasta, vaan laajemminkin kansalaiskasvatuksesta.

---

¹⁹⁸ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1962/II, 146.

¹⁹⁹ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1963/II, 144.

4. NUORISOTYÖN MUUTOS

4.1. Ruthin baari-illoista avoimien ovien toimintaan

Vuoden 1964 alussa Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta tarkasteli tekemiänsä ja tekemättä jääneitä asioita. Lopputulos, johon lautakunnan jäsenet päätyivät, oli varsin ankaraa luettavaa. Lautakunnan mukaan kokonaisuutena katsottuna Jyväskylän nuorisotyötä uhkasi jälkeenjääneisyys. Nuorisotyön tekijät olivat lautakunnan jäsenten mukaan liian erillään muusta maailmasta. Etenkin muihin pohjoismaihin nähden oltiin jo liian paljon jäljessä. Erityisenä ongelmana nuorisotyölautakunta piti sitä, että heidän kosketuksensa kenttään oli jäänyt liian heikoksi, samoin kuin kentän kosketus itse nuorisoon.²⁰⁰ Nuorisotyön olisi muututtava, sillä:

”Nuoret eivät nykyään arvosta nykyisessä runsaan tarjonnan aikana mitä tahansa toimintaa. Toiminnan tulee olla kiinnostavaa ja kehittävää.”²⁰¹

Lautakunta katsoikin helmikuussa 1962 että erityisen tärkeää olisi ryhtyä kartoittamaan nuorison määrää sekä sitä, missä ja miten nuoriso toimii. Nuorisotyölautakunta koki vieraantuneensa nuorisosta. Sillä ei enää ollut selkeää tietoa nuorison vapaa-ajan käyttötavoista. Nuorisotyölautakunta katsoi myös, että Jyväskylän nuorisotyön tuli nyt muuttua. Uuden nuorisotyön oli lautakunnan mielestä oltava laajempi alaista kuin mitä vanhastaan nuorisotyöksi oli käsitetty. Nuorisotyön tuli olla kansalaiskasvatusta, ja tähän kansalaiskasvatukseen kuuluvia aiheita olisivat lautakunnan mukaan ”mm. perhekasvatus, isänmaalainen-,

²⁰⁰ JKA. NA. Pöytäkirja 11.2.1964, 5§.

²⁰¹ JKA. NA. Pöytäkirja 11.2.1964, 5§.

yhteiskunnallinen ja taloudellinen kasvatus”.²⁰² Vaikka yksittäistä vuotta tai kokousta ei voida nuorisotyössä pitää käännekohtana, on Jyväskylän kunnallisen nuorisotyön osalta nähtävissä se, että vuoden 1964 aikana todellakin jotakin uutta tapahtui. Uudistumisen tarve oli nähty jo aiempina vuosina. Vuosi 1964 toi tullessaan kuitenkin uudenlaista ajattelua nuorisotyöhön ja näkemyksiin nuorisosta. Tätä muutosta ei voida selittää esimerkiksi lautakunnan henkilömuutoksilla, sillä jo vuodesta 1956 lähtien puheenjohtajana ollut Matti Pylvinen sekä vuodesta 1950 lähtien sihteerinä toiminut Aati Jäppinen toimivat edelleen näissä tehtävissä.²⁰³

Ensimmäisenä varsinaisena uutena työmuotona olivat vuoden 1964 aikana Ruthin baarissa järjestettävät baari-illat. Nämä ohjelmalliset baari-illat saivat alkunsa, kun Oy Ruthin mainospäällikkö otti yhteyttä nuorisotoimistoon ja kertoi, että baari olisi käytettävissä nuorten valokuvausnäyttelyä varten ja että baari olisi valmis myös järjestämään palkintoja kilpailuun. Nuorisotyölautakunta pohti kokouksessaan 27.5.1964 sitä, olisiko valokuvauskilpailu paras mahdollinen houkutin, vai voisiko kysymykseen tulla myös esimerkiksi ohjelmalliset baari-illat. Nuorisotyölautakunta päätti kääntyä Ruthin baarin puoleen ohjelmallisen illan järjestämiseksi, koska kosketus baari-nuorisoon saattaisi syntyä tätä kautta.²⁰⁴

Samassa kokouksessa, jossa päätettiin järjestää baari-nuorisolle ohjelmaa Ruthin baariin, keskusteltiin myös ”Mitä me tarjoamme” –esittelytilaisuuden järjestämisestä. Lautakunnan mukaan kaupungissa oli paljon ”irralista nuorisoa”, jotka saattaisivat tulla mukaan toimintaan, jos vain tuntisivat kaupungin nuorten moninaiset harrastukset.²⁰⁵ Nuorisotyölautakunta suuntasi nyt entistä vahvemmin toimintaansa niihin nuoriin, jotka eivät kuuluneet mihinkään tiettyihin järjestöihin tai kerhoihin. Edelleenkin nuorisotyölautakunnan tavoitteena oli saada mahdollisimman monet nuorista järjestäytyneeseen nuorisotoimintaan mukaan.

²⁰² JKA. NA. Pöytäkirja 11.2.1964, 5§.

²⁰³ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950/II, 107; 1956/II, 189; 1964/II, 140.

²⁰⁴ JKA. NA. Pöytäkirja 27.5.1964, 78§.

²⁰⁵ JKA. NA. Pöytäkirja 27.5.1964, 86§.

Tästä kertoo jo sekin, että Ruthin baarissa järjestetyn illan ohjelmassa oli ollut muutamien nuorisojärjestöjen esittelyä.²⁰⁶

Erityisesti vuodesta 1965 lähtien Jyväskylän nuorisotyölautakunta suuntasi toimintaansa entistä enemmän järjestäytymättömän nuorison puoleen. Vuoden 1965 toimintakertomuksessa lautakunta saattoikin todeta ylpeänä että:

”Järjestäytymättömän nuorison hyväksi oli järjestetty kaksi musiikki-iltaa, toinen oli Lounaispuistossa 28.3.1965 ja toinen Harjun rinteellä 26.8.1965 iltavalaistuksessa. Kummassakin tilaisuudessa vastasi musiikista kaupungin kitarayhtyeet ja viimeisessä oli myöskin vierailevia yhtyeitä. [...] Yhtyeet esiintyivät maksutta ja tilaisuudet olivat vapaita kaikille. Yleisöä olikin kertynyt arvioilta noin 2000 henkeä. Vastaavia puistotilaisuuksia ei rautalankayhtyeillä ole ennen ollut koko maassa.”²⁰⁷

Suoraan lautakunnasta ei tällaistenkaan tilaisuuksien järjestäminen lähtenyt, vaan samoin kuten baari-iltojenkin tapauksessa, myös konsertteihin saatiin ehdotus ulkopuolelta. Lounaispuistossa järjestetyn ensimmäisen konsertin käyntiin panevana voimana oli toiminut Aarre Kaakkurinen, joka oli jättänyt lautakunnalle kirjelmän, jossa hän anoi Lounaispuistoa konserttia varten.²⁰⁸

Vastaavanlaisia puistokonsertteja järjestettiin seuraavinakin vuosina nuorisotyölautakunnan toimesta ja yleisömäärä näissä konserteissa liikkui aina 3000-4000 hengen välillä.²⁰⁹ Vaikka nuorisotyölautakunta ei itse ”keksinyt” tällaisten puistokonserttien ideaa, kertoo nuorisotyölautakunnan suhtautumisesta nuorison vapaa-ajantarpeisiin jotain jo se, että lautakunta oli valmis järjestämään Lounaispuiston tai Harjun esiintymispaikaksi. Toisaalta nuorisotyölautakunta pyrki myös esittelemään omaa toimintaansa näissä tilaisuuksissa ja tätä kautta saamaan mahdollisimman paljon ”irtonuorisoa” mukaan eri järjestöjen piiriin.

²⁰⁶ JKA. NA. Pöytäkirja 24.11.1964, 127§.

²⁰⁷ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta, 1965/II, 160.

²⁰⁸ JKA. NA. Pöytäkirja 19.5.1965, 94§.

²⁰⁹ JKA. NA. Pöytäkirja 20.11.1968, 171§; pöytäkirja 11.9.1969, 103§.

1960-luvun puolivälin jälkeen alkoi myös Jyväskylässä niin sanottu avoimien ovien toiminta²¹⁰, jonka malli oli omaksuttu Ruotsista.²¹¹ Tällä avointen ovien toiminnalla pyrittiin tavoittamaan nimenomaan järjestäytymätöntä nuorisoa.²¹² Varsinaisesti ”avointen ovien” kerhoista ryhdyttiin Jyväskylässä puhumaan vuonna 1968, jolloin viidessä eri pisteessä eri puolilla kaupunkia aloitettiin tällaisten kerhojen toiminta.²¹³ Kuitenkin jo tätä ennen järjestäytymättömän nuorison tilanne oli ollut yleisenä puheenaiheena nuorisotyölautakunnan kokouksissa. Esimerkiksi vuoden 1966 toimintakertomukseen on lautakunnan tehtäväkenttään entisten tehtävien²¹⁴ lisäksi kirjattu yhdeksi uudeksi toimintamuodoksi myös järjestäytymättömien nuorten toiminnan elvyttäminen.²¹⁵ Ennen vuoden 1968 avointen ovien kerhotoimintaa, järjestäytymättömiä nuoria huomioitiin lähinnä näillä mainituilla puistokonserteilla, baari-illoilla sekä tanssikursseilla.²¹⁶

Avointen ovien nuorisotoiminta saapui Jyväskylään lähes kymmenen vuotta Helsingin avointen ovien toiminnan aloittamisen jälkeen. Helsingissä nuorisotyölautakunta avasi Suomen ensimmäisen avointen ovien nuorisokahvilan jo vuonna 1957.²¹⁷ Tätä ennen oltiin ilmeisesti aloitettu avointen ovien toiminta ainakin Raisiossa. Tällainen avointen ovien toiminta ei ollut kuitenkaan saanut nuorisotyöntekijöiden varauksetonta tukea.²¹⁸ Monet katsoivat, että vanha kerhomuotoinen nuorisotyö olisi ollut Suomeen sopivampi toimintamuoto. Avointen ovien käynnistämistä vaikeutti myös se, että kunnallisessa nuorisotyössä oltiin Suomessa jo varhain omaksuttu periaate, jonka mukaan kunnan nuorisotyö ei saa kilpailla vapaata nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa, vaan sen tulee

²¹⁰ Avoimien ovien toiminnalla tai avoimilla kerhoilla tarkoitettiin tilaisuuksia ja kerhoja, joihin kaikki nuoret, riippumatta siitä, kuuluivatko mihinkään järjestöön, saattoivat osallistua.

²¹¹ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1968/II, 172; Telemäki 1984, 104.

²¹² Telemäki 1984, 104.

²¹³ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1968/II, 172.

²¹⁴ Nämä ”vanhat” tehtävät olivat järjestöjen ulkoisten edellytysten parantaminen, leiritoiminnan tukeminen, ohjaajien koulutus ja ohjausavun antaminen sekä vastaisenvaraisen toiminnan suunnitteleminen. Ks. JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1961/II, 135; 1966/II, 167.

²¹⁵ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1966/II, 167.

²¹⁶ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1967/II, 162. JKA. NA. Pöytäkirja 22.1.1969, 16§.

²¹⁷ Heiskanen & Mitchell 1985, 146.

²¹⁸ Nieminen 1995, 326.

antaa niille toimintaedellytyksiä ja tukea.²¹⁹ Käydystä keskustelusta huolimatta avoin nuorisotyö kotiutui myös Suomeen. Jyväskylä ei myöskään ollut ainoa suurista kaupungeista, joissa avointen ovien toiminta aloitettiin. Esimerkiksi Turussa järjestäytymättömille nuorille avattiin ensimmäiset kerhot vuonna 1968.²²⁰ Voidaan siis katsoa, että myös avointen ovien toiminnassa Jyväskylä oli hyvin ajassa mukana.

Järjestäytymättömän nuorison määrä kasvoi Jyväskylässä vuosien 1965 ja 1970 välillä. Kun vuonna 1965 nuorisotyölautakunnalta avustusta saaviin järjestöihin kuului yhteensä 8451 nuorta oli määrä vuoteen 1970 mennessä laskenut 8031 nuoreen.²²¹ Vaikka nuorisotyölautakunta pyrkiin järjestämään toimintaa myös sellaisille nuorille, jotka eivät kuuluneet mihinkään kerhoon tai yhdistykseen, linjasi lautakunta oman kantansa varsin selkeästi:

”Lautakunnan ’kuningasajatuksena’ on kuitenkin, että kaikki jyväskyläläiset nuoret tulisivat mukaan varsinaisten järjestöjen toimintaan ja lautakunta tukisi järjestöjen toimintaa mahdollisimman tehokkaalla tavalla.”²²²

Saadakseen nuoria mukaan järjestöjen toimintaan ja tietoisiksi eri järjestöistä, nuorisotyölautakunta vuokrasi vuonna 1969 nuorisojärjestöjen esittelyjä varten yhden illan viikossa Mac-Grillistä²²³ ja maksoi järjestöille 50 markkaa illan vetämisestä.²²⁴ Avoimesta kerhotoiminnasta huolimatta nuorisoa pyrittiin edelleen saamaan mahdollisimman paljon eri järjestöjen pariin. Kerhoissa ja järjestöjen piirissä olevia nuoria oli helpompi kontrolloida ja valvoa, kuin kaduilla ja kaupungilla olevia nuoria.

Avointen ovien kerhot syntyivät yhtenä ratkaisuna järjestäytymättömän nuorison kontrolloimiseksi. Vuonna 1968 Jyväskylän nuorisotyölautakunta suunnitteli avoimien ovien kerhon ohjelmaksi muun muassa luentoja. Luentosarjan käsitti

²¹⁹ Telemäki 1984, 104.

²²⁰ Telemäki 1999, 33.

²²¹ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1965/II, 163; 1970/II, 15.

²²² JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1968/II, 172.

²²³ Mac-Grilli sijaitsi Tapionkatu 4:ssä.

²²⁴ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1969/II, 195.

luentoja muun muassa rakkauden iloista ja suruista sekä nuorisongelmasta.²²⁵ Avoimien ovien kerhojen toiminta muodostui nopeasti kuitenkin sellaiseksi, että tietty ryhmä nuoria anoi itselleen tiloja käyttöönsä ja lautakuntaa palkkaamaan heille ohjaajan. Vuonna 1970 lautakunta järjesti esimerkiksi ryhmälle moottoripyörillä liikkuvia tyttöjä ja poikia kokoontumistilat Lohikosken Kerholaan ja palkkasivat ohjaajan kerhoon.²²⁶ Avoimien ovien toiminta ei aina kuitenkaan sujunut suunnitelmien mukaan, vaan esimerkiksi Keljon avoimien ovien toiminta jouduttiin lopettamaan, koska ”olut-juopot” olivat vallanneet paikan, eikä lautakunnan palkkaama ohjaaja pystynyt valvomaan järjestystä tilan epäkäytännöllisyyden vuoksi.²²⁷

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan järjestämien kurssien luonne muuttui 1960-luvun puolivälissä ja sen jälkeen. Kun 1950-luvun lopulla ja 1960-luvun alussa oli nuorisojärjestöille järjestetty askartelu- ja tanhukursseja, tuli vuonna 1965 ohjelmaan ensiapukurssi ja vuonna 1966 mopokurssi.²²⁸ Lisäksi lautakunta järjesti vuonna 1966 tanssikurssin, jossa ei opeteltu enää tanhuja vaan nykytansseja. Nuorisotyölautakunnan jäsenet tosin katsoivat, että tällaisen tanssikurssin yhteyteen kannattaisi liittää myös käytöstapojen opettelua.²²⁹ Nämä kurssit saavuttivat suurta suosiota ja esimerkiksi tanssi- ja hyväkäytöksenkurssi järjestettiin uudelleen vuosittain aina vuoteen 1971 asti.²³⁰ Tosin vuoden 1968 jälkeen näyttäisi kurssin ohjelmasta pudonneen käyttäytymistapojen opiskelu kokonaan pois.

Kunnallisessa nuorisotyössä samat teemat näyttäisivät toistuvan vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen. Yhtenä tällaisena teemana on ollut alkoholin ja huumausaineiden käyttö ja sen ehkäisy. Vaikka raittius olikin teemana vanha, oli nuorison raittiusviikon toteuttamisessa vuonna 1967 nähtävissä uusia tuulia. Nuoris- ja raittiusviikko pidettiin Jyväskylässä 29.10.-5.11.1967 ja sen ajaksi

²²⁵ JKA. NA. Pöytäkirja 20.11.1968, 173§.

²²⁶ JKA. NA. Pöytäkirja 4.3.1970, 55§.

²²⁷ JKA. NA. Pöytäkirja 4.2.1970, 37§.

²²⁸ JKA. NA. Pöytäkirja 10.11.1965, 170§; Pöytäkirja 23.3.1966, 58§.

²²⁹ JKA. NA. Pöytäkirja 23.8.1966, 148§.

²³⁰ JKA. NA. Pöytäkirja 8.9.1971, 141§.

järjestettiin muun muassa visailu-, elokuva- ja rautalankailta sekä erikseen iltatilaisuudet tytöille, pojille ja vanhemmille. Näihin tilaisuuksiin oli pyritty järjestämään mahdollisimman kiinnostavaa asiaa ja ohjelmaa kaikille kohderyhmille.²³¹

4.2. Nuorison esiinmarssi

1950-luku toi tullessaan Suomeen ja myös Jyväskylään ensimmäiset nuorisoryhmät, jotka pukeutumisellaan ja ideologiallaan edustivat selkeästi omaa nuorisokulttuuriaan. Tämä lättähattukulttuuriksi nimetty 1950-luvun nuorisoideologia asettui poikkiteloin perinteistä arvomaailmaa vastaan. Siinä missä perinteisen nuorisokasvatuksen kontrolloivalle luonteelle oli ominaista pitkäkestoisuus, aikuisuuteen auktoriteettien ohjaamana valmistautuminen, seksuaalisten normien jäykkyys ja hiljainen ahdistus, huolehtivat lättähatut ja myssymissit itse omasta kasvatuksestaan. Heidän nuoruutensa esiinmarssiin liittyivät rock'n roll, iskelmämusiikki, Coca Cola ja James Dean.²³² Oleskelupaikkanaan heillä oli – ainakin mikäli Jyväskylän nuorisotyölautakunnan näkemykseen on uskominen – katu.²³³ Nuoriso alkoi nyt entistä selkeämmin mieltää itsensä omaksi ryhmäkseen eivätkä nuorisotyön tekijätkään voineet ummistaa silmiään nuorilta, jotka olivat entistä tietoisempia oman kohderyhmänsä erityisyydestä.

Nuorisojärjestöjen määrä lisääntyi Jyväskylässä aina 1940-luvulta lähtien. Kun vuonna 1950 Jyväskylässä 24 järjestöä sai tukea nuorisotyölautakunnalta, oli tukea saavien järjestöjen määrä vuonna 1960 jo 49 ja vuonna 1970 tällaisia järjestöjä oli 94.²³⁴ Erilaisten nuorisojärjestöjen määrä kasvoi siis sodan jälkeisinä vuosikymmeninä huomattavasti. Huomattavaa on erityisesti se, että

²³¹ JKA. NA. Pöytäkirja 18.10.1967, 130§.

²³² Kempinen 1997, 15.

²³³ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1957/II, 180.

²³⁴ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1950/II, 104; 1960/II, 147; 1970/II, 15.

nuorisjärjestöjen määrän suuri kasvu sijoittui vuosien 1965 ja 1970 väliseen aikaan. Kun vuonna 1965 nuorisjärjestöjä oli 64 oli niiden lukumäärä vuoteen 1970 tultaessa kasvanut kolmanneksella. Mielenkiintoista sinällään on kuitenkin se, että vaikka nuorisjärjestöjen määrä lisääntyi näiden vuosien aikana, väheni samaan aikaan nuorisjärjestöön kuuluvien nuorten määrä. Vuonna 1965 nuorisjärjestöihin kuului Jyväskylässä yhteensä 8451 nuorta ja vuonna 1970 8031.²³⁵

Pelkkä nuorisjärjestöjen määrän kasvu ei sinällään kerro nuorten harrastuksista vielä mitään. Etenkään kun osa tästä kasvusta johtuu siitä, että nuorisotyölautakunta otti nyt mukaan nuorisjärjestöihin myös urheiluseuroja. Sen sijaan näiden nuorisjärjestöjen edustamat arvot kertovat jo huomattavasti enemmän. Vuosien 1965 ja 1970 välisenä aikana on nähtävissä selkeästi kuinka uusista järjestöistä monet olivat poliittisesti suuntautuneita. Tällaisia uusia nuorisjärjestöä olivat muun muassa Liberaalinen nuorisoliitto, Jyväskylän sosialistinuoret, Jyväskylän Keskustanuoret sekä Jyväskylän Kokoomuksen Nuoret.²³⁶ Nähtävissä oli siis se, että nuoriso politisoitui 1960-luvulla ja etenkin 1960-luvun jälkimmäisellä puoliskolla.

Poliittisten nuorisjärjestöjen määrän lisääntymiseen vaikutti Jyväskylässä korkeakouluopiskelijoiden määrän kasvu. Lukuvuonna 1946-1947 Jyväskylän kasvatustieteellisessä korkeakoulussa opiskeli 176 opiskelijaa, eikä tämä määrä suuresti kasvanutkaan kasvatustieteellisen korkeakoulun olemassaoloaikana, sillä lukuvuonna 1958-1959 opiskelijamäärä oli 350. Kasvatustieteellisen korkeakoulun muututtua yliopistoksi vuonna 1959 opiskelijamäärä kasvoi 850 opiskelijaan. Erityisen suurta opiskelijamäärän kasvu oli kuitenkin 1960-luvun aikana ja lukuvuoden 1966-1967 aikana opiskelijoita oli jo yli 3000.²³⁷ Opiskelijamäärän kasvu yhdessä opiskelijaradikalismien nousun kanssa näkyi myös Jyväskylän nuorisotyössä. Jyväskylässä oli vasemmistolaisilla nuorisjärjestöillä ollut vanhastaan pitkät perinteet. 1960-luvulla opiskelijamäärän kasvun myötä

²³⁵ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1965/II, 163-164; 1970/II, 15.

²³⁶ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1970/II, 13-15.

²³⁷ Tommila 1970, 418-419.

kaupunkiin syntyi myös muita kuin vasemmistolaisia nuorisjärjestöjä. Vuonna 1970 Keskustanuorilla oli jäseniä jo 110 ja Kokoomusnuorilla 257. Jyväskylässä toimi myös Liberaalinen nuorisoliitto, mutta se ei ainakaan vuonna 1970 toimittanut nuorisotyölautakunnalle tietoja jäsenmäärästään ja toiminnastaan.²³⁸ Tämä poliittisten nuorisjärjestöjen synty näkyi Jyväskylässä 1960-luvun viimeisinä vuosina erityisesti nuorison vaatimuksina ja mielenosoituksina.

Jyväskylän kaupungin kunnallisen nuorisotyön uudistuminen tapahtui 1960-luvulla jossain määrin pakon edessä. Siinä missä 1940-luvun ja vielä 1950-luvunkin nuoret olivat sopeutuneet ylhäältä käsin johdettuun nuorisotyöhön, alkoivat 1960-luvun nuoret vaatia itselleen tiloja ja toimintaa. Nuorison aktiivisuus johtikin siihen, että nuorisotyölautakunta joutui jälleen vuonna 1968 miettimään toimintaansa ja sen keskipisteitä. Tällöin nuorisotyölautakunta näki tärkeäksi tehtäväkseen nuorisoa ja sen vapaa-aikaa Jyväskylässä koskevien aloitteiden vastaanottamisen. Aiemmin tärkeimmäksi tehtäväksi nostettu, järjestöjen ulkoisten edellytysten parantaminen oli nyt jätetty viimeiseksi.²³⁹ Nuorisotyön kentässä oli tapahtunut muutos ja tähän myös Jyväskylän nuorisotyölautakunnan oli vastattava.

1960-luvun kuluessa yhä useammin nuorisotyölautakunnan pöytäkirjoihin kirjattiin tieto siitä, miten kaupungin nuoret ovat ilmaisseet kantaansa asioista. Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta näyttää reagoineen varsin usein kaupungin nuorten vaatimuksiin. Näin siinäkin tilanteessa, ettei asiaa ole esitetty suoraan heille, vaan tieto on saatu esimerkiksi paikallislehtien kautta. Useimmat nuorisonvaatimuksista kohdistuivat 1960-luvun lopulla kokoontumis- ja tanssipaikkojen saamiseksi.²⁴⁰ Joissain tapauksissa nuoret myös anoivat lautakuntaa järjestämään tiettyä toimintaa. Vuonna 1967 esimerkiksi 70 nuorta allekirjoittavat adressin, jossa he toivoivat nuorisotyölautakuntaa järjestämään Ruth'in baariin tiedotus- ja valistustilaisuuden, jossa ylikonstaapeli Alpo Laukkanen esitelmöisi nuorison kohdalle sattuneista vaaroista ja niiden

²³⁸ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1970/II, 13-15.

²³⁹ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1968/II, 172.

²⁴⁰ Ks. esim. JKA. NA. Pöytäkirja 25.4.1968, 74§.

seuraamuksista.²⁴¹ Nuorisotyölautakunta suhtautui tällaiseen pyyntöön varsin suopeasti ja nuorison liikenneilta järjestettiin keväällä 1967.

Marraskuussa 1969 Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta ilmaisi huolestumisensa nuorison mielenosoituksista. Lautakunta kiinnitti tällöin huomiota ”kadun nuorison”, joka liikehti saadakseen uusia kokoontumistiloja. Lautakunta päättikin tällöin ottaa yhteyttä näihin nuoriin uusien ratkaisujen löytämiseksi.²⁴² Ilmeisesti nuoriso ehti kuitenkin toimia ennen nuorisotyölautakuntaa, sillä marraskuussa kaupungissa levisivät lentolehtiset, joissa ilmoitettiin odotetun nuorison järjestäytymisen tapahtuneen ja toiminnan nuorisotilojen hankkimiseksi alkaneen. Samaisessa lentolehtisessä kerrottiin, että nuorisotilojen hankkimiseksi tullaan keräämään adressi, joka lähetetään kaupunginvaltuustolle. Tämän lisäksi 24.11. klo 19.00 alkaisi Lounaispuistossa mielenosoitus. Loppukaneetiksi oli kirjoitettu: ”Me tarvitsemme tiloja keskikaupungilta ja myös vaadimme niitä!”²⁴³

Joulukuun kokouksessa nuorisotyölautakunta sai eteensä yli 2000 nimeä sisältävän adressin, jonka nuoriso oli kerännyt saadakseen nuorisotiloja. Nuoret perustelivat näiden tilojen tarpeellisuutta:

”Me Jyväskylän nuoret olemme havainneet, että kaupungissamme ei ole järjestetty riittävästi nuorisotiloja [...] Tämän johdosta suurin osa nuorista joutuu viettämään vapaa-aikaansa baareissa ja kadulla. Oleskellessaan nuoriso saattaa aiheuttaa järjestyshäiriöitä. Tarkoitukseton vaeltelu voi johtaa alkoholin ja huumausaineiden käyttöön, mikä viimeaikoina on muodostunut vakavaksi ongelmaksi. Kadun ilmapiiri edistää myös edistää nuorisorikollisuutta.”²⁴⁴

Vaatimuksiaan nuoret perustelivat siis sellaisin argumentein, jotka varmasti kuka tahansa nuorisotyöntekijä saattoi allekirjoittaa. Tulos ainakin nuorisotyölautakunnan suuntaan oli toivotunlainen, sillä kirjeessään kaupunginhallitukselle nuorisotyölautakunta yhtyi Jyväskylän nuorison

²⁴¹ JKA. NA. Pöytäkirja 3.3.1967, 38§.

²⁴² JKA. NA. Pöytäkirja 5.11.1969, 155§.

²⁴³ JKA. NA. Muu kirjeenvaihto, lentolehtinen 1969.

²⁴⁴ JKA. NA. Pöytäkirja 3.12.1969, 160§.

näkemyksiin siinä, että kadulla oleskelu, joka erityisesti oli todettavissa Kirkkopuistossa, saattoi aiheuttaa järjestyshäiriöitä ja nuorisorikollisuutta. Tämän takia olisi nuorisotiloja saatava myös keskikaupungilta.²⁴⁵

Kaikki nuoret eivät kuitenkaan yhtyneet tässä adressissa esitettyihin perusteisiin. Vuonna 1969 Jyväskylässä liikkui myös toinen lentolehtinen, jossa varsin paljon suorasanaistemmin tuotiin esille näkemys nuorison kohtelusta Jyväskylässä muun muassa seuraavin sanoin:

”Nuoriso on sorrettu ryhmä. Nuoriso on tyytynyt asemaansa, -miksi? – kouluissa isketään oppilaitten mieliin autoritaarisen kasvatuksen periaate: vanhuus ja viisaus – nuoruus ja hulluus! [...] Nuorisoa syytetään liiallisesta alkoholin käytöstä ja vastuuttomuudesta, mutta nuorilla ei ole mahdollisuuksia vanhempien tavoin piiloutua ryyppäämään, eikä tilaisuutta osoittaa vastuuntuntoaan! – Missä on vapaus?? Nyt olemme vanhemmillemme otollinen kohde johon laki, kasvatuseriaatteet ja katekismus antavat oikeuden syöttää kasvattajien asenteita, ajatuksia ja ennakkoluuloja.”²⁴⁶

Lentolehtinen on kirjoitettu varsin pitkälti aikansa retoriikalla, mutta samalla se kertoo paljon nuorison asemasta. Nuorisoa ei enää voinut pitää – ainakaan kaikkien nuorten mielestä – pelkkänä objektina. Nuoret olivat nyt subjekteja, aktiivisia toimijoita, joilla oli mielipide omasta elämästään.

Samaisessa lentolehtisessä esitettiin myös näkemys Jyväskylän kaupungin nuorisotyöstä:

”Millaista on kaupunkimme nuorisopolitiikka? –Lahosta maalaiskoulusta kädenkäänteessä mittava nuorisokeskus! [...] Miksi kaupunkimme halutaan pirstoa leveillä stradoilla, kun suurin osa asukkaista, etenkin nuoret, ja toinen sorrettu ryhmä, ikivanhat, liikkuvat pääasiassa jalkaisin?”²⁴⁷

Taustalla oli siis jälleen ainakin osittain nuorisotilakysymykset. Samalla lentolehtinen heijastelee kuitenkin myös selkeästi sukupolvikonfliktia, jonka

²⁴⁵ JKA. NA. Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet, Kaupunginhallitukselle 4.12.1969.

²⁴⁶ JKA. NA. Muut kirjeet, NUORI! 1969.

²⁴⁷ JKA. NA. Muut kirjeet, NUORI! 1969.

tämän lentolehtisen kirjoittaneet nuoret kokivat. Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta ei tätä lentolehtistä käsitellyt kokouksissaan ainakaan niin, että tästä keskustelusta olisi jäänyt pöytäkirjoihin merkintä.

Lentolehtisessä esitetty kysymys ”millaista on kaupunkimme nuorisopolitiikka?” oli varsin aikansa keskustelussa kiinni oleva kysymys. 1960-luvun puolivälin jälkeen Suomessa kiihtyi perinteiseen nuorisotyöhön kohdistunut arvostelu. Vastauksena nuorisotyön uusiin haasteisiin syntyi nuorisopolitiikka. Nuorisopoliittisen ajattelutavan mukaan kasvatuksellinen nuorisotyö tuli muuttaa yhteiskuntapoliittiseksi toiminnaksi, jonka avulla parannettaisiin nuorten elinoloja ja kasvumahdollisuuksia kaikilla elämän aloilla.²⁴⁸ Enää nuorisotyöllä ei siis tullut olla pelkkää kasvatuksellista funktiota, vaan nuorison keskuudessa tehtävän työn tuli parantaa nuorten mahdollisuutta ottaa oman elämänsä ohjat käsiinsä.

Kari Rantalaihon vuonna 1969 julkaistua teosta ”1970-luvun nuorisopolitiikka” on pidetty nuorisopolitiikan ”evankeliumina”.²⁴⁹ Rantalaiho selkiyttää kirjassaan sitä, miksi nuorisopolitiikkaa tulisi ryhtyä toteuttamaan. Hänen näkemystensä mukaan nuorisopolitiikan pääperiaatteena tulisi olla, että nuorisopolitiikka on yhteiskunnan harjoittamaan toimintaa, jonka tarkoituksena on edistää nuorten²⁵⁰ kehitystä yhteiskuntaa hyödyntäviksi ja itseään toteuttaviksi ihmisiksi. Nuorisopolitiikan pyrkimyksenä on se, että ihmiset kehittyvät ja sijoittuvat yhteiskuntaan omien mahdollisuuksiensa ja arvostustensa mukaisesti ja voivat elämässään toteuttaa itseään. Jotta järkevään nuorisopolitiikan toteuttamiseen päästäisiin, oli Rantalaihon mukaan nuoret otettava mukaan osallistumaan nuorisopolitiikan suunnitteluun. Tämä estäisi Rantalaihon mukaan sekä totalitaarisen kasvatuksen vaaroilta että mahdollistaisi nuorisotyön tehokkuuden.²⁵¹

---

²⁴⁸ Nieminen 1995, 349.

²⁴⁹ Nieminen 1995, 350.

²⁵⁰ Rantalaiho katsoo nuoriksi kuuluvan noin 15-24-vuotiaat.

²⁵¹ Rantalaiho 1969, 34-35.

Nuorisotyö on Suomessa siirtynyt toisen maailmansodan jälkeen kohti ”kokonaisvaltaista nuorisopolitiikkaa”, pois yksipuolisesti nuorten sosiaalistamiseen liittyvistä tehtävistä. 1960-luvulla yhteiskuntapolitiikan iskusanaksi nousi ”kokonaisvaltainen suunnittelu”. Samalla myös nuorisoa koskevat julkiset toimenpiteet ja koko nuorisotyö siirtyivät hallitun suunnittelun ja seurannan piiriin.²⁵² Jyväskylän kaupungin nuorisotyössä 1960-luvulla tapahtunutta muutosta voidaan tarkastella myös tästä lähtökohdasta käsin ja tällöin huomataan, että Jyväskylän nuorisotyön muutos oli seurausta siitä, että valtion taholta ryhdyttiin entistä enemmän tutkimaan nuorison elinolosuhteita ja siirryttiin tarkempaan suunniteluun.

Toisaalta 1960-luvun lopun ja 1970-luvun alun nuorisotyön muutoksessa on myös nähtävissä nuorison oma aktiivisuus. 1960-luvun nuorison liikehdinnät, jotka Suomessa kärjistyivät korkeakoulukaupunkeihin, kuten Jyväskylään, nostivat nuorison näkyville. Ilkka Heiskanen ja Ritva Mitchellin mukaan onkin nähtävissä se, että 1960-luvulla esiin nousutta nuorisopolitiikkaa olivat yhtä lailla valtion kanssa ajamassa myös opiskelijaradikalismin aktivoimat radikaalit yhteiskuntauudistajat.²⁵³ Jyväskylän nuorisotyöhön ei voinut olla vaikuttamatta se, että Jyväskylä oli korkeakoulukaupunki, jonka yliopiston opiskelijamäärä kasvoi oli kasvanut vuoden 1960 noin 1000 opiskelijasta vuoteen 1965 tultaessa jo 2350 opiskelijaan ja tästä vielä vuoteen 1967 mennessä 3100 opiskelijaan.²⁵⁴

Huomattavaa on, että 1970-luvun alussa nuorisopolitiikan sisällöksi hahmottui yhä selvemmin toisaalta huomion kiinnittäminen niihin yleisiin yhteiskuntapoliittisiin ongelmiin, jotka koskettivat voimakkaasti nimenomaan nuoria ihmisiä, toisaalta myös nuorten ihmisten omien yhteiskuntaan päin suuntautuvia vaikutusmahdollisuuksia haluttiin lisätä. Nuorisopolitiikalta odotettiin, että se tulisi lisäämään nuorten omia vaikutusmahdollisuuksia heitä koskevista asioista päätettäessä. Tämä odotus liittyi sekä 1960-luvun yleiseen demokratisoimispyrkimykseen että ajatukseen siitä, että osallistuvaksi

²⁵² Heiskanen & Mitchell 1985, 76.

²⁵³ Heiskanen & Mitchell 1985, 77.

²⁵⁴ Tommila 1970, 419.

kansalaiseksi kasvaminen onnistuu vain antamalla todellisia kokemuksia osallistumisesta ja vaikuttamisesta.²⁵⁵

Nuorisotyössä oli 1960-luvun lopulla nähtävissä siis selkeä muutos kohti laajempaa nuorisopoliittista ajattelua, sekä se, että nuoret otettiin nyt entistä selvemmin päättämään itseään koskevista asioista. Jyväskylän nuorisotyölautakunnan osalta siirtyminen tällaiseen laajempaan ajatteluun on nähtävissä jo siinä, että nuorisotyölautakunnan toimintaperiaatteisiin kirjattiin vuonna 1968 mukaan aloitteiden vastaanotto nuorilta.²⁵⁶ Tämä kertoo osaltaan siitä, että nuoriso oli myös tehnyt aloitteita – muuten tällaista päätöstä tuskin oltaisiin toimintaperiaatteisiin kirjattu.

Jyväskylässä 1960-luvulla nuorisotyö koki selvästi uudistumista. Keskustelu nuorisotyön ideologiasta oli vuosittain esillä sekä kuntien että valtion keskusteluissa. Vuoden 1968 ohjaajien yhteisessä neuvottelutilaisuudessa nostettiin nuorisotyön ideologia jälleen esille. Tällä kertaa tilaisuudessa keskusteltiin siitä, mitkä olivat nuorisojärjestöjen yhteiset pyrkimykset, oliko niitä ja tarvittiinko niitä.²⁵⁷ Samasta teemastahan käytiin keskustelua jo vuonna 1949, jolloin nuorisotyölautakunta valmisti kerhojen käyttöön kasvatusohjelman.²⁵⁸ Nyt kaksikymmentä vuotta myöhemmin oli käsitys nuorisotyöstä jo muuttunut niin, että lautakunta ei enää itse päättänyt yhtenäisistä pyrkimyksistä ja tehnyt valmista ohjelmaa, vaan asiasta käytiin keskustelua yhdessä nuorisotyön tekijöiden kanssa.

Nuorisopoliittisen ajattelun tulo ei Jyväskylässä kuitenkaan tapahtunut hetkessä, vaan viitteitä tämän ajattelun tulolle Jyväskyläänkin voidaan nähdä jo vuoden 1963 toimintakertomuksessa, jossa nuorisotyöhön katsotaan uusina asioina kuuluvaksi niin kansalaiskasvatus kuin kasvatus ammattiin ja työelämäänkin.²⁵⁹ Nuorisopoliittisena ajatteluna tätä ei kuitenkaan voida vielä pitää, sillä

---

²⁵⁵ Aalto 1975, 59-60.

²⁵⁶ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1968/II, 172.

²⁵⁷ JKA. NA. Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 2.2.1968, Ohjaajien yhteinen neuvottelu 16.2.1968.

²⁵⁸ Tätä kasvatusohjelmaan olen käsitellyt tässä työssä jo sivulla 21.

²⁵⁹ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1963/II, 144.

lautakunnalla ei niinkään ollut tarkoituksena se, että nuori pystyisi hyödyntämään yhteiskuntaa parhaalla mahdollisella tavalla vaan se, että yhteiskunta pystyisi hyödyntämään nuorta. Jyväskylän nuorisotyölautakunnan osalta onkin nähtävissä se, että vaikka toiminta muuttui varsin paljon 1960-luvun puolivälin jälkeen, ei nuorisopolitiikan esiinmarssi juurikaan näkynyt vielä 1960-luvun lopussa tai 1970-luvun alussa nuorisotyölautakunnan työskentelyssä. Vuoden 1971 toimintakertomuksessa nuorisotyölautakunta katsoo kohti tulevaisuutta:

”Vuoden 1972 aikana voimaan tuleva nuorisotyölaki vakinaistaa nuorisotyön aseman ja samalla työ entisestäänkin tehostuu. Kunnallisen nuorisotyön kannalta alkava vuosi tulee olemaan historiallinen.”²⁶⁰

Vaikka Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta katsoi vuonna 1971, että vuosi 1972 tulisi olemaan kunnallisen nuorisotyön kannalta historiallinen, ei tuleva vuosi tuonut tullessaan uusia työmuotoja nuorisotyöhön. Vuoden 1972 ”historiallisuus” oli enemmänkin siinä, että nuorisotyön valtioneuvoston päätöksellä säädettiin nyt ensimmäistä kertaa laissa. Vuoden 1972 lainsäädäntö ei kuitenkaan sisältänyt uusia ideoita nuorisotyön tekemiseen, vaan sen avulla vakiinnutettiin ja virallistettiin vuosikymmenten kuluessa muotoutuneet käytänteet.²⁶¹ Jyväskylän kaupungin nuorisotyön osalta onkin nähtävissä se, että nuorisotyö uudistui, kehittyi ja laajeni erityisesti 1960-luvulla. Nuorisotyölautakunta heräsi Jyväskylässä jo 1960-luvun alkuvuosina huomaamaan nuorison oman aktiivisuuden. Tämän takia lautakunta olikin 1960-luvun lopulla valmiimpi kohtaamaan yliopistokaupungin nuorison.

²⁶⁰ JKA. Kertomus Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1971/II, 128.

²⁶¹ Nieminen 1995, 361.

5. LOPUKSI

Nykyaikainen nuorisokäsite ja nuoruus ovat syntyneet teollisen vallankumouksen ja teollisuusyhteiskuntien rakenteellisen kehityksen myötä. Kun nuoruudesta tuli oma itsenäinen periodi ihmisen elämässä, ei enää ollut yhdentekevää miten nuori aikaansa kulutti. Nuorten, tulevaisuuden toivojen sosiaalistamisesta ja kasvattamisesta yhteiskunnan jäseniksi tuli tehtävä, josta Suomessa huolehtivat aluksi muun muassa kirkko ja lukuisat järjestöt.

Valtio tunnusti nuorisotoiminnan Suomessa ensimmäisen kerran vuonna 1906, jolloin nuorisoseurojen tukemiseksi myönnettiin määräraha. Nuorisotyö valtiolistui voimakkaasti kuitenkin vasta toisen maailmansodan jälkeen. Sota hajotti kiinteät koti- ja yhteiskuntaolot ja irtaannutti nuoret heille vakiintuneista elinympäristöistä. Tämän katsottiin aiheuttaneen siveellisyyteen ja nuorisorikollisuuteen liittyviä ongelmia. Julkinen valta kiinnostui tällöin nuorison siveellisen tilan kohentamisesta ja yhtenäisen perustan luomisesta nuorisotyölle. Nuorisotyötä tarvittiin sekä yhteiskuntarauhan turvaamiseksi, että nuorten toiminnan ohjaamiseksi parlamentarismien mukaisiin muotoihin. Vuoden 1944 lopulla Suomessa asetettiin valtion nuorisotyölautakunta. Seuraavana vuonna kunnille lähetettiin kiertokirje, jossa kehoitettiin kuntia tehostamaan nuorisotyötään ja perustamaan nuorisotyölautakuntia. Jyväskylän kaupungin nuorisotyölautakunta aloitti toimintansa 1.1.1946 tämän kehotuksen mukaisesti.

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan tehtäviksi määriteltiin 1940-luvun lopulla paikallisen nuorison kasvatus-, sivistys- ja huoltotyön tukeminen ja edistäminen. Lisäksi lautakunnan tuli seurata nuorison harrastuksia ja vapaa-ajankäyttöä, sekä

tukea nuorisojärjestöä, koteja, koulua ja huoltoviranomaisia näiden taistelussa nuorisorikollisuutta, alkoholinkäyttöä ja muita paheita vastaan. Jyväskylässä, kuten Suomessa yleensäkin, nuorisotyö nähtiin ensisijaisesti kasvatustyönä. Nuorisotyö olikin yksi niistä työmuodoista, joilla pyrittiin kasvattamaan nuorista kunnollisia kansalaisia.

Valtiollinen ja kunnallinen nuorisotyö syntyi Suomessa toisen maailmansodan jälkeen tilanteessa, jossa otteen nuorisosta koettiin herpaantuneen. Nuorisotyön avulla nuoret pyrittiin kasvattamaan yhteiskunnan tuottaviksi jäseniksi. Nuorisotyön alkuvuosien vahva sosiaalistava ja kasvattava funktio näkyi Jyväskylän nuorisotyölautakunnan nuorisotyössä siinä, että se oli varsin pitkälti ylhäältäpäin ohjattua työskentelyä. Lautakunta pyrki ohjailemaan järjestöissä olevaa nuorisoa kirjeiden ja työmuotoehdotusten lisäksi myös luomalla yhteisen kasvatusohjelman koko Jyväskylän nuorisolle. Käytännön työmuodot, kuten kurssi- ja leiritoiminta, tukivat myös nuorison kasvattamista yhteiskunnan jäseniksi. Nuorisotyön nähtiin olevan ennen kaikkea tulevaisuutta varten kasvattavaa työtä. Näin ollen leiri- ja askartelutoiminnan sekä luentotilaisuuksien tarkoituksena ei ollut niinkään vapaa-ajan puuhan järjestäminen nuorille, vaan kasvattaa nuorista raittiita ja käsistään käteviä tulevaisuuden työntekijöitä ja vanhempia.

Jyväskylässä 1950-luku oli kunnallisen nuorisotyön vakiintumisen aikaa. Nuorisotyötä perusteltiin sillä, että mitä enemmän nuoria pystytään ohjaamaan hyvien vapaa-ajan harrastusten pariin, sitä vähemmän aikaa ja rahaa täytyy käyttää rikollisten huolto- ja rangaistuslaitoksiin. Nuorisotyölautakunta perusteli nuorisotyön tärkeyttä sen ohjaavalla ja kasvattavalla luonteella. Nuorisotyön työmuodot säilyivät 1950-luvulla varsin samanlaisina jollaisiksi ne olivat jo edellisen vuosikymmenen lopulla kehittyneet. Askartelu- ja leiritoiminta olivat edelleen tärkeitä työmuotoja kerhoissa ja yhdistyksissä. Nuorisotyölautakunta myös tuki näitä työmuotoja kouluttamalla ohjaajia ja maksamalla leiriavustuksia.

Näkemykset nuorisosta alkoivat kuitenkin 1950-luvun lopulle tultaessa muuttua. Nuorisotyölautakunta ei enää nähnyt nuorisoa pelkästään eri toimenpiteiden passiivisena vastaanottajana, vaan vähitellen nuorista tuli aktiivisia toimijoita. Kun 1940-luvun lopulla nuorison huonoa käyttäytymistä oli perusteltu sodan aikaisella moraalil löystymisellä ja siveettömyydellä, astuivat 1950-luvulla esiin uudenlaiset selitykset. Nuorison huono käyttäytyminen, kaduilla maleksiminen ja nuorisorikollisuus olivatkin nyt seurauksia elämän kiihkeästä rytmistä, äitien ansiotyönteosta ja tästä johtuvasta perheen hajoamisesta, sekä kaupallisista huvituksista. Joutilaisuus ja vääränlaiset harrastukset, kuten elokuvien katselu ja sarjakuvien lukeminen, johtivat nuoret huonoille teille. Nuorisotyön avulla nuoret pyrittiin ohjaamaan takaisin hyvien harrastusten pariin. Erityisesti järjestöjen nuorisotyön katsottiin olevan tällaista kasvattavaa ja ohjaavaa tekemistä, jonka avulla nuoret oppivat ottamaan vastuun itsestään ja omista tekemisistään, ja tätä kautta kasvaisivat vastuuntuntoisiksi kansalaisiksi.

Ensimmäiset varsinaisesti tiettyä nuorisokulttuuria edustavat ryhmät kehittyivät Jyväskyläänkin 1950-luvun loppupuolella. Nämä ”lättähatut” ja ”myssymissit” toivat nuorisotyölautakunnalle uudenlaisia haasteita, sillä he eivät kuuluneet formaalisiin järjestöihin tai kerhoihin, vaan loivat itse oman toimintakulttuurinsa, jota nuorisotyölautakunta ei voinut säädellä. Tällaisten ”järjestäytymättömien nuorien” ilmestyminen katukuvaan aiheutti myös nuorisotyössä muutoksia. Vuonna 1964 Jyväskylän nuorisotyölautakunta havaitsikin tekemisiään tarkasteltuaan, että kokonaisuutta katsoen Jyväskylän nuorisotyötä uhkasi jälkeen jääminen. Kosketus kenttään, samoin kuin kentän kosketus itse nuorisoon oli liian heikko. Jo vuonna 1962 nuorisotyölautakunta oli ryhtynyt kartoittamaan sitä, kuinka paljon Jyväskylässä oli nuoria sekä missä ja miten tämä nuoriso toimi.

Nuorisotyö koki 1960-luvulla Jyväskylässä useita muutoksia. Nuorisotyö ei enää ollut pelkästään järjestöjen ja kerhojen tukemista, vaan nuorisotyön katsottiin olevan ennen kaikkea kansalaiskasvatusta. Tähän kansalaiskasvatukseen kuuluvia aiheita olivat muun muassa perhe- ja isänmaalaiskasvatus sekä yhteiskunnallinen ja taloudellinen kasvatus. Erona aikaisempaan nuorisotyöhön oli myös se, että nyt

nuorisotyölautakunta ryhtyi entistä enemmän pohtimaan sitä, miltä nuoriso odotti nuorisotyöltä eikä vain sitä, mitä nuorisotyö odotti nuorilta.

Ensimmäisinä uusina työmuotoina Jyväskylän 1960-luvun nuorisotyöhön tulivat vuoden 1964 aikana Ruthin baarissa pidetyt nuorisoillat. Seuraavana vuonna järjestettiin puolestaan kaksi rautalankakonserttia. Nämä uudet työmuodot kohdistettiin erityisesti niihin nuoriin, jotka eivät kuuluneet yhdistyksiin tai kerhoihin. Nämä järjestäytymättömät nuoret olivat myös nuorisotyölautakunnan vuonna 1968 aloittaman ”Avointen ovien” kerhotoiminnan kohderyhmä. Vaikka nuorisotyölautakunta järjestikin kerhoihin ja yhdistyksiin kuulumattomille nuorille toimintaa, oli lautakunnan ajatuksena saada mahdollisimman paljon nuoria mukaan eri yhdistysten ja kerhojen toimintaan. Tähän pyrittiin muun muassa sillä, että niin nuorisoilloissa kuin rautalankakonserteissakin oli joko yhdistyksiä tai nuorisotyölautakunnan sihteeri tai puheenjohtaja esittelemässä kaupungin eri yhdistysten ja kerhojen nuorisotyötä. Nuorisotyölautakunnan oli vaikea kontrolloida järjestäytymättömiä nuorisoa. Sen sijaan kerhoja ja yhdistyksiä lautakunta pystyi ohjeistamaan ja ohjailemaan, joten lautakunnan kannalta oli hyödyllistä saada nuoret näiden jäseniksi.

Jyväskylän kaupungin väkiluku kasvoi koko tarkastellun ajanjakson ajan. Väkiluvun kasvaessa myös nuorisotyön kohteen, nuorison määrä kasvoi. Oman erityisluonteensa Jyväskylän nuorisotyöhön toi myös korkeakoulun olemassaolo kaupungissa. 1960-luvulla korkeakoulun opiskelijamäärä kolminkertaistui. Opiskelijamäärän kasvu yhdessä opiskelijaradikalismien nousun kanssa näkyi myös Jyväskylän nuorisotyössä. Jyväskylään perustettiin 1960-luvulla uusia nuorisojärjestöjä, joiden joukossa oli entistä vahvemmin ja laajemmin edustettuina myös eri poliittiset suuntaukset. 1960-luvun lopulta lähtien Jyväskyläläinen nuoriso alkoi myös entistä selkeämmin vaatia itselleen niin nuorisotiloja kuin mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon. Nuorisosta oli tullut varsin aktiivinen toimija, jollaisena myös nuorisotyölautakunta sen näki. Nuorison mielipidettä ei enää voitu ohittaa sen asioista päätettäessä.

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan nuorisotyöhön on sen perustamisvuodesta 1946 vuoteen 1971 asti vaikuttanut varsin voimakkaasti nuorisotyön valtiolliset linjaukset ja tavoitteet. Jo Jyväskylän nuorisotyölautakunnan synnyssä on vahvasti nähtävissä nimenomaan opetusministeriön kunnille lähettämä kehoitus perustaa kunnallisia toimielimiä huolehtimaan nuorisotyöstä. Myös Jyväskylän nuorisotyölautakunnan toiminta on seurannut eri vuosikymmeninä valtion nuorisotyölautakunnan linjauksia ja kehoituksia. Tämä näkyy niin 1940-luvun lopun ja 1950-luvun alun perhekasvatuksen ja raittiuskysymysten korostamisessa kuin 1960-luvun alun keskustelussa nuorisotyön kansalaiskasvattavasta roolista. Myös 1960-luvun puolivälistä alkanut valtiollinen suuntaus kohti nuorisopolitiikkaa näkyi myös Jyväskylän nuorisotyölautakunnan työssä. Jyväskylän nuorisotyölautakunnan toiminta ja toimintaideologia onkin seurannut kaikkina vuosikymmeninä varsin tiiviisti yleistä suomalaista nuorisotyön kehitystä.

Ajatus kunnallisten nuorisotyölautakuntien perustamisesta Suomeen syntyi toisen maailmansodan aikana. 1940-luvun nuorisokuvaan vaikutti Jyväskylässäkin voimakkaasti sodan aikana ja sen jälkeen alkanut keskustelu nuorison moraalisesta rappiosta. Nuorisotyölautakunnan työ oli Jyväskylässä 1940-luvulla ja 1950-luvun alkuvuosina ennen kaikkea sosiaalistavaa ja kasvattavaa työtä, jonka tarkoituksena oli ohjata nuorisoa oikealle tielle tulevaisuuden tuottaviksi työntekijöiksi ja vanhemmiksi. 1950-luvun puolivälistä Jyväskylän nuorisotyölautakunta heräsi entistä enemmän havaitsemaan nuorison aktiivisen roolin. Tosin vielä 1950-luvunkin nuorisotyö oli ennen kaikkea ylhäältäpäin johdettua toimintaa. Nuorisotyölautakunta ohjeisti ja neuvoi järjestöjä, mutta ei juurikaan kiinnittänyt huomiota nuorten omiin toiveisiin tai tarpeisiin. Voidaan katsoa, että 1950-luvun viimeisille vuosille asti Jyväskylän nuorisotyölautakunnan nuorisotyön tehtävänä oli sosiaalistaa nuoriso yhteiskuntakelpoiseksi ylhäältäpäin tulevan ohjailun avulla.

Jyväskylän nuorisotyölautakunnan nuorisotyössä heräsi 1960-luvun alussa huomaamaan nuorison aktiivisuuden. 1950-luvun nuorisokulttuurien, kuten

lättähattukulttuurin, synty oli näkynyt myös Jyväskylän kaupunkikuvassa. Myös näiden nuorisokulttuurien kehityksen myötä nuoruudesta tuli entistä selvemmin oma erillinen vaihe ihmisen elämässä. Jyväskylän 1960-luvun nuorisotyön haasteena oli vastata tätä erillistä elämänvaihetta elävien ihmisten tarpeisiin. Nuorisotyölautakunta ryhtyikin järjestämään toimintaansa entistä enemmän nuorten omista lähtökohdista käsin. Samanaikaisesti valtakunnallisesti alkanut nuorisotutkimus ja nuorisopoliittinen suunnittelu painottivat nuorten omaa aktiivisuutta. Nuorisotyön tavoite ei enää ollut vain kasvattaa nuorista yhteiskunnan työntekijöitä, vaan sen tavoitteeksi nostettiin myös nuorten yhteiskuntaan päin suuntautuvien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen. Nuorisotyön passiivisista kohteista oli Jyväskylässäkin tullut aktiivisia toimijoita.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Arkistolähteet:

Jyväskylän kaupungin arkisto (JKA)

Kertomukset Jyväskylän kaupungin kunnallishallinnosta 1946-1971
Jyväskylän kaupunginvaltuuston pöytäkirjat 1946

Nuorisotyölautakunnan arkisto (NA)

Nuorisotyölautakunnan pöytäkirjat 1946-1971
Oman kunnan viranomaisille lähetetyt kirjeet 1946-1971
Opetusministeriöltä saapuneet kirjeet 1946-1971
Paikallisille yhdistyksille ja kerhoille lähetetyt kirjeet 1946-1971
Muut saapuneet kirjeet 1946-1971
Kansainvälinen yhteistoiminta 1958-1971

Kirjallisuus:

Aalto, Ritva, Miten nuorisotyön viralliset tavoitteet vastaavat nuorten odotuksia.
– Nuoret tänään. Valtakunnallisen nuorisotutkimuksen tuloksia. Toim. Aalto, Ritva & Minkkinen, Sirkka. Helsinki 1971.

Aalto, Ritva, Nuorten sosiaalistuminen ja nuorisotyö. Helsinki 1975.

Allardt, Erik; Jartti, Pentti; Jyrkilä, Faina; Littunen, Yrjö, Nuorison harrastukset ja yhteisön rakenne. Porvoo 1958.

Havila, Marjo, Koulukaupunki. – Jyväskylän kirja. Katsauksia kaupunkielämän vaiheisiin 1940-luvulta 1970-luvulle. Toim. Nummela, Ilkka. Jyväskylä 1997.

Heiskanen, Ilkka; Mitchell, Ritva, Lättähatuista punkkareihin. Suomalaisen valtakulttuurin ja nuorisokulttuurien kohtaamisen kolme vuosikymmentä. Helsinki 1985.

Helanko, Rafael, Turun poikasakit. Sosiologinen tutkimus 9-16-vuotiaitten poikien spontaanisista ryhmistä vv. 1944-1951. Turku 1953.

Helsingius, Ulla, Ystävyyskuntatoiminta. – Nuorisotyön käsikirja. Toim. Mikkola, Armi. Pieksämäki 1987.

Holopainen, Matti, Kunnan nuorisolautakunta ja sen jäsenet. Tutkimus kunnan nuorisolautakunnasta, sen jäsenistä, jäsenten osallistumisesta lautakunnan päätöksentekoon ja heidän mielipiteistään nuorisotyön kysymyksissä. Helsinki 1977.

Holvas, Juha; Raivio, Herman; Seppänen, Pekka, Paljon varaa sanoa.– Ei voisi vähempää kiinnostaa – Nuoruuden filosofia. Toim. Holvas, Juha; Raivio, Herman; Seppänen, Pekka. Vantaa 1997.

Ilves, Kirsi, Stadi ja sen nuoret. Nuorisotyötä Helsingissä 1948-1997. Helsinki 1998.

Jokinen, Kimmo, Nuorisotyö ja nuoriso. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen työpapereita. Jyväskylä 1990.

Jokinen, Jukka, Keski-Suomen talouselämä. – Keski-Suomen historia 3. Keski-Suomi itsenäisyyden aikana. Toim. Jokipii, Mauno. Jyväskylä 1993.

Kaakkuriniemi, Tapani, Poliittinen ilmapiiri. – Jyväskylän kirja. Katsauksia kaupunkielämän vaiheisiin 1940-luvulta 1970-luvulle. Toim. Nummela, Ilkka. Jyväskylä 1997.

Kainulainen, Markku, Nuorisolautakuntien tietopaketti. Kansalaiskasvatuksen keskuksen julkaisuja. Lahti 1973.

Karonen, Petri, Rikollisuudesta. – Jyväskylän kirja. Katsauksia kaupunkielämän vaiheisiin 1940-luvulta 1970-luvulle. Toim. Nummela, Ilkka. Jyväskylä 1997.

Kemppinen, Pertti, Nuoruuden taikaa. Kurkistuksia nuorisokulttuureihin. Vantaa 1997.

Keski-Suomen historia 3. Keski-Suomi itsenäisyyden aikana. Liite 3: Ammatissa toimiva väestö. Toim. Jokipii, Mauno. Jyväskylä 1993.

Klemola, Heikki, Virallinen nuorisotyö. – Nuorisotyön perusteita. Toim. Voudinmäki, Keijo; Pyhtilä, Toivo; Klemola, Heikki; Kaarela, Marjut; Aro, Pekka. Tapiola 1971.

Kunnan nuorisotyönohjaajan tehtävät ja työkenttä. Opetusministeriön julkaisuja. Helsinki 1953.

Kärkkäinen, Taisto, Kuntien nuorisotoimi 1940-luvulta nykypäivään. – Nuorisotyön kuvahistoriikki. Yhteiskunta nuorten vapaan kansalaistoiminnan tukena 40-vuotta. Toim. Nerelli, Eero. Lappeenranta 1984.

Laitinen, Erkki, Väestökehitys. – Keski-Suomen historia 3. Keski-Suomi itsenäisyyden aikana. Toim. Jokipii, Mauno. Jyväskylä 1993.

Liljeström, Markku, Nuorisotyö ja nuorisopolitiikka. Helsinki 1981.

Nieminen, Juha, Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Jyväskylä 1995.

Niiranen, Susanna; Nurmi, Marianna, Nuorisotoiminnan puoli vuosisataa. – Jyväskylän kirja. Katsauksia kaupunkielämän vaiheisiin 1940-luvulta 1990-luvulla. Toim. Nummela, Ilkka. Jyväskylä 1997.

Nummelin, Ilkka, Forssan kaupunki, nuorisolautakunta. Historiikki vuosilta 1946-1979. Forssa 1981.

Oittinen, Reino Henrik, Miksi peruskouluun? Päämääriä ja periaatteita koulun kehittämisestä. Helsinki 1972.

Rantalaiho, Kari, 1970-luvun nuorisopolitiikka. Helsinki 1969.

Siisiäinen, Matti, Nuorisojärjestöt itsenäisessä Suomessa. Jyväskylä 1988.

Suomen nuorisotyön järjestelmät ja nuorisojärjestöt. Katsaus vapaan nuorisokasvatuksen kehittämistä ja tukemista koskeviin valtion toimenpiteisiin vuosina 1945-1950 sekä selostus nuorisojärjestöjen tarkoituseristä ja toimintatavoista Opetusministeriön julkaisuja. Helsinki 1951.

Telemäki, Matti, Johdatus nuoruuden ja nuorisotyön historiaan. Valkeakoski 1984.

Telemäki, Matti, Nuorisotyön historia. – Nuorisotyön käsikirja. Toim. Mikkola, Armi. Pieksämäki 1987.

Telemäki, Matti, Johdatus nuorisotyön teoriaan II. Tampere 1989.

Telemäki, Matti, Taitava nuorisokasvattaja. Suomalainen nuorisotyö 1940-luvulta tähän päivään tekijöidensä kokemana. Oulu 1999.

Toivanen, Senja, Miksi nuorisotyö valtiollistui? Suomalaisen nuorisotyön valtiointervention käynnistymisen tulkintoja. Joensuu 1992.

Tommila, Päiviö, Jyväskylän kaupungin historia 1983-1965 II. Jyväskylä 1970.

Vapaan harrastustoiminnan käsikirja. Toim. Kaljunen, Aatto; Saarinen, Eeva; Oittinen, Reino Henrik; Pautola, Lauri. Helsinki 1946.

Vesikansa, Sari, Avoimen nuorisotoiminnan tavoitteiden ja työmuotojen kehitys. – Nuorisotutkimus 1986/II.

Voudinmäki, Keijo, Nuorison määrittelyä. – Nuorisotyön perusteita. Toim. Voudinmäki, Keijo; Pyhtilä, Toivo; Klemola, Heikki; Kaarela, Marjut; Aro, Pekka. Tapiola 1971.